Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność LSR Partnerstwa Ducha Gór na lata 2014-2020(23)

obejmująca obszar gmin:
Mysłakowice, Podgórzyn, Janowice Wielkie, Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba, Jelenia Góra

Gmina Mysłakowice Gmina Podgórzyn Janowice Wielkie

PARTNERSTWO DUCHA GÓR

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie
Projekt realizowany przez LGD Partnerstwo Ducha Gór współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, osi IV LEADER,
działanie 19 " Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, poddziałanie 19.1 Wsparcie przygotowawcze.

Kowary 2021 r.

Wersja 1.13

Zmiany i aktualizacje dokumentu wprowadzone aneksami do umowy ramowej nr 00009-6933-UM0110018/15 z dnia 17.05.2016 r.

1. **Aneks nr 2** z dnia 14.05.2018 r. - LSR v.1.4:
   – Uchwała nr 06/02/2018 Walnego Zebrania Członków LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 21.02.2018 r.
   - Uchwała nr 03/04/2018 Zarządu LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 05.04.2018 r.

2. **Aneks nr 3** z dnia 17.09.2018 r. – LSR v.1.5:
   - Uchwała nr 02/08/2018 Zarządu LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 01.08.2018r.

3. **Aneks nr 5** z dnia 28.06.2019 r. – LSR v.1.6:
   - Uchwała nr 08/06/2019 Walnego Zebrania Członków LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 12.06.2019 r.

4. **Aneks nr 6** z dnia 18.11.2019 r. – LSR v.1.7:
   -Uchwała nr 01/10/2019 Zarządu LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 21.10.2019 r.

5. **Aneks nr 7** z dnia 11.02.2020 r. – LSR v.1.8:
   - Uchwała nr 06/01/2020 Walnego Zebrania Członków LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 09.01.2020 r.

6. **Aneks nr 8** z dnia 05.08.2020 r. – LSR v.1.9:
   - Uchwała nr 02/05/2020 Zarządu LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 15.05.2020 r.

7. **Aneks nr 9** z dnia 07.09.2020 r. – LSR v. 1.10:
   - Uchwała nr 07/08/2020 Walnego Zebrania Członków LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 12.08.2020 r.

8. **Aneks nr 10** z dnia 15.04.2021 r. – LSR v.1.11:
   - Uchwała nr 03/04/2021 Zarządu LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 13.04.2021 r.

9. **Aneks nr 11** z dnia 29.10.2021 r. - LSR v. 1.12 v.2:
   - Uchwała nr 01/06/2021 Walnego Zebrania Członków LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 28.06.2021 r.
   - Uchwała nr 01/08/2021 Zarządu LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 04.08.2021 r.

10. Aneks nr 12 z dnia …… - LSR v.1.13

    Uchwała nr 02/11/2021 Walnego Zebrania Członków LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 30.11.2021 r.
    Uchwała nr 02/01/2022 Zarządu LGD Partnerstwo Ducha Gór z dnia 19.01.2022 r.

Spis treści

1. Charakterystyka LGD 4
1.1 Nazwa LGD, forma prawna 4
1.2 Opis obszaru 4
1.3 Położenie 5
1.4 Mapa obszaru objętego LSR 5
1.5 Opis procesu tworzenia partnerstwa oraz dotychczasowe doświadczenie LGD 5
1.6 Doświadczenie LGD 6
1.7 Opis struktury LGD. Reprezentatywność LGD 9
1.8 Opis składu organu decyzyjnego LGD. Rada Stowarzyszenia. 11
1.9 Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym 12
1.10 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD 13
2. Partycypacyjny charakter LSR 14
3. Diagnoza – opis obszaru i ludności 17
3.1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup. 17
3.2 Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości na obszarze realizacji LSR. 17
3.3 Opis rynku pracy 19
3.4 Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego. 20
3.5 Przedstawienie problemów społecznych na obszarze objętym LSR 21
3.6 Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR (innej niż spójność przestrzenna) 22
Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki 22
Dziedzictwo kulturowe – tradycje oraz zabytki z obszaru objętego LSR 23
Opis produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych 24
Charakterystyka rolnictwa i rynku rolnego 26
3.7 Ochrona środowiska na obszarze objętym LSR 27
4. Rozdział IV Analiza SWOT 27
5. Cele i wskaźniki LSR 2014-2020 31
5.1 Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru. 31
5.2 Wykazanie zgodności celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR. 35
5.3 Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania 35
5.4 Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem. 35
5.5 Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć. 38
5.6 Źródła pozyskania danych do pomiaru. 39
5.7 Stan początkowy wskaźnika oraz wyjaśnienie sposobu jego ustalenia. 39
5.8 Stan docelowy wskaźnika (ewentualnie poziomy przejściowe, jeśli takie są planowane) oraz wyjaśnienie dotyczące sposobu jego ustalenia (założenia do planowania) 39
6. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru 43
6.1 Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych 43
6.2 Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru 43
7. Plan działania 53
8. Budżet LSR 54
9. Plan komunikacji 55
9.1 Główne cele działań komunikacyjnych 56
9.2 Planowane działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu 56
9.3 Grupy docelowe i stosowane do nich narzędzia komunikacyjne 57
9.4 Zakładane wskaźniki realizacji działań komunikacyjnych oraz efekty działań komunikacyjnych 57
9.5 Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu 57
9.6 Opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR 57
10. Zintegrowanie 58
11. Monitoring i ewaluacja 62
12. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko 63
Spis rysunków 65
Spis tabel 65
Literatura 65
Załączniki 66

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność LSR
Partnerstwa Ducha Gór na lata 2014-2020(23)
obejmująca obszar gmin: Mysłakowice, Podgórzyn, Janowice Wielkie, Karpacz,
Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba, Jelenia Góra

Podziękowania dla wszystkich Mieszkańców obszaru Lokalnej Grupy Działania z aktywne uczestnictwo w tworzeniu LSR. To dzięki waszej pracy i zaangażowaniu powstała Strategia odpowiadająca na Wasze potrzeby czyli społeczności lokalnej. Dzięki jej realizacji mamy wspólnie szansę rozwiązać chociaż część problemów dotykających nas wszystkich w życiu codziennym – wspólnie będziemy zmieniać siebie i swój region.

Prezes LGD Partnerstwo Ducha Gór
Dorota Goetz

Opracowanie:

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania
Partnerstwo Ducha Gór
Ul. 1 Maja 9 lok.2
58-530 Kowary
www.duchgor.org
e-mail: sekretariat @duchgor.org
tel.: 75 644 21 65

Zespół redakcyjny:

Dorota Goetz
Anna Gomułka
Alicja Kozak
Marcin Sobaszek
Jędrzej Wasiak-Poniatowski
Maciej Zawierucha

1. Charakterystyka LGD

1.1 Nazwa LGD, forma prawna

Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Ducha Gór jako stowarzyszenie zostało zarejestrowano w KRS 13.01.2009 r. pod nr 0000321321. Utworzone zostało na podstawie ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r., poz. 173 j.t.). Forma prawna została utrzymana w nowej ustawie o rozwoju lokalnym. To szczególnego rodzaju stowarzyszenie, gdzie obok osób fizycznych, członkami zwyczajnymi mogą być także osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego (z wyłączeniem województw). Nadzór sprawuje marszałek województwa. W takim stowarzyszeniu, obok walnego zebrania członków, zarządu oraz organu kontroli wewnętrznej, funkcjonuje dodatkowy organ jakim jest rada, która podejmuje decyzje w sprawie wyboru operacji realizowanych w ramach LSR.

1.2 Opis obszaru

Obszar działania stowarzyszenia LGD Partnerstwo Ducha Gór obejmuje 8 gmin (w poprzednim okresie programowania było ich 5), położonych w granicach administracyjnych powiatu jeleniogórskiego: 3 wiejskie (Mysłakowice, Janowice Wielkie i Podgórzyn), 4 miejskie (Kowary, Karpacz, Szklarska Poręba i Piechowice) oraz 1 miasto powyżej 20 tys. mieszkańców – Jelenia Góra (miasto na prawach powiatu). LSR 2014-2020 LGD Partnerstwo Ducha Gór jest strategią monofunduszową, może być finansowana tylko i wyłącznie ze środków PROW 2014-2020, co wyklucza finansowanie z tych środków miasta Jelenia Góra, jako miasta powyżej 20 tys. mieszkańców (w RPO WD 2014-2020 nie zakłada się możliwości finansowania miast powyżej 20 tys. mieszkańców). **Łączna liczba ludności obszaru LGD**, łącznie z mieszkańcami miasta powyżej 20 tys., wynosi **134.740** osób. Łączna liczba ludności obszaru objętej LSR, z wyłączeniem mieszkańców miasta powyżej 20 tys. wynosi 52.755 osób, podczas gdy średnia liczba ludności objęta LSR i LSROR w latach 2007-2013 na Dolnym Śląsku wynosiła 74.393 osoby. **Uśredniony dochód gmin** na jednego mieszkańca dla obszaru LGD, z wyłączeniem miasta Jelenia Góra, wynosi **1.631,26 zł (stan** na 31.12.2013),podczas gdy średni dochód na jednego mieszkańca w gminach dla województwa dolnośląskiego wynosi 1.429,54 zł. Należy jednak zwrócić uwagę, że na obszarze LGD, dochód na jednego mieszkańca nie rozkłada się równomiernie. Przy dwóch najsilniej rozwiniętych turystycznie gminach Szklarskiej Porębie i Karpaczu, pozostała część obszaru, mimo swojej atrakcyjności turystycznej, jest znacznie uboższa. Cztery z siedmiu partnerskich gmin plasują się znacznie poniżej średniej wojewódzkiej. **Powierzchnia gmin** tworzących obszar LGD Partnerstwo Ducha Gór, z Jelenią Górą, wynosi łącznie **531 km²**, natomiast powierzchnia z wyłączeniem miasta powyżej 20 tys. mieszkańców **–** 422 km^2. **Obszar LGD, stanowi 2,7% powierzchni całego Województwa Dolnośląskiego.** W podziale NTS 3 obszar LGD w całości należy do podregionu jeleniogórskiego, a **pod względem warunków gospodarowania w rolnictwie** – **do górskich i podgórskich obszarów o warunkach niekorzystnych** (wg rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz.U. Nr 73 i Nr 158, z późn. zm).

Tabela 1 Wykaz gmin wchodzących w skład LGD Partnerstwo Ducha Gór

Gmina	Liczba miejscowości	Powierzchnia gminy (w km2)	Liczba ludności (dn. 31.12.2013)	Gęstość zaludnienia (ludność na 1 km$^{2)}$	Średni dochód gminy/powiatu na 1 mieszkańca[1]	Charakter gminy	Kod TERYT.
Mysłakowice	12	88	10 279	117	1 357,25	wiejska	0206072
Podgórzyn	10	83	8 272	100	1 248,08	wiejska	0206082
Janowice Wielkie	6	57	4 341	75	878,92	wiejska	0206052
Karpacz	1	39	4 968	131	3 063,68	miejska	0206011
Szklarska Poręba	1	75	6 864	91	2 094,90	miejska	0206041
Piechowice	1	43	6 494	150	1 705,80	miejska	0206031
Kowary	1	37	11 537	309	1 070,21	miejska	0206021
Jelenia Góra	1	109	81 985	751	132,59	m. powiatowe	0261011
Łącznie z miastami powyżej 20 tys.	34	531	134 740	216	1 443,93		
Z pominięciem miast powyżej 20 tys.	33	422	52 755	139	1 631,26		

Źródło: *opracowanie własne, stan na 31.12.2013 r.* [2]

[1] Źródło: Ministerstwo Finansów, Wskaźniki dochodów podatkowych dla poszczególnych gmin, powiatów i województw na 2015 r.

[2] GUS Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2015 r., *http://stat.gov.pl*, z wyłączeniem kolumny *Średni dochód gminy na mieszkańca*

1.3 Położenie

Obszar leży w południowo-zachodniej części Dolnego Śląska. Geograficznie gminy LGD położone są w Sudetach Zachodnich, które tworzą pasma Karkonoszy, Rudaw Janowickich, Gór Kaczawskich i Gór Izerskich, Kotlinę Jeleniogórską i pogórza: Kaczawskie oraz Izerskie. Zasięg terytorialny LGD obejmuje część Gór Ołowianych w Górach Kaczawskich, Kotlinę Jeleniogórską, Rudawy Janowickie, Góry Izerskie i Karkonosze.

1.4 Mapa obszaru objętego LSR

Obszar Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo Ducha Gór" spełnia warunek spójności przestrzennej tzn. znajduje się w jednym obrysie, co obrazuje poniższa mapa. Jelenia Góra stanowi największy ośrodek miejski w powiecie i subregionie jeleniogórskim. Dla LGD Partnerstwo Ducha Gór, które obejmuje większą część powiatu jeleniogórskiego, jest ważnym partnerem , niezbędnym dla integralności lokalnej, zachowania spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej . Ustawa z dnia 20.02.2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U. poz. 378) umożliwia uczestnictwo miasta powyżej 20 tys. mieszkańców w lokalnej grupie działania.

Rysunek 1 Mapa obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór
Źródło: *opracowanie własne*

1.5 Opis procesu tworzenia partnerstwa oraz dotychczasowe doświadczenie LGD

1. **Okres 2004-2006 r.** – zawiązanie partnerstwa z inicjatywy Gminy Mysłakowice, do którego należały 3 gminy powiatu jeleniogórskiego: Mysłakowice, Podgórzyn i Janowice Wielkie, w ramach projektu "Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Kotliny Jeleniogórskiej", ze środków **Pilotażowego Programu LEADER+ I schemat. W ramach I schematu wypracowano Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSROW) dla tych 3 gmin oraz założono Fundację Partnerstwo Ducha Gór. Strategia na lata 2006-2008 (ZSROW) była opracowywana w sposób partycypacyjny, odbyły się 34 spotkania,** w każdej miejscowości gminy partnerskiej, w tym planowanie partycypacyjne, warsztaty, debaty oraz konsultacje dokumentów, zespoły robocze ds. poszczególnych części i procedur, **w których wzięły udział 602 osoby. Strategia (ZSROW 2006-2008) zakładała poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii i *know-how* oraz podnoszenie wartości produktów lokalnych.**
2. Okres 2007-2008 – poprzez projekt "Duch Gór on-line. Nowy wymiar promocji" zrealizowano założenia Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Pilotażowego Programu LEADER+ Schemat II, Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006.
3. **Okres 2008-2015** – po zakończeniu Pilotażowego II Schematu, Partnerstwo Ducha Gór podjęło w kwietniu 2008 roku decyzję o **zmianie formy prawnej na stowarzyszenie** ze względu na bardziej demokratyczny charakter. **Od 13.01.2009 r.** Stowarzyszenie **Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Ducha Gór działa jako stowarzyszenie**, co umożliwia większe zaangażowanie członków–partnerów. **W przygotowywaniu nowej Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2007-2013 (LSR) wzięło udział 221 osób, podczas 19 spotkań.** Nowa LSR 2007-2013 była przygotowana również w pełnym procesie partycypacji: warsztaty planowania, grupy robocze ds. procedur, diagnozy, monitorowania oraz przeprowadzenie badań opinii. W 2009 r. LGD zostało wybrane do realizacji LSR 2007-2014, strategia LGD Partnerstwo Ducha Gór oceniona została najlepiej w województwie dolnośląskim i znalazła się na 1-szym miejscu w ocenie. Początkowo LGD miało 54 członków, finalnie: 95.
4. **Okres 2015 i dalej** – dalszy proces dojrzewania i rozwoju partnerstwa – od 2015 r. 8 gmin: 3 gminy wiejskie, 4 miejskie i 1 miasto powyżej 20 tys. mieszkańców - Jelenia Góra. Obecnie 80 członków. Opracowanie samodzielne i partycypacyjne nowej LSR 2014-2020: 40 spotkań, w których uczestniczyły 631 osoby. Za największe osiągnięcie rozwojowe LGD w chwili

obecnej uważamy wybór sposobu realizacji procesu tworzenia LSR – WSPÓŁDECYDOWANIE, które zgodnie z piramidą partycypacyjną[3], (bazującą na piramidzie potrzeb A. Maslowa), stanowi najwyższy poziom partycypacji, włączenia interesariuszy, gdzie wszyscy wspólnie decydują o potrzebie wprowadzenia zmiany, wspólnie ustalają zakres, zasady i przebieg takich rozwiązań. Więcej informacji na ten temat. w rozdz. II Partycypacja.

1.6 Doświadczenie LGD

1. Strategia (ZSROW 2006-2008) zakładała poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii i *know-how* oraz podnoszenie wartości produktów lokalnych, w tej strategii uzyskano środki na realizację projektu "Duch Gór on-line. Nowy wymiar promocji" i w ten sposób zrealizowano jej założenia w ramach Pilotażowego Programu LEADER+ Schemat II, Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006". Kwota dofinansowania realizacji ZSROW: 453.984 zł. Efektem realizacji tej strategii było: realizacja nowej i wysokiej jakości strony www oraz publikacji, które do tej pory są poszukiwane przez turystów, a dla lokalnych wydawnictw, portali, przewodników stanowią nadal źródło wiedzy i inspiracji (nakład 10 tys. egz.), rozpoczęto prace nad produktami lokalnymi oraz lokalną marką, zainicjowano 4 nowe wydarzenia w regionie, oparte na produktach lokalnych; zrealizowano 8 szkoleń, w których wiedzę nabyło 224 osoby oraz przeprowadzono 23 spotkania, szkolenia dla liderów (3), seminarium (1) w zakresie rozwoju lokalnego, w których wzięło udział 267 osób.
2. **W 2009 r. podpisano umowę ramową na wdrażanie LSR 2007-2013**, na kwotę: 4.907.976 zł. W ramach wdrażania LSR **ogłoszono łącznie 25 konkursów (9 edycji),** w tym: 7 na działanie „Tworzenie i Rozwój Mikroprzedsiębiorstw", 7 na działanie „Małe Projekty", 5 na działanie „Odnowa i Rozwój Wsi", 6 na działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej". **Z doradztwa skorzystało 483 osoby.** Złożono łącznie 151 projektów, na kwotę łącznie 9.920.321,43 zł, wybrano do dofinansowania 73 projekty na kwotę łącznie 5.758.974,35 zł. **Ostatecznie zrealizowano 57 projektów na łączną kwotę 3.604.614,81 zł. Ponadto zrealizowano 2 projekty współpracy LGD, w tym międzynarodowy na kwotę 99.485,67 zł.**

Tabela 2 Zbiorcze zestawienie udzielonego dofinansowania z PROW 2007-2013 LGD Partnerstwo Ducha Gór

Rodzaj działania Wdrażanie LSR PROW 2007-2013	413.311 Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	413.312 Tworzenie i Rozwój mikroprzedsiębiorstw	413.313 Odnowa i Rozwój Wsi	Małe Projekty	SUMA
LIMIT	32.724,00	335.085,00	2.678.911,08	800.071,92	3.846.792
Liczba proj. zrealizowanych	1	5	11	40	57
Suma przyznanej pomocy	12.071,00	334.801,00	2.477.763,08	779.979,73	3.604.614,81

Poza kwotami w tabeli nr 2, **w ramach aktywizacji mieszkańców oraz kosztów bieżących wydatkowano 961.698,00 zł.** Zatrudniano średnio 2,5 osoby w latach 2009-14 oraz zrealizowano zadania aktywizacji i promocji obszaru LGD: 1) wyjazdy promocyjne – 52, 2) 10 tablic w gminach Kraina Ducha Gór z panoramą Karkonoszy opartą o obraz autorstwa lokalnego artysty, 3) innowacyjna gra edukacyjna „Tajemnice Krainy Ducha Gór", zawierająca zasoby i produkty lokalne, 4) organizacja i współorganizacja 2 konkursów wiedzy i fotograficznych dotyczących Ducha Gór w latach: 2012-2015, które obecnie prowadzi lokalna prasa Nowiny Jeleniogórskie, 5) opracowanie nowoczesnej identyfikacji wizualnej dla hasła „Kraina Ducha Gór" oraz „Karkonoska Marka Lokalna" 6) wydanie przewodnika i mapy „Kraina Ducha Gór" (2 części przewodnika i mapa), 7) aplikacja na telefon „Kraina Ducha Gór" – przewodnik oraz 8) portal www.krainaduchagor.org – całkowicie innowacyjne na obszarze w zawartości i sposobie realizacji, 9) opracowanie koncepcji „Święto Ducha Gór", która obecnie ewoluuje w kierunku całkowicie nowej koncepcji i identyfikacji wizualnej „FESTIWAL DUCHA GÓR", opartej na współpracy, partycypacji społecznej i włączaniu partnerów różnych sektorów do tworzenia koncepcji i realizacji, 10) Doradztwo PROW – 483 podmioty/osoby. Założenia LSR 2007-2013 zrealizowano blisko w 100%, pod względem wskaźników przekraczając zakładane wskaźniki produktu i rezultatu, pod względem finansowym przyznano 100% budżetu zakładanego w LSR, wykorzystano 92,96 % w stosunku do kwoty wynikającej z LSR, natomiast 95,72 % budżetu LSR ze środków pomocy przyznanej z PROW 2007-2013.Wszystkie przedsięwzięcia były realizowane niezwykle gospodarnie: w ramach tak skromnego budżetu zrealizowano wiele rzeczy, wiele z nich nowatorskich, przy dbałości o wysoką jakość realizacji, co było możliwe tylko dzięki kreatywności i dzięki partycypacji członków LGD. W latach 2009-2015 stowarzyszenie, ze względu na ograniczony budżet, we współpracy z partnerami, **pozyskało dodatkowe środki finansowe i zrealizowało projekty ze środków publicznych na łączną kwotę: 517.443,15 zł**, realizując część zamierzeń wynikających ze strategii, część nowych

[3] *Przewodnik partycypacji. Jak dzielić się władzą.*, opracowanie grupa robocza ds. partycypacji FEANTSA, październik 2007.

pomysłów **oraz** realizowało własne przedsięwzięcia **ze środków działalności odpłatnej na kwotę: 304.107,91 zł. Łączna kwota środków pozyskanych ze środków innych niż PROW 2007-2013: 821.551,06 zł.**

W 2010 r. „Skarbiec Ducha Gór – Galeria Produktu Lokalnego" umieszczono jako "dobrą praktykę" w publikacji „Produkty lokalne, szanse i wyzwania", FAOW, Warszawa 2011, równocześnie LGD tworzy klaster produktu lokalnego w strukturach FAOW (http://www.faow.org.pl/index.php/pl/english-version/2-uncategorised/154-klaster-produkt-lokalny-duch-gor). Wyróżnienie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w „Konkursie na najlepszy projekt/inicjatywę mającą na celu promocję regionu za pomocą produktu regionalnego lub tradycyjnego" w 2011 r. Od 2014 r. certyfikacja produktów lokalnych Karkonoską Marka Lokalną „Skarby Ducha Gór", których produkcja oparta jest na lokalnej tradycji (znak towarowy chroniony od października 2014 r.).

Efekty wdrożenia LSR 2007-2013. W poprzednim okresie 2007-2013 założono i zrealizowano następujące cele LSR:

1. Podniesienie walorów środowiskowo-przestrzennych i infrastrukturalnych Krainy Ducha Gór:
   A. Zagospodarowanie miejscowości i podniesienie estetyki zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju:
   - liczba odnowionych obiektów charakterystycznych dla regionu: dofinansowano 1 operację - Rewaloryzacja zabytkowego parku przypałacowego w Mysłakowicach - rekonstrukcja i wykonanie małej architektury.

   B. Podniesienie poziomu aktywności ekologicznej oraz wiedzy i świadomości w tym obszarze:
   - tworzenie ścieżek edukacyjnych jako dostosowywanie wspólnych obszarów w zgodzie z potrzebami rozwoju regionu połączone z oznaczeniem miejsc cennych przyrodniczo i krajobrazowo: dofinansowano łącznie 4 ścieżki edukacyjne (Karpacz, Kostrzyca, Przesieka, Miedzianka-Mniszków).

   C. Dostosowanie wspólnych obszarów do zapotrzebowania społecznego i potrzeb rozwoju regionu:
   - liczba zmodernizowanych centrów wsi i terenów zielonych: łącznie dofinansowano 3 operacje (Bukowiec, Janowice Wielkie, Przesieka);
   - budowa, przebudowa, remont, wyposażenie obiektów publicznych pełniących funkcje społeczne (place zabaw, boiska) – dofinansowano łącznie 2 boiska, 3 place zabaw, 1 mobilną saunę zewnętrzną;
   - liczba wytyczonych szlaków: 1 projekt - Rudawski Szlak Konny (ze środków poza PROW 2007-2013).

2. Zintegrowanie działań na rzecz aktywności społecznej Krainy Ducha Gór na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym:
   A. Podniesienie poziomu aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej oraz wiedzy i świadomości w tych obszarach:
   - liczba zorganizowanych szkoleń: 28 szkoleń z zakresu PROW oraz 20 szkoleń w pozostałych projektach własnych LGD;
   - łączna liczba osób przeszkolonych: 703 osoby;
   - liczba osób, którym zostały udzielone usługi doradcze: 483 osoby;
   - biuletyny promujące działania LGD:3 biuletyny informacyjne, 1 biuletyn dot. Dobrych Praktyk;
   - liczba operacji związanych z podniesieniem poziomu aktywności społecznej i kulturowej oraz wiedzy i świadomości w tym obszarze: dofinansowano 2 projekty (m.in. monografia dot. Marczyc, stroje ludowe oraz monografia dot. Staniszowa);
   - warsztaty kulturowej edukacji regionalnej oraz inscenizacje i spektakle teatralne podczas Festiwalu Ducha Gór 2014 (projekt własny LGD, dofinansowany przez Urząd Miasta w Karpaczu),

   B. Dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb mieszkańców regionu:
   - zagospodarowanie obiektów charakterystycznych dla regionu lub tradycji budownictwa na cele społeczne (świetlice, centra aktywności): łącznie dofinansowano 6 operacji (Centrum Aktywności „Pogórze" w Podgórzynie, świetlica w Czernicy i Dziwiszowie, Dom Ludowy w Dziwiszowie, GOK Mysłakowice, Janowice Wielkie).

   C. Zwiększenie udziału w życiu publicznym marginalizowanych grup społecznych (osoby starsze, niepełnosprawne, dzieci, młodzież, kobiety i inne):
   - organizacja imprez, festynów aktywizujących grupy marginalizowane oraz promujących produkty i producentów lokalnych: dofinansowano łącznie 14 wydarzeń;
   - utworzenie w ramach FIO Centrum Wspierania Aktywności Wiejskiej (projekt własny LGD): 10 szkoleń dla wiejskich ngo, doradztwo dla 210 ngo, wizyta studyjna w Byczynie, 277 osób zwiększyło wiedzę w zakresie ekonomii społecznej.
   - organizacja bezpłatnych, dodatkowych zajęć pozaszkolnych na obszarach wiejskich (projekt własny LGD realizowany w ramach POKL); 3 szkoły, 13 rodzajów zajęć pozalekcyjnych, 102 uczniów poprawiło swoja wiedzę lub umiejętności.
   - organizacja bezpłatnych spektakli w przedszkolach z obszaru LGD (projekt własny LGD, dofinansowany przez Instytut Teatralny, Konkurs im. J. Dormana); profesjonalny spektakl edukacyjny dla 16 przedszkoli, łącznie 34 przedstawienia.

3. Wykorzystanie zasobów Krainy Ducha Gór dla rozwoju gospodarczego:
   A. Rozwój przedsiębiorczości, rzemiosła i produktów lokalnych w oparciu o zasoby ludzkie, dziedzictwo kulturowe, historyczne i krajobrazowe:
   - realizacja projektu ze środków FIO „Kreowanie Marki Lokalnej Ducha Gór" – 10 szkoleń dla producentów, zwiększyło wiedzę 150 osób, utworzenie punktu konsultacyjnego dla producentów lokalnych, utworzenie Galerii-sklepu z produktem

lokalnym w Karpaczu, opracowanie zasad i znaku Marki Lokalnej w partycypacji przez uczestnictwo w spotkaniach 76 osób (projekt własny LGD), 33 producentów skorzystało z doradztwa;

- liczba produktów z nadaną Karkonoską Marka Lokalną „Skarby Ducha Gór": 18 produktów lokalnych;
- liczba usług z nadaną Karkonoską Marką Lokalną „Skarby Ducha Gór": 6 usług turystycznych;
- liczba produktów wpisanych na listę produktów tradycyjnych: 2 produkty (Likier Karkonoski, Sery Kozie z Łomnicy);
- tworzenie i rozwój atrakcji turystycznych bazujących na tradycjach, historii i produkcie lokalnym: dofinansowano łącznie 9 projektów;
- organizacja Konkursu tradycji Mała Wielkanoc (projekt własny LGD, dofinansowany ze środków Urzędu Marszałkowskiego).

B. Wykorzystanie nowych technologii w rozwoju gospodarczym oraz stworzenie nowych miejsc pracy (Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiortsw):

Utworzono łącznie 3 miejsca pracy z wykorzystaniem nowych technologii:

- zakup nowoczesnych urządzeń - wentylatorowych armatek śnieżnych (wielodyszowych - nowej generacji) do sztucznego zaśnieżania stoku "Karpatka - Panorama" w celu zwiększenia i zabezpieczenia pokrywy śnieżnej na cały okres sezonu zimowego;
- zakup nowoczesnych maszyn CNC oraz oprogramowania do projektowania CAD – aby usprawnić proces produkcji amortyzowanych handbike'ów „Sport-on. Impossible is nothing";
- doposażenie przedsiębiorstwa turystycznego „Karkonoskie Tajemnice" w urządzenia multimedialne.

C. Utworzenie innych miejsc pracy niż wymienione powyżej:

Poza projektami wymienionymi powyżej utworzono jeszcze 2 miejsca pracy w ramach działania: Tworzenie i Rozwój Mikroprzedsiębiorstw.

1) Sprawne i efektywne funkcjonowanie turystyki i usług okołoturystycznych w regionie oraz zintegrowanie działań promocyjnych

- Promocja poszczególnych gmin – dofinansowano 1 projekt (Karpacz).
- Promocja całego obszaru LGD – w ramach Małych Projektów dofinansowano 5 projektów (internetowy przewodnik dot. wspinaczki, folder promujący turystykę konną, portal internetowy Rudawy Janowickie, portal i folder dot. atrakcji turyst. dla osób niepełnosprawnych, profesjonalne filmy promocyjne dot. całego obszaru)
- Tworzenie sieci branżowych – zrealizowano 1 Mały Projekt - utworzenie sieci obiektów w ramach Ekomuzeum Krainy Ducha Gór

2) Realizacja projektów współpracy:

- międzynarodowy projekt: Europejskie Drogi św. Jakuba – włączenie 22 km obszaru LGD w Europejskie drogi św. Jakuba, promocja obszaru – **projekt międzynarodowy, 6 partnerów.**
- „Przewodnik za ladą" – utworzenie nowych, społecznych 15 punktów informacji turystycznej, wyposażonych w gabloty z produktami lokalnymi i 10 rodzajów materiałów promujących region w oparciu o atrakcje turystyczne oraz dziedzictwo niematerialne – **projekt międzyregionalny, 5 partnerów.**

3) Rozwój pozarolniczych działalności gospodarczych: w ramach działania Różnicowanie w kierunku działalności pozarolniczej dofinansowano 1 projekt.

W rezultacie powyższych działań, realizowanych w ramach operacji wybieranych przez LGD, projektów własnych LGD oraz działań LGD w ramach realizacji LSR na rzecz aktywizacji obszaru, osiągnięto zakładane efekty w następujących obszarach: estetyka Krainy Ducha Gór, aktywność mieszkańców Krainy Ducha Gór, przedsiębiorczość mieszkańców Krainy Ducha Gór.

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020 zakłada częściowo wzmocnienie i rozwijanie kierunków strategii prowadzonej przez LGD w poprzednim okresie programowania jak, oparcie rozwoju na walorach i zasobach, produkty lokalne, turystyka, innowacyjność włączanie lokalnych społeczności w rozwój itd. Dotychczasowe doświadczenia LGD, wybiegające innowacyjnością w obecne wymagania nowego okresu 2014-2020 oraz przeprowadzona diagnoza, wskazują, że oparcie rozwoju gospodarczego obszaru o walory i zasoby lokalne oraz produkty lokalne, innowacyjność czy współpraca są ciągle oczekiwanymi przez mieszkańców kierunkami. Dlatego też na podstawie dokonanej diagnozy i partycypacyjnych spotkań/metod, podjęto wspólnie decyzję o wspieraniu następujących aspektów:

1. Tworzenie nowych miejsc pracy, również dla osób będących w trudnej sytuacji na rynku pracy z grup defaworyzowanych, 2. Zrównoważenie rozwoju na obszarze LGD, który wewnątrz rozwija się nierównomiernie pod względem społecznym, gospodarczym, przestrzeni publicznej, turystyki, ekologii, poziomu współpracy czy rozwoju produktów lokalnych, co efekcie zmniejszy różnice pomiędzy gminami/miejscowościami, 3. Włączenie społeczności lokalnych w rozwój swoich miejscowości i regionu, włączanie i wsparcie osób z grup defaworyzowanych, budowanie tożsamości lokalnej, 4. Opieranie rozwoju na walorach i zasobach lokalnych przyrodniczych, historycznych i kulturowych, w tym wspieranie powstawania produktów lokalnych

żywnościowych i ich przetwarzania, wspieranie usług związanych z turystyką oraz usługami dla osób z grup defaworyzowanych, 5. Współpraca, koncentrowanie się na kooperacji i współpracy całego obszaru, wspólna promocja i wizerunek całego obszaru LGD, 6. Wspieranie innowacyjności jako motoru zmian, 7. Wspieranie ochrony środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym. Aspekty te znajdują odzwierciedlenie w celach oraz w kryteriach wyboru operacji. Ponadto dla organizacji pozarządowych przewidziano „Projekty grantowe", które ułatwią i umożliwią realizację projektów organizacjom pozarządowym w ramach PROW 2014-2020.

Doświadczenie kadry LGD w zarządzaniu, opracowaniu i realizacji LSR oraz standardy wiedzy i kompetencji określone dla LGD. LGD posiada duże doświadczenie w zarządzaniu i wdrażaniu lokalnych strategii rozwoju przez ostatnie 10 lat (od pilotażu Programu LEADER do LSR 2007-2013), własnymi kadrami przeprowadziliśmy w ciągu 10 lat, w różnych projektach i z różnych środków publicznych doradztwo dla 726 podmiotów/osób oraz 49 szkoleń dla łącznie 1130 osób. Obecnie LGD zatrudnia 2 osoby:

- dyrektor biura – wykształcenie wyższe, od 2009 r. w biurze LGD, (Prezes Zarządu LGD), posiada wiedzę i doświadczenie (ok. 8 lat) w realizacji podejścia LEADER ,od Pilotażowego Programu LEADER+ Schemat I i II oraz Osi IV LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w latach 2007-2013, przygotowania dokumentów strategicznych (Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich; Lokalnej Strategii Rozwoju 2008-2014). Opracowywała wspólnie z zespołem i pracownikami Lokalną Strategię Rozwoju do wyboru na lata 2016-2020 (23). W zakresie obowiązków posiada zarządzanie, tworzenie i wdrażanie LSR oraz innych przedsięwzięć, koordynację, rozliczanie projektów, doradztwo, prowadzenie szkoleń. Posiada doświadczenie szkoleniowe (ok. 10 lat). Członek Dolnośląskiej Rady Pożytku Publicznego od 2015 r.
- pracownik do spraw LSR na lata 2014-2020, promocji i aktywizacji/włączenia społeczności lokalnych do LSR 2014-2020. Wykształcenie wyższe. Pracuje w LGD od początku 2014 r. w zakresie aktywizacji, promocji, doradztwie, w 2014 r. również jako koordynator lokalny w projekcie współpracy. Posiada wiedzę i doświadczenie we wdrażaniu Osi IV LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w latach 2007-2013 oraz w ramach Wsparcia przygotowawczego dot. LSR 2014-2020 (ok. 2 lat).

Tym samym 2 os. czyli 100% zatrudnionych obecnie pracowników biura LGD posiada doświadczenie i niezbędną wiedzę do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu regionalnym/lokalnym, doświadczenie w doradztwie dla sektora prywatnego, organizacji pozarządowych, gmin oraz pisaniu i wdrażaniu LSR. W regulaminie biura szczegółowo opisano podział zadań pracowników biura-opisy stanowisk, w tym jeden z pracowników w zakresie obowiązków posiada zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy, dla których przewidziano metody pomiaru. Określono również plan szkoleń dla członków organu decyzyjnego i pracowników biura. Utworzono Regulamin udzielania usług doradczych, określono sposób pomiaru jakości i efektywności udzielanego doradztwa.

Księgowość prowadzona jest przez firmę zewnętrzną posiadającą doświadczenie w księgowaniu organizacji pozarządowych oraz projektów od 2009 r. Właściciel posiada Certyfikat Ministerstwa Finansów. Biuro prowadzi również sprawy kadrowe.

1.7 Opis struktury LGD. Reprezentatywność LGD

Członkami LGD Partnerstwo Ducha Gór są reprezentanci trzech sektorów: publicznego, prywatnego i społecznego z obszaru partnerskich gmin. Obecnie w LGD jest zrzeszonych 85 członków reprezentujących wszystkie 8 partnerskich gmin oraz wszystkie 3 sektory. Poniższe zestawienia prezentują grupy interesów rozumiane jako: reprezentacja poszczególnych sektorów oraz reprezentacja poszczególnych gmin. Dane procentowe zostały podane w stosunku do całego składu Partnerstwa. Wynika z tego, że żadna z grup interesów (sektory lub gminy) nie przekracza 49% całego składu Partnerstwa.

Udział poszczególnych sektorów w strukturze LGD

- **sektor publiczny** – reprezentowany przez 8 partnerskich gmin: Janowice Wielkie, Jelenia Góra, Karpacz, Kowary, Mysłakowice, Piechowice, Podgórzyn, Szklarska Poręba, Gminny Ośrodek Kultury z Mysłakowic oraz Centrum Usług Medycznych i Profilaktyki Zdrowotnej „Przedwiośnie" w Kowarach. Reprezentacja sektora stanowi **11,76%** składu partnerstwa;
- **sektor społeczny –** reprezentowany przez organizacje pozarządowe, w tym 15 stowarzyszeń, 5 fundacji i jedno Koło Gospodyń Wiejskich z Mysłakowic, w ramach Kółka Rolniczego z Mysłakowic. Reprezentacja sektora stanowi **24,7%** składu partnerstwa;
- **sektor gospodarczy –** reprezentowany jest przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą oraz rolników. Reprezentacja sektora stanowi **32,94%** składu partnerstwa;
- **mieszkańcy –** osoby zamieszkujące obszar LGD, które nie identyfikują się z żadnym z opisanych wyżej sektorów. Reprezentacja mieszkańców wynosi **30,6%** składu Partnerstwa;

W składzie członków Stowarzyszenia LGD Partnerstwo Ducha Gór zapewniono właściwą reprezentację grup docelowych przedsięwzięć realizowanych w ramach LSR, ze szczególnym uwzględnieniem sektora gospodarczego, zważając na wagę rozwoju przedsiębiorczości oraz tworzenia miejsc pracy na obszarze objętym LSR 2014-2020. Sektor gospodarczy jest najsilniej reprezentowany przez 32,94% członków całego składu partnerstwa.

Udział poszczególnych gmin w strukturze LGD:

- **Gmina Janowice Wielkie –** jest reprezentowana przez 6 członków; 1 sektor publiczny (Gmina); 2 organizacje; 2 przedsiębiorców oraz 1 mieszkańca. Udział gminy wynosi **7,05%** składu partnerstwa;
- **Miasto Jelenia Góra -** jest reprezentowane przez 9 członków; 1 sektor publiczny (Miasto); 1 organizację; 4 przedsiębiorców oraz 3 mieszkańców. Udział gminy wynosi **10,59%** składu partnerstwa;
  Członkowie LGD z Miasta Jeleniej Góry oraz samo Miasto Partnerskie reprezentują w Stowarzyszeniu interesy i działają na rzecz obszarów wiejskich objętych LSR.
- **Miasto Karpacz -** jest reprezentowane przez 14 członków; 1 sektor publiczny (Miasto); 1 organizację; 6 przedsiębiorców oraz 6 mieszkańców. Udział gminy wynosi **16,47%** składu partnerstwa;
- **Miasto Kowary -** jest reprezentowane przez 10 członków; 2 sektor publiczny (Miasto i CUMiPZ Przedwiośnie); 3 organizacje; 3 przedsiębiorców oraz 2 mieszkańców. Udział gminy wynosi **11,74%** składu partnerstwa;
- **Gmina Mysłakowice -** jest reprezentowana przez 15 członków; 2 sektor publiczny (Gmina i Gminny Ośrodek Kultury); 6 organizacji; 2 przedsiębiorców oraz 5 mieszkańców. Udział gminy wynosi **17,65%** składu partnerstwa;
- **Miasto Piechowice -** jest reprezentowane przez 7 członków; 1 sektor publiczny (Miasto); 2 organizacje; 2 przedsiębiorców oraz 2 mieszkańców. Udział gminy wynosi **8,24%** składu partnerstwa;
- **Gmina Podgórzyn -** jest reprezentowana przez 10 członków; 1 sektor publiczny (Gmina); 2 organizacje; 4 przedsiębiorców oraz 3 mieszkańców. Udział gminy wynosi **11,76%** składu partnerstwa;
- **Miasto Szklarska Poręba -** jest reprezentowane przez 9 członków; 1 sektor publiczny (Miasto); 3 organizacje; 4 przedsiębiorców oraz 1 mieszkańca. Udział gminy wynosi **10,59%** składu partnerstwa.

Zakres tematyczny instrumentu RLKS obejmuje m.in. działania na rzecz poprawy zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, rozwój ekonomii społecznej i usług świadczonych w interesie ogólnym, rewitalizację fizyczną, gospodarczą i społeczna ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich. Aby zmierzyć się z tymi zadaniami Partnerstwo także w składzie stowarzyszenia zawiera odzwierciedlenie grup defaworyzowanych lub grup zagrożonych wykluczeniem określonych w niniejszej strategii. Wśród 80 członków stowarzyszenia są 24 osoby reprezentujące sektor mieszkańców. Wśród reprezentantów mieszkańców jest: **20** kobiet, **13** os. pow. 50 r.ż., **6** os. bezrobotnych, **1** os. do 25 r.ż., **2** os. niepełnosprawne. Również w odpowiedzi na powyższe wyzwania wynikające z zakresu tematycznego instrumentu RLKS, będą podejmowane następujące rodzaje operacji dedykowane dla grup defaworyzowanych oraz grup zagrożonych wykluczeniem: operacje mające na celu pobudzenie przedsiębiorczości wśród tych grup, zachęcające do podejmowania działalności gospodarczej oraz operacje mające na celu większy udział i włączenie tych grup w życie społeczności lokalnych. Aby zapewnić uczestnictwo jak największej grupy mieszkańców, w tym grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem, w działaniach LGD (także szkoleniowych i konsultacyjnych), stowarzyszenie korzysta z następujących metod komunikacji: Internet (mailing, strony www: własna oraz partnerskich gmin, newsletter oraz portale społecznościowe), lokalne media (prasa, lokalne portale informacyjne oraz radio), plakaty oraz ulotki, telefony, poczta tradycyjna. Strona własna LGD zostanie dostosowana do grup z określonymi niepełnosprawnościami np. dla osób niedowidzących. Aby dotrzeć do osób pozostających poza wymienionymi kanałami informacyjnymi LGD zaangażuje do współpracy lokalnych liderów, lokalne i branżowe organizacje pozarządowe, sołtysów oraz parafie.

Szczególna rola partnerów reprezentująca podmioty ekonomii społecznej. LGD w ramach planowanych działań w LSR 2014-2020 aktywnie włącza się w tworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej na swoim obszarze, zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej[4] oraz treścią poszczególnych programów przewidujących realizację RLKS, w szczególności w zakresie:

1. **Włączania społecznego lokalnych organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności do planowania operacji** – na poziomie opracowywania kryteriów wyboru operacji w ramach projektów grantowych oraz konkursowych poza grantami, w grupie roboczej znajdowały się osoby reprezentujące lokalne organizacje oraz społeczności, w tym z grup deafaworyzowanych.
2. **Włączania społecznego lokalnych organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności do realizacji operacji** – na poziomie na poziomie kryteriów wyboru operacji w ramach projektów grantowych oraz projektów konkursowych poza grantami, preferowane będą operacje w oparciu o diagnozę potrzeb (udokumentowane konsultacje społeczne) oraz włączenie do realizacji lokalnych partnerów, mieszkańców, wolontariuszy.
3. **Budowania mechanizmów inicjowania, tworzenia i działania powiązań kooperacyjnych** na poziomie lokalnym, uwzględniających przedsiębiorstwa społeczne, w ramach kryteriów projektów grantowych oraz konkursowych poza grantami, preferowanie będą operacje zakładające kooperację lokalnych organizacji pozarządowych, społeczności lokalnych podczas realizacji operacji. Ponadto realizacja projektów tematycznych – grantowych jest skierowana tylko i wyłącznie do lokalnych organizacji pozarządowych.

[4] *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.

4. Wspierania metodycznego i animacyjnego włączania przedsiębiorstw społecznych w działające i inicjowane przedsięwzięcia kooperacyjne, w tym szczególnie inicjatywy klastrowe w obszarze aktywizowania środowisk lokalnych i rozwoju obszarów wiejskich i miejskich, aktywizowanie środowisk lokalnych, prowadzące do nawiązywania partnerstw i wspólnych inicjatyw – planowane są działania mające na celu tworzenie wiosek tematycznych oraz szlaków tematycznych, które będą realizowane w ramach projektów grantowych przez organizacje z różnych miejscowości.
5. **Wykorzystania LGD jako animatora przedsiębiorczości społecznej** na terenach wiejskich i miejskich; stworzenie Forum Partnerstw Lokalnych mających na celu promowanie idei partnerstwa, wspieranie współpracy pomiędzy partnerstwami oraz zbieranie i upowszechnianie wiedzy o istniejących partnerstwach na poziomie pojedynczych przedsięwzięć, miejscowości czy gmin.
6. **Współpracy z ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej** oferującymi usługi animacji lokalnej, inkubacji podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz w miarę możliwości w obszarze wsparcia „biznesowego" dla istniejących już przedsiębiorstw społecznych.

1.8 Opis składu organu decyzyjnego LGD. Rada Stowarzyszenia.

Partnerstwo jest odpowiedzialne za wybór, na poziomie lokalnym, operacji zgodnych ze strategią (LSR). Proces decyzyjny nie jest zdominowany przez władze publiczne ani żadną z grup interesów, rozumianych jako przedstawicieli poszczególnych sektorów oraz partnerskich gmin.

Zachowanie parytetów oraz równowagi pomiędzy grupami interesów w składzie organu decyzyjnego. W Radzie LGD żadna grupa interesów, ani władze publiczne nie posiadają więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji przez organ decyzyjny. W skład rady wchodzi 14 osób, ze względu na możliwość równego uczestnictwa wszystkich gmin objętych LSR (7 gmin, dwóch przedstawicieli z obszaru gminy). Wszyscy członkowie zasiadający w Radzie Stowarzyszenia spełniają warunki wynikające z § 23 i 29 Statutu LGD (doświadczenie w realizacji lub ocenie projektów, potwierdzone dokumentacją oraz posiadają wymagane rekomendacje i pełnomocnictwa dla osób fizycznych i podmiotów prawnych). Ze względu na zapisy statutu oraz wymagania określone kryteriami wyboru LSR 2014-2020 skład rady stowarzyszenia spełnia następujące parytety dotyczące składu organu decyzyjnego:

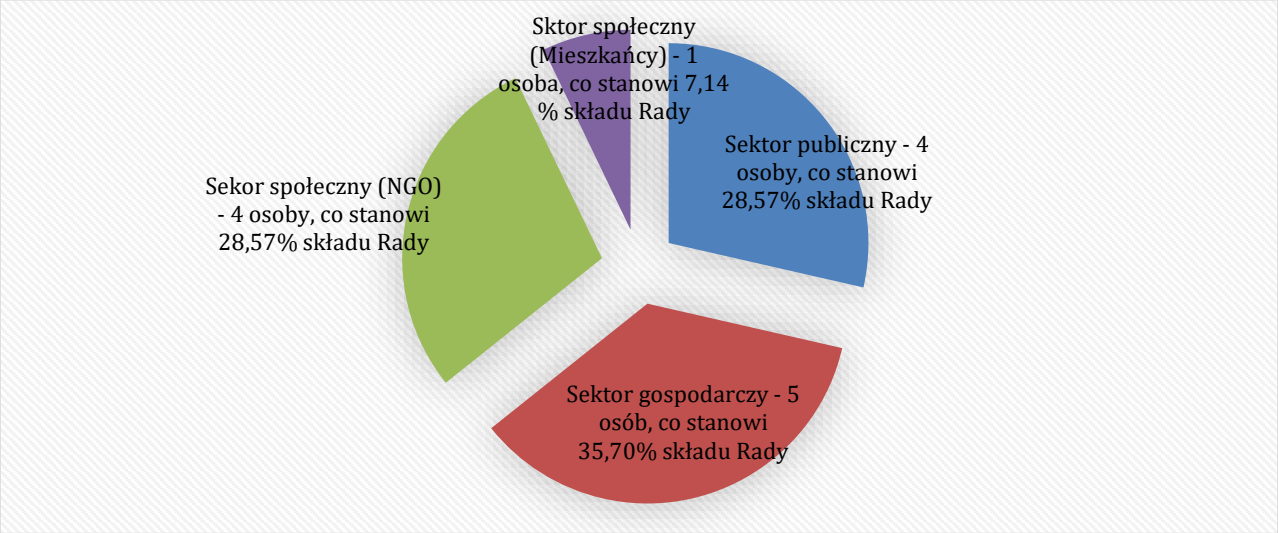
- sektor publiczny stanowi mniej niż 30% składu,
- każda gmina jest reprezentowana przez tę samą liczbę osób tj. reprezentują ją 2 osoby, niezależnie od reprezentowanego sektora;
- sektor pozarządowy, prywatny oraz żadna z grup interesu nie może stanowić więcej niż 49%, co oznacza maksymalnie po 6 przedstawicieli danego sektora lub grupy interesu (mniej niż 49% z 14 osób);
- w składzie rady jest co najmniej 1 osoba poniżej 35 r.ż.,
- w składzie rady jest co najmniej 1 osoba kobieta
- w składzie rady jest co najmniej 1 osoba przedsiębiorca.

W zgodzie z zapisami: Statutu LGD, Regulaminu Rady LGD oraz Regulaminu Wyborów do Rady LGD uniemożliwiono następujące działania: reprezentowanie sektora społeczno-gospodarczego przez osoby powiązane służbowo z członkami z sektora publicznego oraz łączenie przez osoby fizyczne członkostwa w LGD z reprezentowaniem w niej osób prawnych. Funkcje członków Rady pełnione są osobiście przez osoby fizyczne oraz w przypadku osób prawnych przez osoby upoważnione na mocy odpowiednich pełnomocnictw, zgodnych z dokumentami statutowymi lub uchwałami właściwych organów. LGD Prowadzi rejestr interesów członków rady.

Tabela 3 Skład Rady Stowarzyszenia z wykazaniem zachowania parytetów

Lp	Imię i nazwisko	Gmina	Reprezentowany podmiot	Sektor	Spełniony parytet
1	Katarzyna Dobiecka	Karpacz	Gmina Karpacz	Publiczny	Kobieta
2	Wiesława Tyburczy	Szklarska Poręba	Gmina Szklarska Poręba	Publiczny	Kobieta
3	Karolina Marczewska	Mysłakowice	Gmina Mysłakowice	Publiczny	Kobieta
4	Anna Pyzik	Kowary	Gmina Kowary	Publiczny	Kobieta
5	Maja Naumowicz	Szklarska Poręba	Pracownia RUBIN Maja Naumowicz	Gospodarczy	Kobieta, osoba do 35 r.ż., przedsiębiorca
6	Diana Jonkisz	Karpacz	Diana Jonkisz	Mieszkańcy	Osoba do 35 r.ż.
7	Kamila Pietraszek	Kowary	Gospodarstwo Rolne WIDOK Kamila Pietraszek	Gospodarczy, rolnik	Kobieta, osoba do 35 r.ż., przedsiębiorca
8	Bartłomiej Krawicz	Janowice Wielkie	PUH Bartłomiej Krawicz	Gospodarczy	Mężczyzna
9	Alicja Kozak	Janowice Wielkie	Akademia Działań Wszelakich „Pozytywka"	Gospodarczy	Kobieta
10	Maria Patejuk-Stenzel	Mysłakowice	Koło Rolnicze Mysłakowice	Społeczny, NGO	Kobieta
11	Jan Klejps	Piechowice	Piekarnia UliJanka	Gospodarczy	Mężczyzna

12	Lech Rębisz	Piechowice	Klub Logiczny	Społeczny, NGO	Mężczyzna, pow. 50 r.ż.
13	Krzysztof Szwałek	Podgórzyn	Stowarzyszenie Karkonoskie Zachełmie	Społeczny, NGO	Mężczyzna
14	Zdzisław Ratajski	Podgórzyn	Stowarzyszenie Nasze Marczyce	Społeczny, NGO	Mężczyzna

Rysunek 2 Procentowy udział poszczególnych sektorów w Radzie LGD
Źródło: *opracowanie własne*

1.9 Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

W zgodzie z zapisami zawartymi w Statucie, Regulaminie Rady LGD oraz procedurach oceny i wyboru operacji, zastosowano następujące rozwiązania w celu zabezpieczenia prawidłowości wyboru operacji dokonywanego przez członków organu decyzyjnego – Rady LGD:

•zastosowano mechanizmy zabezpieczające brak dominacji poszczególnych grup interesów każdorazowo podczas wyboru operacji – statut określa skład Rady zawierający mniej niż 30% udziału sektora publicznego oraz mniej niż 49% każdej z grup interesu, co stwarza realne warunki zachowania parytetu do 49% grup interesu na każdym posiedzeniu i przy każdym głosowaniu; jednak każde posiedzenie rady oraz każde głosowanie nad podejmowaniem uchwał będzie rozpatrywane i kontrolowane osobno po kątem spełnienia tych warunków; nie spełnianie tych warunków będzie skutkowało wstrzymaniem prac Rady oraz zwołaniem kolejnego posiedzenia spełniającego warunki jw;

•zastosowano mechanizmy mające na celu wykluczenie takich zjawisk jak konflikt interesów - każdorazowo podczas wyboru operacji poprzez prowadzenie rejestru interesów członków Rady-powiązanie z wnioskodawcami/projektami, każdorazowo sprawdzanego i aktualizowanego przed dokonaniem wyboru operacji i podjęciem uchwał przez Radę;

•zastosowano mechanizmy dotyczące zachowania bezstronności członków Rady w wyborze (w tym przesłanki do wyłączenia z oceny operacji), każdorazowo podczas wyboru operacji, poprzez podpisanie deklaracji bezstronności w ocenie i wyborze danej operacji oraz sprawdzenie rejestru interesów członków Rady;

•prowadzenie rejestru interesów członków/reprezentantów w Radzie, uzupełnianych na bieżąco podczas kolejnych posiedzeń Rady;

•działania dyscyplinujące wobec członków/reprezentantów, którzy systematycznie nie biorą udziału w posiedzeniach organu decyzyjnego lub też podczas dokonywania oceny wniosków nie stosują zatwierdzonych kryteriów – wprowadzono zapobiegawczo system szkoleń dla członków Rady, ponadto w przypadku absencji na 3 posiedzeniach wprowadzono zasadę możliwości odwołania członka Rady i dokonania zmian w składzie organu decyzyjnego, przeprowadzenie wyborów uzupełniających; w przypadku nie stosowania zatwierdzonych kryteriów, nie stosowania ich, pomimo poinformowania i pouczenia przez Przewodniczącego/Wiceprzewodniczącego/-ej Rady na tym posiedzeniu, Przewodniczący/-ca może zamknąć posiedzenie oraz wnioskować o natychmiastowe odwołanie członka Rady (działania na wniosek Przewodniczącego/Wiceprzewodniczącego/-ej Rady;

•opracowano program szkoleń dla członków organu decyzyjnego w zakresie oceny wniosków w celu podnoszenia ich wiedzy i kompetencji;

•wiedza członków Rady w zakresie wiedzy PROW 2014-2020, kryteriów oceny operacji oraz zapisów LSR będzie

weryfikowana w formie testu wiedzy oraz aktualizowana stosownie do potrzeb, jednak nie mniej niż 1 raz do roku;
•przewidziano powołanie 2 osób sprawdzających na każdym posiedzeniu (1 przedstawiciel Zarządu oraz 1 pracownik biura LGD), których zadaniem będzie czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru, poprawności dokumentacji, zgodności formalnej;
•opracowano zasady postępowania w przypadku znacznie rozbieżnych ocen członków organu decyzyjnego danej operacji – ocena 1 wniosku jest dokonywana przez 3-ch członków Rady, z której wyciągana jest średnia arytmetyczna, w przypadku znacznie rozbieżnych ocen, przyjmuje się średnią arytmetyczną dwóch zbieżnych ocen . W przypadku dalszych znacznych rozbieżności wprowadza się ponowną ocenę wniosku przez inne osoby;
•opracowano zasady postępowania w przypadku zbieżnych ocen członków organu decyzyjnego różnych operacji – w przypadku uzyskania przez 2 lub więcej operacji jednakowej liczby punktów, wprowadza się ponowną ocenę tych wniosków przez inne osoby, do skutku w postaci zróżnicowanej oceny punktowej każdego wniosku.
Szczegóły zawarto w Regulaminie Rady oraz Procedurach oceny i wyboru operacji.

1.10 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

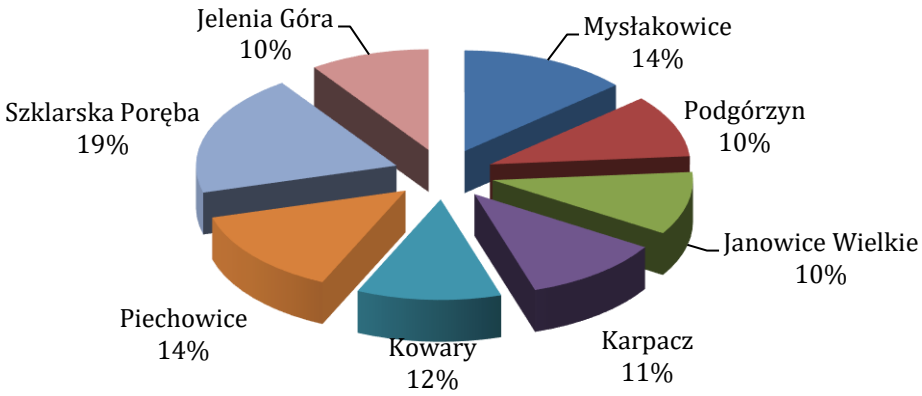
Tabela 4 Wykaz i skrócony opis dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

Lp	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie
1	Statut LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	Minimalny zakres uregulowań zgodnie z ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2015 r. poz. 378). Dodatkowo Statut reguluje m.in. następujące kwestie: ·organ nadzoru – Marszałek Województwa Dolnośląskiego; ·ograniczenia dotyczące możliwości łączenia różnych funkcji w LGD; ·Rada Stowarzyszenia – organ odpowiedzialny za wybór operacji; statut określa szczegółowo kompetencje i zakres działalności Rady, parytety jakie organ musi spełniać; określa również wymagane doświadczenie członków Rady w zakresie realizacji projektów, ich oceny oraz znajomości PROW 2014-2020, potwierdzone odpowiednimi dokumentami (świadectwa, poręczenia od pracodawców, umowy etc.); ·organem upoważnionym do uchwalenia LSR, jej aktualizacji oraz pozostałych dokumentów wymaganych do wniosku o przyznanie wsparcia na realizację LSR– regulaminów, procedur, kryteriów wyboru operacji etc. – jest Walne Zebranie Członków LGD; ·zawiera uregulowania dotyczące zachowania bezstronności członków Rady w wyborze (w tym przesłanki do wyłączenia z oceny operacji); ·zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz jej organach.
2	Regulamin Rady LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	·wymagane doświadczenie członków Rady w zakresie realizacji projektów, ich oceny oraz znajomości PROW 2014-2020, potwierdzone odpowiednimi dokumentami (świadectwa, poręczenia od pracodawców, umowy etc.); ·zawiera szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady LGD, w tym sposób i czas informowania członków organu o posiedzeniach, zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach etc.; ·zawiera szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia członka Rady z oceny operacji; ·działania dyscyplinujące wobec członków/reprezentantów, którzy systematycznie nie biorą udziału w posiedzeniach organu decyzyjnego lub też podczas dokonywania oceny wniosków nie stosują zatwierdzonych kryteriów – mechanizm zmian w składzie organu decyzyjnego, usunięcie członka/reprezentanta, przeprowadzenie wyborów uzupełniających; ·zawiera szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (ocena wniosków, sposób podziału wniosków do oceny pomiędzy członków organu, zasady dokumentowania oceny, wzory dokumentów); ·zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego, ·zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego.
3	Regulamin wyborów Rady LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	·zawiera szczegółowe zapisy dotyczące zgłaszania kandydatów: wymagane dokumenty, terminy i sposób dostarczenia dokumentów; ·zawiera szczegółowe zapisy dotyczące składu rady - liczby członków oraz liczby przedstawicieli z poszczególnych partnerskich gmin oraz sektorów; ·zawiera zapisy mające na celu zachowanie wszystkich wymaganych parytetów oraz niedopuszczenie do przewagi którejkolwiek z grup interesów (rozumianej jako przedstawiciele sektorów oraz gmin); żadna z grup interesów nie przekracza 49% składu Rady, sektor publiczny nie przekracza 30% członków Rady; ·- zawiera szczegółową procedurę wyborów członków rady, gwarantującą zachowanie powyższych zasad – sposobu oddawania głosów, zasad ważności głosów;
4	Regulamin biura LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	·zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników; ·uprawnienia kierownika biura, a także zakres obowiązków oraz wymagane doświadczenie na tym stanowisku w zakresie realizacji projektów, znajomości PROW 2014-2020 oraz w zarządzaniu realizacją LSR na lata 2007-2013, potwierdzone odpowiednimi dokumentami (dyplomy, świadectwa, umowy etc.); ·uprawnienia pracowników biura, a także zakres obowiązków oraz wymagane doświadczenie na tym stanowisku w zakresie realizacji projektów, znajomości PROW 2014-2020 oraz w zarządzaniu realizacją LSR na lata 2007-2013, potwierdzone odpowiednimi dokumentami (dyplomy, świadectwa, umowy etc.); ·zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD, uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych; ·opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników doradztwa; ·przewiduje uczestnictwo w szkoleniach podnoszących kwalifikacje i kompetencje pracowników biura; odpowiadające na potrzeby wynikające z realizacji LSR oraz z wyzwań jakie przed LGD stawia instrument RLKS.

5	Regulamin WZC LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	·szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń WZC; w tym sposób informowania członków o posiedzeniach, porządku obrad WZC oraz dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach etc.; ·zasady dotyczące ważności posiedzenia WZC; ·zasady dotyczące przebiegu WZC; ·zasady prowadzenia i protokołowania posiedzeń WZC.
6	Regulamin Komisji Rewizyjnej (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	·szczegółowe zasady powoływania i wyboru członków Komisji; ·wymagane doświadczenie członków Komisji w zakresie realizacji projektów oraz znajomości PROW 2014-2020, potwierdzone odpowiednimi dokumentami (świadectwa, umowy, dyplomy etc.); ·szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji; ·zasady prowadzenia działań kontrolnych; ·zasady prowadzenia i protokołowania posiedzeń Komisji.
7	Regulamin Zarządu LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	·wymagane doświadczenie członków Zarządu w zakresie realizacji projektów oraz znajomości PROW 2014-2020, potwierdzone odpowiednimi dokumentami (świadectwa, poręczenia od pracodawców, umowy etc.); ·zawiera szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Zarządu LGD, w tym sposób i czas informowania członków organu o posiedzeniach, zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach etc.; ·zasady protokołowania posiedzeń zarządu, ·podział zadań pomiędzy członków Zarządu.
8	Regulamin wyborów Zarządu LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	· zawiera szczegółowe zapisy dotyczące zgłaszania kandydatów: wymagane dokumenty, terminy i sposób dostarczenia dokumentów; · zawiera szczegółowe zapisy dotyczące składu zarządu - liczby członków oraz liczby przedstawicieli z poszczególnych partnerskich gmin oraz sektorów; · zawiera zapisy mające na celu zachowanie wszystkich wymaganych parytetów oraz niedopuszczenie do przewagi którejkolwiek z grup interesów (rozumianej jako przedstawiciele sektorów oraz gmin); żadna z grup interesów nie przekracza 49% składu Zarządu, sektor publiczny nie przekracza 30% członków Zarządu; · zawiera szczegółową procedurę wyborów członków zarządu, gwarantującą zachowanie powyższych zasad – sposobu oddawania głosów, zasad ważności głosów.

2. Partycypacyjny charakter LSR

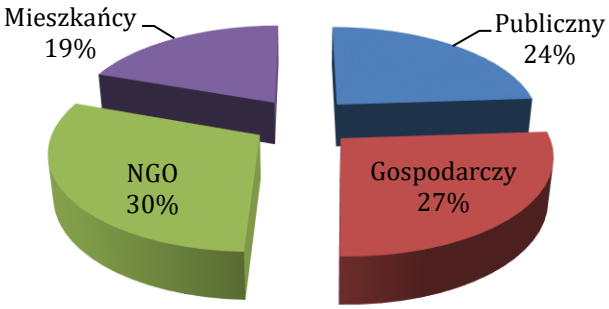
Niniejsza Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem wypracowanym dla obszaru w niej zawartego przy **aktywnym i świadomym** udziale **społeczności lokalnej**, polegającym na **współdecydowaniu**[5], które uważa się za najwyższy poziom partycypacji, w którym to społeczność lokalna wspólnie decyduje o potrzebie wprowadzenia zmiany i wspólnie ustala jej zakres, zasady i przebieg. W ostatecznym kształcie dokumentu zostały uwzględnione wyniki badań własnych i ewaluacji. W pracach nad LSR wzięło udział łącznie **1.619 osób** z całego obszaru, w tym w spotkaniach ze społecznością lokalną wzięło udział **631 osób**, w tym w 3 ankietach przebadano łącznie **988 osób,** reprezentujące wszystkie sektory oraz grupy defaworyzowane i zagrożone wykluczeniem.

Rysunek 3 Udział społeczności lokalnej w pracach nad LSR 2014-2020 LGD Partnerstwo Ducha Gór z podziałem na poszczególne gminy

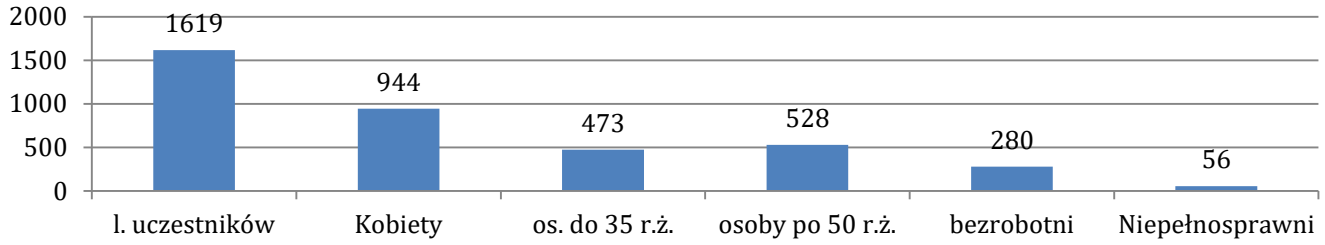
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

[5] *Przewodnik partycypacji. Jak dzielić się władzą.* Opracowanie grupa robocza ds. partycypacji FEANTSA, październik 2007.

Rysunek 4 Udział społeczności lokalnej w pracach nad LSR 2014-2020 LGD Partnerstwo Ducha Gór z podziałem na poszczególne sektory

Źródło: *opracowanie własne na podstawie list obecności ze spotkań oraz ankiet*

Rysunek 5 Udział grup deafaworyzowanych oraz zagrożonych wykluczeniem w pracach nad LSR 2014-2020 LGD Partnerstwo Ducha Gór

Źródło: *opracowanie własne na podstawie list obecności ze spotkań oraz ankiet*

Metody angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR[6]

Podczas prac nad LSR 2014-2020 przy udziale społeczności LGD Partnerstwo Ducha Gór wykorzystało więcej niż 4 metody partycypacyjne, na każdym kluczowym etapie:

1. **Badania ankietowe –** realizowane na dużych próbach populacji mieszkańców w oparciu o opracowany wcześniej kwestionariusz; ankiety wykorzystano na trzech etapach pracy: podczas diagnozy potrzeb i problemów i tworzenia analizy SWOT (**688 badanych**); podczas określania celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR (**200 badanych**); podczas opracowywania zasad operacji i ustalania kryteriów wyboru (**100 badanych**).
2. **Planowanie partycypacyjne (spotkania z mieszkańcami) –** znajduje zastosowanie, kiedy przedmiotem podejmowania decyzji jest kształt fizyczny i program jakiejś operacji (miejscowe plany, rewitalizacja etc.); proces planowania składa się z trzech zasadniczych części: analiza środowiskowa (badanie potrzeb i oczekiwań różnych grup), projektowanie rozwiązań, wypracowanie ostatecznej wersji (konsultacja opracowanych koncepcji). LGD Wykorzystywało tę metodę podczas pracy spotkań z mieszkańcami w poszczególnych gminach (8 spotkań; łącznie **115 osób**).
3. **Wywiady grupowe (fokusowe) –** moderowane dyskusje w niewielkich grupach na wybrany temat; grupy zrekrutowane do fokusów mogą być jednorodne pod względem interesujących je cech (LGD zdecydowało się na fokusy sektorowe: jst, przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy, 8 spotkań, łącznie **83 osoby**)
4. **Narada obywatelska (debata) –** buduje zasadę współrządzenia; podczas debaty eksperci przedstawiają uczestnikom materiały dotyczące określonej problematyki, to uczestnicy decydują z czym chcą się bardziej szczegółowo zapoznać, jakie kwestie będą dokładnie omawiane i konsultowane (2 spotkania, **42 osoby**);
5. **World Cafe –** celem jest generowanie pomysłów, wymiana informacji, pobudzanie do kreatywnego myślenia, uaktywnienie społeczności lokalnej w kontekście prezentowanych tematów; tematy konstruuje się szeroko, odwołując się do wiedzy i doświadczenia uczestników; metody użyto podczas konferencji, uczestniczyły w niej **83 osoby**;
6. **Komórki planistyczne (zespoły robocze, spotkania branżowe, panel ekspertów) –** działają na zasadzie „mikroparlamentu", ich celem jest poszukiwanie alternatywnych rozwiązań ważnych kwestii społecznych; praca składa się z trzech faz: informacyjnej, deliberacyjnej oraz opracowania rekomendacji; ta metoda została wykorzystana podczas spotkań zespołów roboczych (5 etapów x 3 spotkania = 15 spotkań, **210 osób**), grup branżowych (5 spotkań, **78 osób**) oraz podczas panelu ekspertów (**20 osób**).

[6] Katarzyna Sztop-Rutkowska, *Metody i techniki konsultacji społecznych*; [w:] *Partycypacja obywatelska – decyzje bliższe ludziom.*, Laboratorium Badań i Działań Społecznych, Białystok 2013.

Wykorzystanie co najmniej 4 metod partycypacyjnych w kluczowych etapach przygotowania LSR:

1. **Diagnoza i analiza SWOT –** metody wykorzystane na tym etapie: badanie ankietowe, planowanie partycypacyjne, wywiad fokusowy, narada obywatelska, World Cafe; komórki planistyczne.
2. **Określanie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania -** metody wykorzystane na tym etapie: badanie ankietowe, planowanie partycypacyjne, wywiad fokusowy, narada obywatelska, World Cafe; komórki planistyczne.
3. **Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru -** metody wykorzystane na tym etapie: badanie ankietowe, planowanie partycypacyjne, wywiad fokusowy, narada obywatelska, World Cafe; komórki planistyczne.
4. **Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji -** metody wykorzystane na tym etapie: planowanie partycypacyjne, wywiad fokusowy, narada obywatelska, World Cafe; komórki planistyczne.
5. **Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR -** metody wykorzystane na tym etapie: planowanie partycypacyjne, wywiad fokusowy, narada obywatelska, World Cafe; komórki planistyczne.

Lokalna Strategia Rozwoju 2014-2020 została przygotowana samodzielnie przez LGD. Za zaplanowanie procesu partycypacji i harmonogramu prac odpowiadała Grupa Sterująca ds. nowej LSR 2014-2020, składającą się z 14 członków, w tym przedstawicieli 7 gmin oraz 7 przedstawicieli organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców (w tym członkowie zarządu). Grupa sterująca ustaliła metodologię partycypacji, czasowy przebieg konsultacji społecznych, utworzenie grup roboczych koniecznych ze względu na zakres opracowań do LSR, co podano do wiadomości osób uczestniczących w spotkaniach w sierpniu i we wrześniu. Chętni do grup roboczych zgłaszali się do biura LGD, gdzie ustalano dalszy przebieg prac poszczególnych grup. Grupa Sterująca ustaliła sposób gromadzenia i opracowania danych koniecznych do LSR (wyznaczeni pracownicy gmin przesyłali zakres ustalonych danych dot. LSR do pracownika biura LGD). Pracownik biura odpowiadał za scalenie i opracowanie danych z gmin, weryfikację z danymi publicznymi GUS, za opracowanie danych z badań odpowiadał jeden z członków Grupy Sterującej. Grupa ta ostatecznie przyjmowała i odrzucała wnioski z konsultacji oraz odpowiadała za przygotowanie dokumentu końcowego, odbyło się 6 spotkań Grupy Sterującej.

Tabela 5 Podstawowe informacje dotyczące przeprowadzonych konsultacji LSR ze społecznością Lokalną

Lp	Data	Rodzaj spotkania	Metoda part.	Etap	Miejsce	L.uczestn.
1	05.08.2015	Wywiad Fokusowy - JST	Wywiad fokusowy	Przedstawienie diagnozy i analizy SWOT Wypracowanie problemów, celów i wskaźników	Radomierz	16
2	06.08.2015	Wywiad Fokusowy - NGO	Wywiad fokusowy	Przedstawienie diagnozy i analizy SWOT Wypracowanie problemów, celów i wskaźników	Podgórzyn	16
3	11.08.2015	Wywiad Fokusowy - przedsiębiorcy	Wywiad fokusowy	Przedstawienie diagnozy i analizy SWOT Wypracowanie problemów, celów i wskaźników	Karpacz	6
4	12.08.2015	Wywiad Fokusowy - mieszkańcy	Wywiad fokusowy	Przedstawienie diagnozy i analizy SWOT Wypracowanie problemów, celów i wskaźników	Piechowice	11
5	03.09.2015	Spotkanie otwarte dla mieszkańców	Planowanie part.	Diagnoza i analiza SWOT	Karpacz	13
6	04.09.2015	Spotkanie otwarte dla mieszkańców	Planowanie part.	Określenie celów i wskaźników oraz opracowania planu działania	Kowary	9
7	07.09.2015	Spotkanie otwarte dla mieszkańców	Planowanie partycypac.	Opracowanie zasad wyboru operacji i kryteriów wyboru	Szklarska Poręba	20
8	08.09.2015	Spotkanie otwarte dla mieszkańców	Planowanie part.	Zasady monitorowania i ewaluacji	Jelenia Góra	10
9	09.09.2015	Spotkanie otwarte dla mieszkańców	Planowanie part.	Przygotowanie planu komunikacji	Janowice Wielkie	11
10	10.09.2015	Spotkanie otwarte dla mieszkańców	Planowanie part.	Diagnoza i analiza SWOT	Podgórzyn	17
11	11.09.2015	Spotkanie otwarte dla mieszkańców	Planowanie part.	Określenie celów i wskaźników oraz opracowania planu działania	Piechowice	17
12	14.09.2015	Spotkanie otwarte dla mieszkańców	Planowanie part.	Opracowanie zasad wyboru operacji i kryteriów wyboru	Mysłakowice	18
13	15.09.2015	Wywiad Fokusowy - przedsiębiorcy	Wywiad fokusowy	Opracowanie zasad wyboru operacji i kryteriów wyboru oraz opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji.	Szklarska Poręba	8
14	16.09.2015	Wywiad Fokusowy - mieszkańcy	Wywiad fokusowy	Opracowanie zasad wyboru operacji i kryteriów wyboru oraz opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji.	Jelenia Góra	10
15	17.09.2015	Wywiad Fokusowy – JST	Wywiad fokusowy	Opracowanie zasad wyboru operacji i kryteriów wyboru oraz opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji.	Kowary	10
16	18.09.2015	Wywiad Fokusowy – NGO	Wywiad fokusowy	Opracowanie zasad wyboru operacji i kryteriów wyboru oraz opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji.	Mysłakowice	6
17	22.09.2015	Konferencja	World Cafe	Zapisy LSR (wszystkie5 etapów)	Mysłakowice	83
18	01.10.2015	Grupa Robocza ds. diagnozy i analizy SWOT	Komórki planistyczne	Diagnoza i analiza SWOT	Jelenia Góra	22
19	05.10.2015	Grupa Robocza ds. diagnozy i analizy SWOT	Komórki planistyczne	Diagnoza i analiza SWOT	Jelenia Góra	22
20	06.10.2015	Grupa Robocza ds. procedur monitorowania i ewaluacji	Komórki planistyczne	Zasady monitorowania i ewaluacji	Piechowice	12
21	07.10.2015	Debata Open-Space	Narada obywatelska	Zapisy LSR (wszystkie5 etapów)	Piechowice	17
22	08.10.2015	Grupa Robocza ds. określenia celów i wskaźników oraz opracowania planu działania	Komórki planistyczne	Określenie celów i wskaźników oraz opracowania planu działania	Jelenia Góra	8
23	09.10.2015	Grupa Robocza ds. diagnozy i analizy SWOT	Komórki planistyczne	Diagnoza i analiza SWOT	Jelenia Góra	22

24	12.10.2015	Grupa Robocza ds. określenia celów i wskaźników oraz opracowania planu działania	Komórki planistyczne	Określenie celów i wskaźników oraz opracowania planu działania	Jelenia Góra	8
25	13.10.2015	Grupa Robocza ds. procedur monitorowania i ewaluacji	Komórki planistyczne	Zasady monitorowania i ewaluacji	Piechowice	12
26	14.10.2015	Debata Open-Space	Narada obywatelska	Zapisy LSR (wszystkie5 etapów)	Podgórzyn	25
27	15.10.2015	Grupa Robocza ds. określenia celów i wskaźników oraz opracowania planu działania	Komórki planistyczne	Określenie celów i wskaźników oraz opracowania planu działania	Jelenia Góra	8
28	16.10.2015	Grupa Robocza ds. procedur monitorowania i ewaluacji	Komórki planistyczne	Zasady monitorowania i ewaluacji	Piechowice	12
29	19.10.2015	Grupa Robocza ds. wyboru operacji i kryteriów wyboru	Komórki planistyczne	Opracowanie zasad wyboru operacji i kryteriów wyboru	Podgórzyn	13
30	20.10.2015	Spotkanie branżowe - przedsiębiorcy	Komórki planistyczne	Zapisy LSR (wszystkie 5 etapów)	Jelenia Góra	11
31	22.10.2015	Spotkanie branżowe - NGO	Komórki planistyczne	Zapisy LSR (wszystkie 5 etapów)	Jelenia Góra	18
32	23.10.2015	Grupa Robocza ds. wyboru operacji i kryteriów wyboru	Komórki planistyczne	Opracowanie zasad wyboru operacji i kryteriów wyboru	Podgórzyn	13
33	26.10.2015	Spotkanie branżowe - JST	Komórki planistyczne	Zapisy LSR (wszystkie 5 etapów)	Jelenia Góra	9
34	27.10.2015	Spotkanie branżowe - prod. Lokalni	Komórki planistyczne	Zapisy LSR (wszystkie 5 etapów)	Jelenia Góra	22
35	28.10.2015	Grupa Robocza ds. wyboru operacji i kryteriów wyboru	Komórki planistyczne	Opracowanie zasad wyboru operacji i kryteriów wyboru	Podgórzyn	13
36	04.11.2015	Grupa Robocza ds. planu operacji	Komórki planistyczne	Przygotowanie planu komunikacji	Jelenia Góra	15
37	13.11.2015	Grupa Robocza ds. planu operacji	Komórki planistyczne	Przygotowanie planu komunikacji	Jelenia Góra	15
38	24.11.2015	Grupa Robocza ds. planu operacji	Komórki planistyczne	Przygotowanie planu komunikacji	Jelenia Góra	15
39	26.11.2015	Spotkanie z młodzieżą	Komórki planistyczne	Zapisy LSR (wszystkie 5 etapów)	Jelenia Góra	18
40	18.12.2015	Panel ekspertów ds. spójności zapisów w LSR	Komórki planistyczne	Zapisy LSR (wszystkie 5 etapów)	Karpacz	20

Źródło: *opracowanie własne na podstawie list obecności*

3. Diagnoza – opis obszaru i ludności

3.1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup.

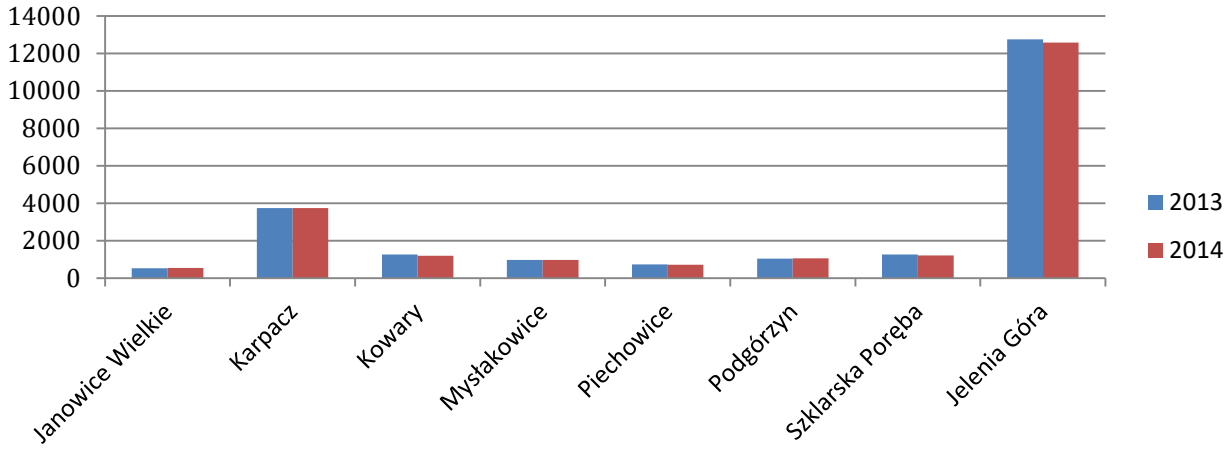
Podczas badania aż 82 % ankietowanych oceniło, iż najważniejszą potrzebą jest poprawa sytuacji na rynku pracy. Stąd jako wniosek przyjęty z konsultacji uznano, że grupą szczególnie istotną z punktu widzenia poprawy sytuacji na rynku pracy i realizacji LSR są przedsiębiorcy oraz osoby planujące uruchomienie działalności gospodarczej, gdyż to oni tworzą miejsca pracy. W celu wsparcia wskazanych grup przyjęto instrumenty w postaci dotacji na założenie lub rozwijanie działalności gospodarczej. Realizowane będą również szkolenia, których celem będzie kształtowanie postaw przedsiębiorczych, innowacyjnych, wykorzystywania zasobów lokalnych do biznesu.

W badaniu mieszkańcy wskazali również, iż grupami defaworyzowanymi na obszarze LGD są: młodzież po ukończeniu szkoły, która nie może znaleźć zatrudnienia do 30 r.ż. (29% wskazań), bezrobotni i długotrwale bezrobotni (22%) i kobiety, które pozostają długotrwale bez pracy po urodzeniu dziecka (18%), niepełnosprawni (15%). W celu wsparcia grup defaworyzowanych zostały przygotowane kryteria wyboru operacji, które preferują osoby z tych grup.

3.2 Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości na obszarze realizacji LSR.

Według danych GUS w 2014 r. na terenie objętym LSR, łącznie z Jelenią Górą, było zarejestrowanych 21 990 przedsiębiorstw, **9 405** z wyłączeniem Jeleniej Góry. Łącznie (z Jelenia Górą): 21 392 to mikroprzedsiębiorstwa, 488 to małe firmy, 96 średnich przedsiębiorstw i 14 podmiotów sklasyfikowanych jako duże przedsiębiorstwo (w tym 1 zatrudniający pow. 1000 os.). Z wyłączeniem Jeleniej Góry: **9 196** to mikroprzedsiębiorstwa, **177** to małe firmy, **27** średnich przedsiębiorstw i **5** podmiotów sklasyfikowanych jako duże przedsiębiorstwo.

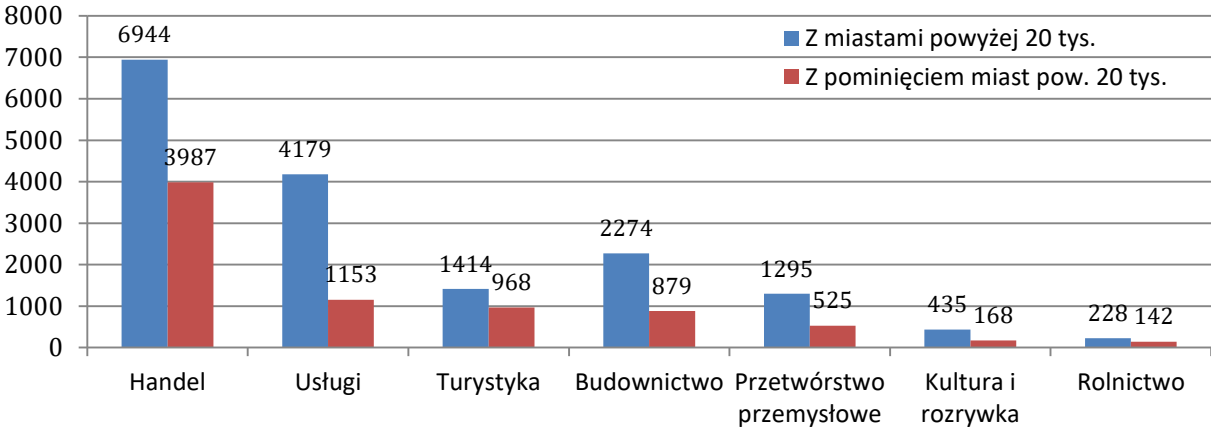
Na przedmiotowym obszarze zdecydowanie przeważają mikroprzedsiębiorstwa prowadzone przez osoby fizyczne, zatrudniające nie więcej niż 9 osób. Kluczowi pracodawcy na obszarze LGD to przede wszystkim zakłady produkujące części samochodowe oraz elementy plastikowe, a także sklepy wielkopowierzchniowe. Są to przede wszystkim inwestorzy zewnętrzni: zagraniczni lub z siedzibą w kraju, ale poza obszarem LGD. Powyższe dane świadczą o zmianie w regionie, produkcja przemysłowa ustąpiła miejsca sektorom: handlowemu, usługowemu oraz działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Duże zakłady, które upadły w latach 90-tych i na początku lat 2000-nych (największe to: Zakłady Przemysłu Lniarskiego „Orzeł" w Mysłakowicach, z oddziałem w Kowarach oraz Fabryka Dywanów „Kowary" S.A.) zostały zastąpione przez mikroprzedsiębiorstwa. Rozdrobnienie przedsiębiorczości oraz likwidacja dużych zakładów w gminach okalających Jelenią Górę, wpływają na ich atrakcyjność jako zaplecza rekreacyjnego dla dużego, centralnego ośrodka miejskiego. Na terenie Jeleniej Góry stworzono dwie strefy przemysłowe, na pozostałym obszarze jest jedna strefa ekonomiczna w Radomierzu (gm. Janowice Wielkie).

Rysunek 4 Podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze LGD w latach 2013 i 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 oraz 31.12.2014

Obecnie większość przedsiębiorstw zlokalizowana jest w Karpaczu, Kowarach oraz Szklarskiej Porębie, które są znaczącymi ośrodkami turystycznymi lub jak Kowary – dawnym ośrodkiem przemysłowym i górniczym oraz w Jeleniej Górze (centralny ośrodek miejski, z największą ilością dużych pracodawców). Pokazuje to nierówny stopień rozwoju regionu, co znalazło także odzwierciedlenie we wnioskach zgłaszanych przez społeczność lokalną (podczas spotkań z mieszkańcami), aby w ramach wsparcia LSR wspomagać w szczególności rozwój przedsiębiorczość w gminach mniej rozwiniętych, co przyczyni się do wyrównania – podwyższenia stopnia rozwoju całego regionu.

Rysunek 5 Podział działalności gospodarczej ze względu na sekcje PKD2007 na obszarze objętym LSR w 2014

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych z GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2014*

Z uwagi na atrakcyjność turystyczną regionu i przeobrażenia gospodarki w ostatnich latach, na obszarze gmin, poza Jelenią Górą, dziedziny, które nadal będą się rozwijały to: **handel, usługi oraz turystyka**. Na podstawie wniosków zgłaszanych przez społeczność lokalną (na spotkaniach fokusowych oraz podczas pracy z mieszkańcami poszczególnych gmin), uwzględniając dane statystyczne, ustalono kryteria, które zadecydują o wsparciu rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności budującej turystyczny potencjał i atrakcyjność regionu (jego rozpoznawalność) w oparciu o zasoby lokalne – tradycję, historię, kulturę czy produkt lokalny. Również analiza trendów w światowej turystyce, potwierdza, że jest to właściwy kierunek rozwoju. Przedstawiciele społeczności lokalnej zwracali także uwagę na wciąż niewielki stopień wykorzystania przez przedsiębiorców rozwiązań innowacyjnych, nowatorskich, niską wiedzę w tym zakresie, czy rozwiązań przyjaznych środowisku i przeciwdziałających zmianom klimatu, co wiąże się często z niską świadomością samych przedsiębiorców. Odpowiedzią na to zapotrzebowanie jest odpowiednio zaplanowane doradztwo i szkolenia prowadzone przez LGD oraz kryteria wyboru operacji, co przyczyni się do zwiększenia popularności tych rozwiązań i poszerzenia wiedzy w tym zakresie.

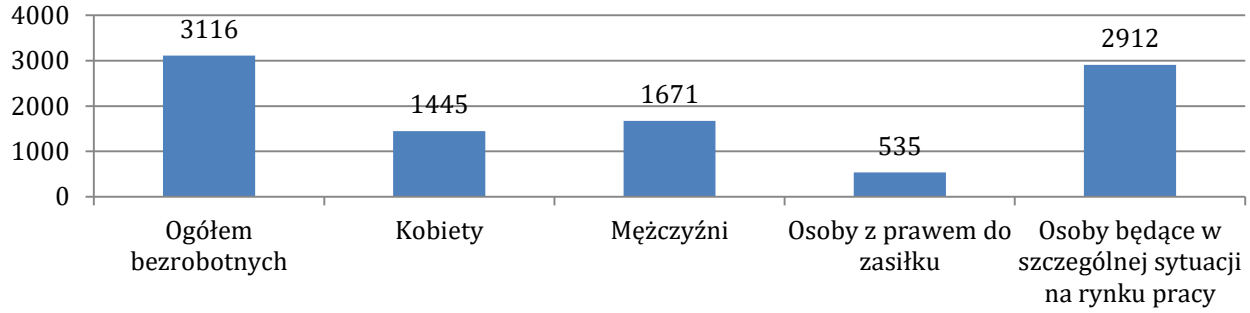
Przedsiębiorczość społeczna. Na obszarze LGD jest obecnie zarejestrowanych łącznie 564 organizacje pozarządowe, łącznie z Jelenią Górą, **195** z pominięciem Jeleniej Góry (GUS, Bank Danych Lokalnych, 31.12.2013). Żadna z gmin nie prowadzi rejestru organizacji podejmujących działalność gospodarczą lub odpłatną na cele statutowe. Z danych ogólnopolskich wynika, że w skali

kraju jest to niewielki odsetek organizacji: 7% deklaruje działalność gospodarczą, 19% działalność odpłatną[7]. Przytoczone dane dotyczą jedynie deklaracji, brak informacji na temat przychodów organizacji z działalności gospodarczej. Z informacji LGD wynika, że na obszarze objętym LSR na pewno dwie organizacje prowadzą działalność gospodarczą, jedna prowadzi działalność odpłatną na cele statutowe. Na obszarze objętym LSR prowadzi działalność tylko jedna spółdzielnia socjalna – PATRON w Jeleniej Górze. Podczas badania fokusowego organizacje wskazały jako główne przeszkody w prowadzeniu dz. odpłatnej i gospodarczej – słabą wiedzę na ten temat, niejasne przepisy i obawy o zobowiązania i konsekwencje prawne. Większość organizacji deklaruje działalność na rzecz lokalnej kultury, przyrody czy historii, ale nie są gotowe na podejmowanie działalności sprzedażowej, nie widzą potencjału w tych obszarach do działalności przynoszącej dochód. Odpowiedzią na to zapotrzebowanie jest odpowiednio zaplanowane doradztwo i szkolenia prowadzone przez LGD w zakresie przedsiębiorczości społecznej.

3.3 Opis rynku pracy

Stopa bezrobocia dla obszaru LGD wynosiła w 2013 r. z Jelenią Górą, 7,5% (6.440 zarejestrowanych osób bezrobotnych), natomiast aż **9,10%** dla pozostałych gmin z wyłączeniem Jeleniej Góry (3.116 zarejestrowanych bezrobotnych w 2013 r.), podczas gdy dla województwa dolnośląskiego była na poziomie **8,20%** (stan danych na 31.12.2013, GUS Bank Danych Lokalnych). Dane z poszczególnych gmin, pokazują nierównomierny stopień rozwoju obszaru: Janowice Wielkie – 10,3%, Podgórzyn – 9,8%, Mysłakowice - 9,5%, Kowary - 9,4%, Szklarska Poręba i Piechowice – 8,3%, Karpacz – 7,40% i Jelenia Góra - 6,5%. Jedynie Jelenia Góra i Karpacz plasują się poniżej średniej wojewódzkiej. (*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013)*.[8] Stopa bezrobocia dla opisywanego obszaru w 2006 r.[9] wynosiła 10,56%. Spadek stopy bezrobocia na obszarze zawdzięcza się przede wszystkim turystycznemu rozwojowi gmin: Karpacza, Szklarskiej Poręby i Podgórzyna. Stopa bezrobocia w 2006 r. w poszczególnych gminach (w nawiasie podano wartości z 2013 r.): **Karpacz 11,6% (7,40%),** Kowary 9,4% (9,4%), Piechowice 8,3% (8,3%), **Szklarska Poręba 11,2% (8,3%)**, Janowice Wielkie 11,4% (10,3%), Mysłakowice 9,8% (9,5%), **Podgórzyn 12% (9,8%)**. Także w Jeleniej Górze odnotowano znaczny spadek stopy bezrobocia w stosunku do roku 2006 – 11% (6,5% w 2013). Jest to związane z dużym odpływem ludności, a także z pojawieniem się nowych, dużych pracodawców (rozbudowa zakładów Zorka sp. z o.o., DWS Draexlmaier Wyposażenie Wnętrz Samochodowych Sp. z o.o., utworzenie nowej strefy przemysłowej w Cieplicach).

Struktura bezrobocia wskazuje grupy osób, które należy objąć wsparciem przy tworzeniu nowych miejsc pracy. Poniższe dane statystyczne potwierdzają wnioski zgłaszane przez społeczność lokalną dotyczące grup defaworyzowanych na rynku pracy.

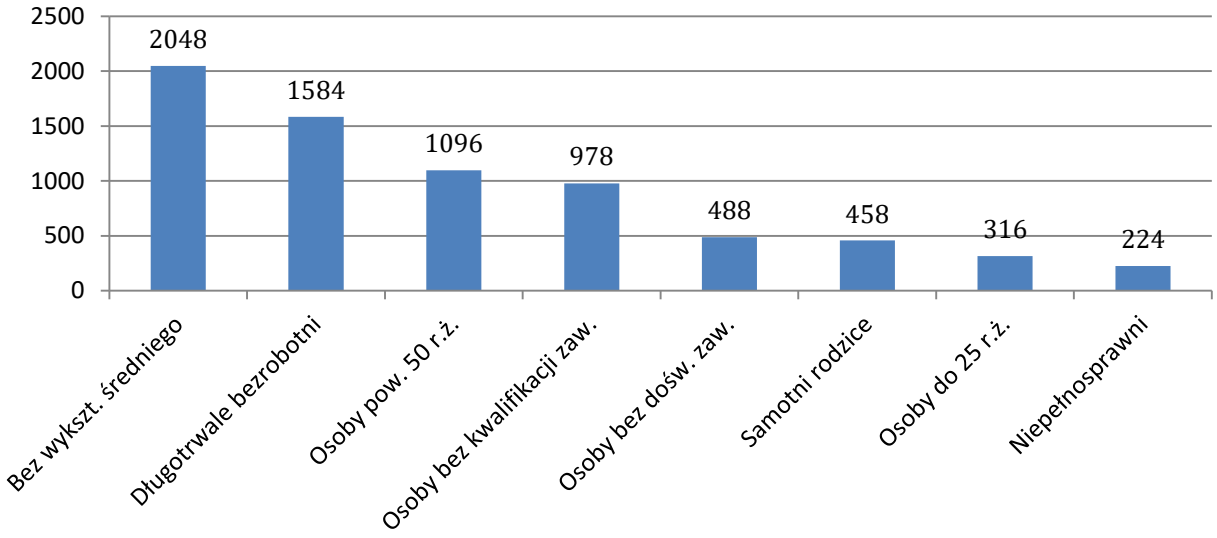
Rysunek 6 Struktura bezrobocia na obszarze objętym LSR na dzień 31.12.2013

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze, stan na 31.12.2013*

[7] Dane za: Jan Jakub Wygnański „Ekonomizacja organizacji pozarządowych. Możliwość czy konieczność?" Stowarzyszenie Klon/Jawor 2008.

[8] Badanie poziomu bezrobocia rejestrowanego nigdy nie oddaje pełnej skali problemu, ponieważ wiele osób znajduje się poza systemem, nie rejestrując się w urzędach pracy, pracując „na czarno", będąc na ubezpieczeniu współmałżonka. Także turystyczny charakter regionu ma wpływ na wskaźniki dotyczące bezrobocia. Mianowice wiele osób jest zatrudnianych tylko w sezonie, często „na czarno" oraz na umowy cywilnoprawne.

[9] Dane podane za GUS Bank Danych Lokalnych stan na 31.12.2006 r.

Rysunek 7 Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy na obszarze objętym LSR na dzień 31.12.2013

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze, stan na 31.12.2013*

Kategoria „osoby w niekorzystnej sytuacji" na rynku pracy oznacza osoby jak wskazana na wykresie 7. Rodzaje osób uznawanych jako będące w niekorzystnej sytuacji są kategorią wynikającą z Ustawy o promocji zatrudnienia (...). Natomiast w programach EFSI osoby młode określane są jako osoby do 25 i do 30 r.ż. LGD przyjęło, po konsultacjach społecznych, że należy zastosować szerszą kategorię osób młodych do 30. r. ż. zgodnie z definicjami programów EFSI. LGD przyjęło inne określenia ogólne, dla całej grupy osób w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, zgodnie z określeniami stosowanymi w PROW 2014-2020 oraz w wyniku konsultacji społecznych – grupa osób defaworyzowanych, która obejmuje: osoby do 30 r.ż, osoby po 50 r.ż, kobiety, kobiety po urodzeniu dziecka wracające na rynek pracy, niepełnosprawni, wobec których będą podejmowane działania aktywizacyjne oraz działania w obszarze przedsiębiorczości. Interwencja w tym obszarze jest priorytetowym celem LSR, jest to wniosek z konsultacji, który znalazł przełożenie w wielkości budżetu przeznaczonego na przedsięwzięcia związane z rozwojem przedsiębiorczości, jak również kryteria wyboru preferujące podmioty tworzące więcej miejsc pracy. Społeczność lokalna podczas konsultacji społecznych surowo oceniła działania podejmowane na obszarze dotyczące tworzenia nowych miejsc pracy. Wg ankiety niezadowolonych jest łącznie 47% badanych, zadowolonych jest łącznie 24%. Rozwiązania zgłaszane na spotkaniach fokusowych oraz podczas pracy z mieszkańcami w poszczególnych gminach znalazły odzwierciedlenie w kryteriach wyboru operacji oraz w Planie Komunikacji ze społecznością lokalną. Wsparcie w szczególności dla grup defaworyzowanych oraz zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy (długotrwale bezrobotne, osoby powyżej 50 r.ż., samotni rodzice, osoby do 25 r.ż. oraz osoby niepełnosprawne); szkolenia dedykowane dla tych grup - aktywizujące i zwiększające wiedzę osób bezrobotnych w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, samozatrudnienia i rozwoju firmy.

3.4 Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Na terenie objętym LSR z pominięciem miast powyżej 20 tys. wg danych GUS w 2013 r. było zarejestrowanych **195 organizacji pozarządowych**: Mysłakowice (32), Szklarska Poręba (41), Podgórzyn (36), Karpacz (30), Kowary (22), Piechowice (18), Janowice Wielkie (16). W mieście powiatowym Jelenia Góra wg danych GUS w 2013 r. było zarejestrowanych 369 organizacji. Na obszarze jest duży potencjał organizacji pozarządowych zajmujących się rozwojem lokalnych społeczności i duże zainteresowanie działaniami oddolnymi. NGO mogłyby przejąć realizację wielu z planowanych działań. Problemem mogą się tu okazać finanse, bowiem wielu z nich nie stać na założenie kwoty podczas realizacji projektu, która dopiero później zostanie zrefundowana. Podczas konsultacji społecznych proponowano zwiększyć wsparcie dla organizacji pozarządowych: opracowanie programów współpracy z organizacjami pozarządowymi (46,2%) oraz dotacje lub system pożyczek dla organizacji pozarządowych pochodzących z budżetu gmin (34%), które umożliwiłyby im realizację projektów.

Integracja społeczna na obszarze. Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy obszaru zgłaszali wielokrotnie problemy takie jak: mały stopień zaangażowania społeczności lokalnej w życie regionu, bardzo niski stopień integracji mieszkańców ze sobą oraz niski stopień utożsamiania się z miejscem, w którym żyją. Jednym ze sposobów na integrację społeczności lokalnej są wspólne inicjatywy podejmowane przez i dla mieszkańców. Stopień zintegrowania społeczności i utożsamiania z regionem jest niski mimo organizowanych łącznie **113 wydarzeń cyklicznych** na obszarze z pominięciem miast pow. 20 tys. mieszkańców**,** o różnym charakterze i zakresie: Szklarska Poręba (43), Podgórzyn (19), Karpacz (18), Piechowice (15), Janowice Wielkie (8), Kowary (6), Mysłakowice (4) (*opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez partnerskie gminy*). Odpowiedzią na te potrzeby są Przedsięwzięcia, zaplanowane w ramach realizacji celu ogólnego II. Włączenie i integrowanie społeczności lokalnych oraz podmiotów ekonomii społecznej wokół rozwoju obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór.

Partycypacja społeczna. Na obszarze objętym LSR gminy podejmują różne formy współpracy ze społecznością lokalną (konsultacje społeczne, budżet partycypacyjny). Nie przekłada się to jednak na efekty tej współpracy – zarówno wg gmin jak i mieszkańców. W ankiecie diagnozującej mieszkańcy ocenili swój wpływ na działania podejmowane przez władze gminy/miasta: niezadowolonych jest 39,1% badanych, zadowolonych 28,7%, aż 32,2% badanych nie zajęło żadnego stanowiska. Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy wyrażali brak zaufania wobec gmin, że ich głos naprawdę się liczy. Aby poprawić obecny stan rzeczy proponowano przede wszystkim: przeprowadzanie konsultacji społecznych w ważnych sprawach (72,6%) – co znalazło odzwierciedlenie w kryteriach wyboru operacji w ramach LSR opracowanych przez LGD, dofinansowywanie pomysłów lokalnych grup i organizacji (48%) – na tę potrzebę odpowiedzą projekty grantowe skierowane do lokalnych organizacji, oraz tworzenie ciał doradczych złożonych z mieszkańców – Rady Młodzieży, Seniorów, Pożytku Publicznego etc. (wsparcie ze strony LGD).

Gminy z obszaru objętego LSR korzystające z Programu Odnowy Wsi. Do programu na obszarze objętym LSR przystąpiło łącznie 14 miejscowości. W gminie Janowice Wielkie 4, w Gminie Podgórzyn 4, w gminie Mysłakowice 6. W latach 2008-2013 zrealizowano łącznie 22 projekty służące lokalnym społecznościom. Do programu mogą przystąpić jedynie organizacje pozarządowe. Uczestnictwo miejscowości z obszaru LGD w Programie Odnowy Wsi świadczy, że na obszarze już funkcjonują bardzo sprawne organizacje lokalne, które są w stanie samodzielnie pozyskać środki na rzecz swojej społeczności oraz poprawnie je wydać i rozliczyć. Wiedza ta będzie niezwykle przydatna przy planowaniu konkursów grantowych, realizowanych w ramach tworzonej LSR.

3.5 Przedstawienie problemów społecznych na obszarze objętym LSR

W trakcje konsultacji społecznych mieszkańcy wskazali, iż słabą stroną obszaru LSR w sferze społecznej jest m.in. odpływ młodych ludzi poza obszar LGD, który wynika z braku perspektyw dla młodzieży. Do słabych stron zaliczono także starzejące się społeczeństwo obszaru LGD. Emigracja ludzi młodych, którzy szukają pracy w miejscach z bardziej atrakcyjnym rynkiem pracy przekłada się również na mniejszą liczbę urodzeń na obszarze LSR, co bezpośrednio wpływa na starzenie się społeczności lokalnej. Jedyną szansą zatrzymania tego procesu jest tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy na obszarze LSR. W tym celu działania LGD będą nakierowane w głównej mierze na dofinansowanie przedsięwzięć tworzących nowe miejsca pracy lub dodatkowe źródła dochodu dla mieszkańców obszaru LSR. **Najważniejsze zjawiska demograficzne występujące na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór**[10]

Starzenie się społeczeństwa na obszarze objętym LSR. Na obszarze LGD odnotowuje się przewagę osób po 50 r.ż. w stosunku do osób poniżej 25 r.ż. Łącznie z miastami pow. 20 tys.: młodzież 14-25 – 14 275 os., osoby po 50 r.ż. – 74 846 os. Z pominięciem miast powyżej 20 tys. młodzież 14-25 – 5 997 os., osoby po 50 r.ż. – 21 042 os. *Ujemny przyrost naturalny* dla powiatu jeleniogórskiego (na terenie którego znajduje się obszar LGD) wynosił w 2013 r. **-4,4**, będąc jednym z najniższych w województwie, -4,5 dla miasta powiatowego Jelenia Góra. *Dodatnie saldo migracji* osób w wieku przedprodukcyjnym (74 w 2013 r., 16 w 2014 r.) oraz w wieku produkcyjnym (60 w 2013 r., 55 w 2014 r.), na obszarze powiatu jeleniogórskiego. Powyższe zjawiska (starzenie się społeczeństwa i ujemny przyrost naturalny) poza realnym zagrożeniem wyludniania się obszaru niosą także szansę na rozwój przedsiębiorczości – obszar LGD nadal posiada zbyt mało domów opieki dziennej czy stałej dla osób starszych. Nie bez znaczenia dla powodzenia tego typu inwestycji jest także przygraniczne położenie obszaru.

Pomoc społeczna na obszarze objętym LSR. Dane dotyczą gmin objętych wsparciem w ramach PROW 2014-2020, z pominięciem miasta pow. 20 tys. mieszkańców Jeleniej Góry. Wg udostępnionych danych na obszarze objętym LSR w roku 2013, **5063** rodzin było objętych pomocą finansową z ramienia GOPS, łączna kwota wydana na ten cel to **14 941 595 zł** na całym obszarze. Najczęściej o pomoc zwracali się mieszkańcy gmin: Mysłakowice i Janowice Wielkie; pomoc przyznano głównie: z powodu bezrobocia – 30%; z powodu ubóstwa – 28%; z powodu niepełnosprawności – 10%; z powodu ciężkiej choroby, na usługi opiekuńcze – 6%; na świadczenia na rzecz seniorów – 5,8%; z powodu bezradność w spr. opiekuńcz-wych. – 5%; na rzecz rodzin niepełnych – 5%; na rzecz rodzin wielodzietnych – 2,6%. Inne dziedziny, w ramach których przyznawano pomoc (6,8% całego wsparcia): z powodu bezdomności, alkoholizmu, dla ochrony macierzyństwa, na skutek zdarzeń losowych, z powodu trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego oraz z powodu narkomanii.*(Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostarczonych przez OPS z regionu, stan na 31.12.2013)*

Dostęp do infrastruktury (edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej etc.) w całości lub w części dofinansowywanej z budżetu gminy jest jednym z mechanizmów walki z wykluczeniem społecznym, mającym na celu wyrównywanie szans zwłaszcza wśród najmłodszych i starszych osób. Jest to niezbędny element wspierania rodziny i pracujących rodziców - działania wspomagające rodziców, którzy coraz więcej czasu spędzają w pracy oraz przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym wśród najmłodszej części społeczności lokalnej, które w dużej mierze wynikają z nudy. Podczas spotkań z mieszkańcami oraz w ankiecie diagnozującej społeczność lokalna określiła poziom dostępności do infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej jako wystarczający. Zwracano jednocześnie uwagę na braki w infrastrukturze sportowej i rekreacyjnej – brak miejsc albo pilna konieczność remontu już istniejących ze względu na zły stan techniczny. W ramach rozwiązania tego problemu zaproponowano przedsięwzięcie I.1. Poprawa dostępności do infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór. Ponadto na obszarze objętym LSR

[10] Opracowano na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013.

znajdują się gminy (Podgórzyn, Mysłakowice, Janowice Wielkie oraz Karpacz), które mają możliwość korzystania ze środków na Odnowę Wsi z PROW poza LSR. W ww. gminach, w ramach środków przeznaczonych na Odnowę Wsi należy planować duże projekty inwestycyjne, mające na celu rozwój i budowę ogólnodostępnej infrastruktury kulturalnej i edukacyjnej.

3.6 Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR (innej niż spójność przestrzenna)

Obszar LSR jest spójny w wielu aspektach. Na tę spójność ma wpływ między innymi charakter kotliny jeleniogórskiej – z centralnym miastem – Jelenią Górą i okalającymi ją mniejszymi miejscowościami. To właśnie Jelenia Góra jako centralny ośrodek skupiała na swoim terenie handel (np. lnianych tkanin produkowanych chałupniczo w okolicznych miejscowościach), była i nadal jest miejscem łączącym komunikacyjnie cały region (kolej, komunikacja autobusowa, kiedyś tez lotnisko). Wspólna historia i tradycja regionu – przejawiająca się w charakterystycznym budownictwie i tradycjach (tkackich, zielarskich, górniczych etc.) oraz w całkowitej wymianie ludności na całym terenie partnerstwa, która miała miejsce po 1945 roku. Park Kulturowy - Dolina Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej. Zachowanie wiejskiego charakteru gmin, atrakcyjnych krajobrazowo i przyrodniczo. Rozwijająca się turystyka i rekreacja oparta na walorach przyrodniczych, historycznych, kulturowych, krajobrazowych, legendarnych postaci Ducha Gór – jako przedstawienia identyfikującego cały Region Karkonoszy i Kotliny Jeleniogórskiej. Wspólne problemy dotyczące konieczności dbania o obszary chronione oraz problemy ochrony środowiska.

Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki

Obszary atrakcyjne turystycznie

Karkonosze – najwyższe pasmo Sudetów, rozciągające się na przestrzeni ok. 70 km; głównym grzbietem przebiega granica polsko-czeska, najwyższym szczytem jest Śnieżka (1603 m n.p.m.); dla ochrony przyrodniczych walorów Karkonoszy powołano w 1959 r. Karkonoski Park Narodowy, który od 1992 roku wraz z czeskim Krkonošským Národním Parkiem stał się częścią przygranicznego Rezerwatu Biosfery UNESCO Karkonosze/Krkonoše (MAB) o powierzchni ponad 60 tys. Ha. Wstęp na teren KPN jest płatny. Park posiada 112 km szlaków turystycznych pieszych, są także szlaki narciarskie, w tym 17 km nartostrad. Część szlaków pieszych udostępniono dla rowerzystów. W szczytowe partie prowadzą dwie kolejki liniowe, zimą zaś funkcjonuje 10 wyciągów dla narciarzy. **Góry Izerskie –** niezbyt wysokie góry położone na terenie Czech i Polski, część Sudetów Zachodnich; ukształtowanie terenu i klimat sprzyjały rozwojowi torfowisk wysokogórskich z bogatymi, często unikatowymi roślinami; 4 listopada 2009 roku na terenie Gór Izerskich powołany został Izerski Park Ciemnego Nieba, jako pierwszy projekt tego typu w Polsce i Czechach (pierwszy transgraniczny park ciemnego nieba na świecie); to także ciekawe tereny dla uprawiania turystyki pieszej, rowerowej, konnej i narciarstwa biegowego, zimą utrzymywane jest tu 100 km tras narciarskich – na Polanie Jakuszyckiej odbywa się najpopularniejsza tego typu impreza w Polsce czyli Bieg Piastów.

Rudawy Janowickie – niewysokie pasmo górskie położone we wschodniej części Sudetów Zachodnich; Rudawski Park Krajobrazowy; niezwykle popularne góry wśród osób uprawiających wspinaczkę skałkową oraz wśród rowerzystów. Atrakcje turystyczne: ruiny średniowiecznego zamku Bolczów (Janowice Wielkie), schronisko Szwajcarka wzorowane na stylu alpejskim u podnóża Krzyżnej Góry, Góra Sokolik z licznymi skałkami granitowymi i szkołami wspinaczki, niewielkie skalne miasteczko – Starościńskie Skały na szczycie Lwiej Góry.

Park Kulturowy Kotliny Jeleniogórskiej (Dolina Pałaców i Ogrodów)

Położenie blisko granicy polsko-czeskie i polsko-niemieckiej dodatkowo rozszerza możliwości zwiedzania stawiane przed turystami (czeskie Karkonosze, Praga, Drezno, Goerlitz)

Obszary cenne przyrodniczo. Formy ochrony przyrody na obszarze objętym LSR:

1. Karkonoski Park Narodowy
2. Rudawski Park Krajobrazowy
3. Obszary Natura 2000:[11]

- PLB020007 KARKONOSZE; PLH020006 Karkonosze; PLH020011 Rudawy Janowickie; PLH020075 Stawy Karpnickie; PLH020047 Torfowiska Gór Izerskich; PLH020105 Trzcińskie Mokradła; PLB020009 GÓRY IZERSKIE; PLH020044 Stawy Sobieszowskie; PLH020076 Źródła Pijawnika

Intensywność Ruchu Turystycznego na obszarze objętym LSR przedstawiono na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych z roku 2013, dane dotyczą turystów (polskich i zagranicznych) korzystających z noclegów. Ruch turystyczny na obszarze objętym LSR rozkłada się bardzo nierównomiernie. Ponad **51%** turystów odwiedzających obszar w 2013 r. nocowało w **Karpaczu**, na drugim miejscu jest **Szklarska Poręba** – **22%,** udział kolejnych gmin jest dużo mniejszy: Jelenia Góra: 12,8%, Podgórzyn 5,2%, Mysłakowice 5,1%, Piechowice 2,3%, Kowary 1%, Janowice Wielkie 0,08%. Obrazują to także poszczególne wskaźniki prezentujące Intensywność Ruchu Turystycznego, które biorą pod uwagę nie tylko liczbę turystów, ale także liczbę mieszkańców i powierzchnię obszaru. **Wskaźnik Schneidera**[12] (W_{sch}) jest miernikiem intensywności ruchu turystycznego, wyraża liczbę turystów korzystających z

[11] Stan na dzień 1.10.2015 r., opracowano na podstawie danych zamieszczonych na stronie: http://natura2000.gdos.gov.pl/

[12] Obliczeń wskaźników dokonano na podstawie publikacji: Pomiar funkcji turystycznej obszarów za pomocą wskaźników funkcji turystycznej na przykładzie obszarów państw europejskich, A.R. Szromek, 2011 r.

noclegów przypadających na 100 stałych mieszkańców obszaru. **W_{SCH}** dla całego obszaru objętego LSR wynosił **395,66** w 2013 r**.** W poszczególnych gminach jego wartość rozkładała się następująco: **Karpacz** – 5 531, **Szklarska Poręba** – 1 711,6 **Podgórzyn** – 333,1 **Mysłakowice** – 264,2, **Piechowice** – 186, **Jelenia Góra –** 83, **Kowary** – 48,3, **Janowice Wielkie** – 9,28. **Wskaźnik Deferta (W_D),** dostarcza informacji o liczbie turystów przypadających na km^2 obszaru turystycznego, który pozwala ocenić zatłoczenie (gęstość populacji) danego obszaru. **W_D** dla całego obszaru objętego LSR wynosił **1003** w 2013 r. W poszczególnych gminach jego wartość rozkładała się następująco: **Karpacz** – 7233; **Szklarska Poręba** 1557; **Jelenia Góra –** 624 **Podgórzyn** – 333; **Piechowice** – 279; **Mysłakowice** – 308; **Kowary** – 149; **Janowice Wielkie** – 6, .

Baza noclegowa na obszarze objętym LSR[13] Wg danych dostarczonych przez urzędy partnerskich gmin, wszystkich obiektów świadczących usługi noclegowe było łącznie – 1161. W usługach noclegowych, podobnie jak w całym sektorze gospodarczym na obszarze, panuje duże rozdrobnienie. Są to przede wszystkim: kwatery prywatne, domki noclegowe, apartamenty i pokoje gościnne (łącznie 870 tego typu obiektów), prowadzone są przede wszystkim przez mieszkańców, osoby fizyczne. Na obszarze są łącznie 52 hotele, z czego aż 22 w Karpaczu i 17 w Szklarskiej Porębie. Z większych obiektów noclegowych obszarze funkcjonują także: pensjonaty (59), ośrodki wypoczynkowe, wczasowe i kolonijne (106), schroniska górskie, młodzieżowe i szkolne (13) oraz campingi (3). Gospodarstw rolnych świadczących usługi agroturystyczne jest 58 – 34 w gminie Mysłakowice, 24 w gminie Podgórzyn. Ilość obiektów noclegowych w poszczególnych gminach: Janowice Wielkie (17), Karpacz (431), Kowary (23), Mysłakowice (49), Piechowice (45), Podgórzyn (102), Szklarska Poręba (494). Ponownie liderami są Karpacz i Szklarska Poręba, na terenie których znajduje się 79,6% wszystkich tego typu obiektów.

Powyższe dane statystyczne znalazły potwierdzenie w konsultacjach społecznych. Poziom zadowolenia z rozwoju turystycznego zmienia się zależnie od miejsca zamieszkania. Z przeprowadzonej ankiety diagnozującej wynika, że najbardziej zadowoleni są mieszkańcy Karpacza, Piechowic, Podgórzyna i Szklarskiej Poręby. Więcej osób niezadowolonych odnotowujemy w Janowicach Wielkich, Kowarach i Mysłakowicach. Aby naprawić tę sytuację najczęściej proponowano następujące rozwiązania: wsparcie rozwoju oferty turystycznej ze środków publicznych (66%) oraz tworzenie oferty/pakietów pobytowych (44%). Dodatkowe rozwiązania zaproponowane przez gminy mniej rozwinięte turystycznie: aktywna i spójna promocja obszaru (walorów i oferty turystycznej) w innych regionach Polski, utworzenie nowych szlaków turystycznych (głównie narciarskich – biegowych i zjazdowych, rowerowych) oraz utrzymanie w należytym stanie już istniejących, rozbudowa bazy noclegowej (agroturystyki, pensjonaty i hotele) jako odpowiedź na deficyt miejsc noclegowych. **Nierównomierny rozkład ruchu turystycznego** odbija się w strukturze bezrobocia i w dochodach gmin na obszarze objętym LSR. Najbiedniejsze gminy, z najwyższym bezrobociem to właśnie te, w których ten ruch turystyczny jest mniejszy lub prawie go nie ma (gmina Janowice Wielkie). Zrównoważony rozwój turystyki na całym obszarze wpłynie na zmniejszenie stopy bezrobocia w regionie. Będzie miał również wpływ na ochronę środowiska, ponieważ tak duże zagęszczenie turystów w jednym miejscu – tu przede wszystkim Karpacz – i w tak krótkim czasie może być niebezpieczne dla środowiska. W sezonach letnim i zimowym natężenie ruchu jest dużo większe niż podają to średnie dane roczne. Zagrożenie dla środowiska pokazał przede wszystkim sezon letni 2015 – gorące lato, brak opadów/susza oraz rekordowa liczba turystów – spowodowały poważne problemy w dostępie do wody i zagrożenie dla środowiska wodnego w Karkonoskim Parku Narodowym. Mieszkańcy obszaru podczas fokusów i spotkań w gminach podkreślali, że nierównomierne rozłożenie ruchu turystycznego wiąże się z brakami w infrastrukturze turystycznej oraz w informacji turystycznej. Z jednej strony braki te wynikają ze skumulowania turystów w określonych miejscach, dlatego w innych miejscach (również atrakcyjnych) tej infrastruktury nie ma. Z drugiej strony brak tej infrastruktury przekłada się na obecność turystów w miejscach dobrze zagospodarowanych. Zwracano także uwagę na brak rozwiązań polegających na zintegrowanym systemie promocji obszaru jako całości – atrakcyjnej i dobrze zagospodarowanej (obecne rozwiązania bazują na indywidualnych interesach). Odpowiedzią na to zapotrzebowanie są przedsięwzięcia planowane w ramach realizacji celu szczegółowego I.2. Promocja obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym hasłem Kraina Ducha Gór.

Dziedzictwo kulturowe – tradycje oraz zabytki z obszaru objętego LSR

Na potencjał turystyczny obszaru objętego LSR obok walorów krajobrazowych składają się także zabytki. Duża liczba obiektów zabytkowych wiąże się jednak z opieką konserwatorską, co często utrudnia lub wydłuża prace remontowe, które wymagają też dużo większych nakładów niż w przypadku nowszego budownictwa. Lata zaniedbań i wysokie koszty przyczyniły się do tego, że wiele obiektów, zwłaszcza na obszarach wiejskich jest w złym stanie, „strasząc" na tle pięknych krajobrazów. W obliczu obserwowanych trendów w turystyce, polegających na poszukiwaniu historii, tajemnic i śladów przeszłości, niewątpliwym atutem staje się bogactwo tradycji – zarówno przedwojennych jak i przywiezionych po wojnie. Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy wielokrotnie podkreślali, że to na tradycjach, historii i produkcie lokalnym należy budować nowe atrakcje turystyczne w regionie. Miejsca ciekawe, dostarczające żywego kontaktu z tradycją i rzemiosłem (warsztaty) mają szansę w zrównoważony sposób rozwijać region na równi z zastanym bogactwem atrakcji turystycznych. Jest to też szansa dla starych i zaniedbanych obiektów,

[13] W poniższej analizie uwzględnialiśmy jedynie obiekty zarejestrowane, działające legalnie, nie obejmuje ona całej tzw. „szarej strefy", która istnieje w usługach turystycznych. Jest to jednak zjawisko nie do zweryfikowania, powyższy wniosek wynika z obserwacji własnych LGD.

zwłaszcza na terenach wiejskich, które mogą posłużyć za naturalne środowisko dla inicjatyw opartych na powrocie do tradycji i historii. Obok znaczenia walorów lokalnych podkreślano niską świadomość dotyczącą tych wartości. To zapotrzebowanie znalazło odzwierciedlenie w kryteriach dotyczących wyboru operacji opartych na walorach lokalnych oraz w planie komunikacji (szkolenia zwiększające wiedzę i świadomość na temat wartości lokalnych wśród beneficjentów).

Tradycje na obszarze objętym LSR[14]:

Skomplikowana i trudna historia obszaru pozostawiła po sobie na całym obszarze objętym LSR bogactwo tradycji i wielokulturowość – z jednej strony są to zwyczaje i dawne zawody, które są pozostałością po niemieckiej i czeskiej historii Kotliny, z drugiej – wszystko to, co przywieźli ze sobą mieszkańcy różnych części Polski, którzy osiedlili się tutaj w latach powojennych: *Tradycje górnicze; Tradycje zielarskie i laboranckie; Tradycje szklarskie; Tradycje tkackie; Tradycje piernikarskie; Tradycje kulinarne; Tradycje turystyczne (tutaj też sporty zimowe oraz wspinaczka skałkowa); Postać Ducha Gór.*

Zabytki na obszarze objętym LSR:

Jeden z najważniejszych zabytków to jedyny poza Norwegią średniowieczny kościół o konstrukcji słupowej, czyli słynny Kościółek Wang w Karpaczu Górnym. Wyjątkowym zespołem krajobrazowo-architektonicznym są kompleksy pałacowo-parkowe w dolinie Łomnicy i Bobru, tworzące dawniej tzw. *Śląskie Elizjum* (w sumie jest to 26 obiektów, na terenie LGD jest ich 24, na obszarze objętym LSR – 19). Dnia 24 października 2008 r. Zgromadzenie Związku Gmin Karkonoskich uchwaliło utworzenie **Parku Kulturowego Kotliny Jeleniogórskiej**. W granicach obszaru objętego LSR znalazły się rezydencje w Bukowcu, Mysłakowicach, Łomnicy, Wojanowie, Bobrowie, Karpnikach, Janowicach Wielkich, Mniszkowie, Dąbrowicy, Miłkowie, Pakoszowie, w Staniszowie oraz w Kowarach. W obszarze Parku znalazły się też inne obiekty m.in. ruiny średniowiecznego zamku Bolczów w Janowicach Wielkich, domy tyrolskie w Mysłakowicach oraz zespół zabudowy sanatoryjno–szpitalnej Kowary „Wysoka Łąka". Obecnie 11 obiektów zostało **wpisanych na listę Pomników Historii Prezydenta RP** pod nazwą „Pałace i parki krajobrazowe Kotliny Jeleniogórskiej" **(9 z nich znajduje się na obszarze objętym LSR)**. Ilość obiektów zabytkowych w poszczególnych gminach wg Wykazu Zabytków Województwa Dolnośląskiego prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu: **gmina Janowice Wielkie** 321 obiektów zabytkowych, **Karpacz** 437 obiektów zabytkowych, **Kowary** 580 obiektów zabytkowych, **Mysłakowice** 868 obiektów zabytkowych, **Piechowice** 172 obiekty zabytkowych, **Szklarska Poręba** 535 obiektów zabytkowych, **Podgórzyn** 465 obiektów zabytkowych.

Opis produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych

Poniższe zestawienia produktów i producentów lokalnych są niepełne, zawierają dane jedynie o produktach legalnych lub o których LGD posiada wiedzę, że są produkowane. Ponadto na terenie LGD funkcjonuje także ok 30 pasiek. Z konsultacji społecznych wynika, że na obszarze objętym LSR jest dużo większy potencjał zarówno wśród rękodzielników jak i producentów żywności. Jest wiele rozpoznanych osób, które produkują żywność nielegalnie (bez założonej działalności czy w zgodzie z przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa sanitarnego żywności). Nad wszystkimi produktami będą kontynuowane prace, aby mogły stać się flagowymi produktami promującymi region, zdobywającymi krajowe odznaczenia i certyfikaty. Podejmowane będą działania oraz szkolenia pozwalające na legalizację jak największej ilości produktów, aby mogły zostać wprowadzone do stałej sprzedaży.

PRODUKTY KULINARNE:

- **Kozie sery zagrodowe z Koziej Łąki –** Mysłakowice, Łomnica; producent: Kozia Łąka; certyfikaty: Produkt ekologiczny, Produkt Tradycyjny Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Dziedzictwo Kulinarne Dolnego Śląska, Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór; nagrody i wyróżnienia: Perła 2012, zajęcie I Miejsca w IX Edycji Konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów" w kat. Produkty Regionalne, Smak Roku Gruczno 2012 ser kozi kiszony – łomnicki, Smak Roku Gruczno 2011 za ser kozi dojrzewający łomnicki, Smak Roku Gruczno za Sery Kozie Łomnickie, I nagroda na Festiwalu Serów w Lidzabrku 2012 za Rittę wędzoną Kozią, Wyróżnienie specjalne na Festiwalu Serów w Lidzbarku 2011 w konkursie na Najlepszy Ser.
- **Mięso wołowe, karpie, jaja od kur wolno-wybiegowych –** Mysłakowice, Łomnica; producent: Gospodarstwo Rolne Wiktor i Janina Zimmer; certyfikat: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór.
- **Porterówka – mocny napój alkoholowy** – Mysłakowice, Karpniki; producent: Gospodarstwo Agroturystyczne Karioka, Damian Dąbek.
- **Dżemy pałacowe** – Mysłakowice, Łomnica; producent: Pałac w Łomnicy, „Dom Wdowy".
- **Ciasta i pierogi –** Mysłakowice, producent: KGW Mysłakowice.
- **Browar Miedzianka –** Janowice Wielkie, Miedzianka; producent: Jarosław Kądziela.
- **Kozie sery i chleb tradycyjny –** Janowice Wielkie, Dąbrowica; producent: Gospodarstwo Agroturystyczne Pure Poland, Mirosław Brejo.

[14] Opracowanie własne na podstawie posiadanej wiedzy oraz za opracowaniem wyd. Muzeum Etnograficznego we Wrocławiu: *Mom jo skarb. Smaki tradycji dolnośląskich.*, pod red. E. Berendt, Wrocław 2012. Prezentacja zawiera najpopularniejsze tradycje występujące na opisywanym obszarze. W ramach LSR będą wspierane także niewymienione w opracowaniu tradycje, o ile znajdą potwierdzenie w historii i opracowaniach dotyczących tradycji występujących na obszarze objętym LSR.

- **Pierniki Trzcińskie –** Janowice Wielkie, Trzcińsko; producent: Marcin Goetz; certyfikat: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór;
- **Pieczeń wołowa i wieprzowa** marynowana w likierze karkonoskim, faszerowana serem kozim z łomnicy – Karpacz, producent: pensjonat Toreja; certyfikat Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór.
- **Rolada Śląska (wołowa) z kluskami i modrą kapustą** – Karpacz, producent: Zygfryd Szygula, certyfikat: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór.
- **Aronia ekologiczna –** Kowary; producent: Gospodarstwo Rolne Widok – Kamila Pietraszek.
- **Woda źródlana Potencjałka –** Kowary, producent: Zdrój Jelenia Struga.
- **Karkonoski chleb z popiołem –** Kowary, producent: Jelenia Struga.
- **Nalewka walońska –** Kowary, producent: Jelenia Struga.
- **Chleb Karkonoski** – Piechowice, producent: Pracownia Dobrego Chleba i Ciastek „UliJanka"; certyfikaty: Certyfikat: Dziedzictwo Kulinarne Dolnego Śląska; nagrody i wyróżnienia: Najciekawszy Produkt Karkonoski 2012.
- **Likier karkonoski** – Podgórzyn, Borowice; producent: Tomasz Łuszpiński; certyfikaty: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór, Produkt Tradycyjny przyznany przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi; nagrody i wyróżnienia: II Miejsce - I Śląski Festiwal Nalewek - Turawa k/Opola 12.06.2011, Wyróżnienie - IV Konkurs Nalewek Domowych - Dziemiany - 05.05.2012, Nagroda Starosty Jeleniogórskiego LICZYRZEPA w dziedzinie turystyki w kategorii "Promocja Regionu" - Karpacz - 05.10.2012, Likier Karkonoski został pierwszym laureatem Konkursu Zdrowy Smak 2013 - 25.06.2013II miejsce na Festiwalu Smaków Liczyrzepy - Karpacz - 17.08.2013, Nagroda Jelonek Karkonoski w konkursie na Karkonoski Produkt Spożywczy - Jelenia Góra - 06.09.2013, II miejsce na Festiwalu Nalewek Walońskich - Szklarska Poręba - 15.09.2013, I nagroda Nasze Kulinarne Dziedzictwo - Smaki Regionów Wrocław - 23.08.2014, II miejsce na Festiwalu Nalewek Walońskich - Szklarska Poręba - 20.09.2014.
- **Ciasta i pierogi –** Podgórzyn, producent: KGW Podgórzyn (Stowarzyszenie Pogórze).
- **Chleb Tradycyjny –** Podgórzyn, producent: Krzysztof Wdowiński.
- **Chleb na kwaśnym mleku** - Szklarska Poręba; producent: Piekarnia Górska; certyfikat: Bractwa Walońskiego.
- **Konfitury Karkonoskie** - Jelenia Góra; producent: Karkonoskie Smaki - Barbara Matyja; Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór.

PRODUKTY RZEMIEŚLNICZE:

- **Bombki szklane – Look Inside –** Janowice Wielkie, Mniszków, producent: Alina Poniatowska.
- **Haftowanie – obrusy, bieżniki, serwety** – Janowice Wielkie, Trzcińsko, producent: Bożena Borodin.
- **Anioły Staroskrzydłe**, Bose Anioły z Karpacza, Karkoniki, Drewniaszki, Karkonoskie Fragmenty czyli Chatki Beatki – Karpacz; producent: Beata Makutynowicz; certyfikaty: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór.
- **Wyroby Szydełkowe –** Karpacz, producent: Dorota Grebeluk.
- **Zabawki szyte ręcznie –** Karpacz, producent: Urszula Jonkisz; certyfikaty: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór.
- **Wyroby ze szkła tworzone metodą Fusion** – Kowary; producent: Pracownia ALTER EGO Beata Grzesiak, certyfikat: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór.
- **Liściaki** – tomiki wierszy ilustrowane liściakami oraz jednostkowe, niepowtarzalne kompozycje z suchych liści i kwiatów - Kowary; producent: Barbara Sokołowska i Alina Pawłowska; certyfikat: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór.
- **Grafiki artystyczne –** Mysłakowice, Bukowiec; producent: Krystyna Matusiak; certyfikat: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór.
- **Malowanie na szkle, obrazy –** Mysłakowice, producent: Anna Jodzis.
- **Haft Szydełkowanie –** Mysłakowice; producent: Lidia Murawiak.
- **Szycie strojów i odzieży lnianej –** Mysłakowice, producent: Renata Wysoczańska.
- **Kryształy –** Piechowice, producent: Huta Julia;
- **Rzeźba w drewnie** – Piechowice, producent: Dawid Pietras, certyfikat: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór.
- **Koszula Zachełmiańska –** Podgórzyn, producent: Jolanta Piątkowska i Ewa Sidor; certyfikat: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór; nagrody i wyróżnienia: II miejsce – Konkurs „Skarby Ducha gór", kategoria: „Produkt rękodzielniczy Krainy Ducha Gór".
- **Opaski z haftem zachełmiański –** Podgórzyn, producent: Jolanta Piątkowska i Ewa Sidor; certyfikat: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór.
- **Buusy Karkonoskie –** Podgórzyn, Ścięgny; producent: Rafał Espenszyt; certyfikat: Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór.
- **Szkło hutnicze –** Szklarska Poręba, producent: Leśna Huta.
- **Ozdoby z minerałów –** Szklarska Poręba, producent: Stara Chata Walońska „Juna".
- **Monety pamiątkowe AURUN –** Szklarska Poręba; producent: Mennica Sudeckiego Bractwa Walońskiego.
- **Karkonoskie Wyroby z Lnu** – Jelenia Góra; Producent: Salon Lniany – Regina Rosa; Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór
- **Anioły Karkonoskie** – Jelenia Góra, Sobieszów; Producent: Piotr Jagielski.
- **Szklana biżuteria artystyczna, dekoracje szklane, naczynia szklane i użytkowe** – Jelenia Góra; Producent: Agnieszka Ślipko-Strzałkowska ; Karkonoska Marka Lokalna.

Ekomuzea i wędrowne pracownie na obszarze objętym LSR:

- **Ekomuzeum serowarstwa –** Gospodarstwo Kozia Łąka w Łomnicy

- **Ekomuzeum Piernikarstwa –** Piekarnia Piernikowy.pl w Trzcińsku;
- **Wędrowne pracownie –** jest to inicjatywa Lokalnej Grupy Działania, która wspiera rękodzielników nieposiadających pracowni, do której mogliby zaprosić gości na warsztaty.

Karkonoska Marka Lokalna Skarby Ducha Gór:

System lokalnej certyfikacji produktów lokalnych. Marka jest przyznawana za pośrednictwem LGD Partnerstwo Ducha Gór, przez kapitułę składającą się z lokalnych producentów, już uhonorowanych certyfikatem. Po raz pierwszy wręczono Markę Lokalną w lipcu 2014 r. Certyfikat to zastrzeżony znak (2014 r. wpis Urzędu patentowego chroniący znak), potwierdzający lokalność, jakość, tradycyjne metody wytwarzania i naturalne surowce wykorzystane przy produkcji. Certyfikat jest przyznawany w dwóch kategoriach: Usługa turystyczna (wykaz poniżej) oraz Produkty i Wyroby Lokalne (w wykazie produktów lokalnych zaznaczono produkty posiadające certyfikat Karkonoskiej Marki Lokalnej). Łącznie przyznano do tej pory 24 certyfikaty – 7 w kat. Usługi, 17 dla Produktów. **Usługi certyfikowane Marką Lokalną na obszarze objętym LSR:** WIEJSKIE DELICJE – sklep z wyrobami własnymi oraz produktami niskoprzetworzonymi (Łomnica, gm. Mysłakowice), DOM LALKI ADOPTOWANEJ (Karpacz), Piekarnia PIERNIKOWY.PL (Trzcińsko), JAGODOWY ZAKĄTEK (Karpacz), PENSJONAT TOREJA (Karpacz).

Charakterystyka rolnictwa i rynku rolnego

Charakterystyka rolnictwa na obszarze objętym LSR (klasy ziem, warunki do uprawiania rolnictwa), z wyłączeniem miast pow. 20 tys. mieszkańców. W regionie przeważają gleby o III-V klasie bonitacyjnej. W Kotlinie Jeleniogórskiej przeważają ilaste gleby nieprzepuszczalne, stąd liczne stawy (rejon Podgórzyna, Mysłakowic, Karpnik) oraz torfowisko (Trzcińskie Torfowisko). Podobne były przyczyny rozwoju tradycyjnych upraw lnu oraz współcześnie gryki. W środkowej i wschodniej części obszaru, zwłaszcza w dolinach Bobru i Łomnicy, znajdują się także gleby na podłożu żwirów. Niekorzystny wpływ na rozwój rolnictwa, zwłaszcza na uprawy zbóż ma tutejszy ostry klimat. Ze względu na duże różnice wysokości (ponad 1200 m), w regionie występuje sześć podstref klimatycznych. Te wszystkie czynniki przyczyniły się do tego, że tradycyjne kierunki produkcji rolnej na obszarze stanowiły: uprawa mało wymagających roślin (len, gryka, zioła), zboża przeznaczone na paszę dla zwierząt oraz hodowla bydła. Dopiero po wojnie podejmowano próby zwiększenia produkcji zboża (przyjechały tu głównie osoby z Kresów Wschodnich, przyzwyczajone do dobrych ziem), jednak bez większych sukcesów. Po kilkunastoletniej zapaści w rolnictwie, która nastąpiła po likwidacji Państwowych Gospodarstw Rolnych, obecnie odnotowuje się powrót do tradycyjnych kierunków w tutejszej produkcji rolnej, przede wszystkim do hodowli bydła. Aktualnie podział gruntów rolnych na obszarze objętym LSR wygląda następująco: łąki 35%, pastwiska 32%, grunty orne 33%, sady 0,48%.

Produkcja rolna na obszarze objętym LSR . Wg danych dostarczonych przez urzędy partnerskich gmin na obszarze objętym LSR jest zarejestrowanych obecnie 478 gospodarstw rolnych. Są to gospodarstwa różnej powierzchni, w tym także niewielkie powyżej 1 ha, stanowiących łąki (np. wszystkie 73 ze Szklarskiej Poręby). Liczba gospodarstw w poszczególnych gminach przedstawia się następująco: Janowice Wielkie 20, Karpacz 0, Kowary 157, Mysłakowice 175, Piechowice 7, Podgórzyn 46, Szklarska Poręba 73. Na obszarze funkcjonują 4 ekologiczne gospodarstwa rolne: 1 w gminie Mysłakowice oraz 3 w gminie Podgórzyn. Obecnie **główne kierunki produkcji rolnej** to: w ramach produkcji zwierzęcej: hodowla bydła (przede wszystkim rasy mięsne, mniej ras mlecznych), hodowla karpia i innych ryb słodkowodnych (np. pstrąga), hodowla koni, hodowla kóz; w ramach produkcji roślinnej: uprawa zboża na paszę dla zwierząt, uprawy warzyw i owoców.

Dostępność produktów rolnych. Mimo rosnącego zapotrzebowania na żywność niskoprzetworzoną oraz na produkty rolne pochodzące z upraw tradycyjnych i ekologicznych ich dostępność na obszarze jest bardzo ograniczona. Na obszarze objętym LSR nie funkcjonuje tzw. „paczka od rolnika". Osoby zainteresowane produktami rolnymi w większości zmuszone są do samodzielnego poszukiwania gospodarstw i dokonywania zakupu produktów rolnych bezpośrednio w gospodarstwie. W ostatnich latach został otwarty jeden sklep przy gospodarstwie rolnym w Łomnicy – „Wiejskie Delicje" (gm. Mysłakowice), w którym można nabyć produkty pochodzące z tego gospodarstwa: mięso wołowe, jaja od kur oraz warzywa. Produkty mleczarskie (sery kozie i krowie) są dostępne przede wszystkim bezpośrednio w gospodarstwach. Jedynie sery kozie z Łomnicy „Kozia Łąka" są dostępne w regularnej sprzedaży w sklepach: „Wiejskie Delicje" w Łomnicy, w Folwarku przy pałacu w Łomnicy oraz w sklepie firmowym w Jeleniej Górze. Niedostępny jest zakup warzyw czy przetworów od innych rolników. Społeczność lokalna uznała, że najważniejsze kierunki jakie należy obrać w tej dziedzinie to: skrócenie łańcuchów dostaw produktów rolnych (utworzenie punktów sprzedaży produktów rolnych, uruchomienie paczki od rolnika, czy systemu informacji o gospodarstwach rolnych w regionie) oraz poszerzenie oferty żywności niskoprzetworzonej (wspieranie działalności gospodarczej opartej na przetwórstwie). Ułatwienie dostępu do tych produktów może jednocześnie skutkować zwiększeniem popytu na te produkty, które obecnie są dostępne dla niewielkiej grupy odbiorców, na tyle zdeterminowanych, aby samemu sobie je znajdować i dostarczać. Wymienione powyżej kierunki wspomagające dostęp do produktów rolnych oraz do żywności niskoprzetworzonej mają szansę spowodować także obniżenie bezrobocia na obszarze, przede wszystkim w mniej rozwiniętych gminach wiejskich. Szeroki dostęp do zdrowej żywności jest także czynnikiem wspomagającym turystykę.

3.7 Ochrona środowiska na obszarze objętym LSR

Na opisywanym terenie we wszystkich przedstawionych gminach występują podobne problemy i zagrożenia związane z korzystaniem ze środowiska naturalnego. Do najistotniejszych należy zaliczyć[15]:

- zanieczyszczenie powietrza ze źródeł niskiej emisji – za mało gospodarstw domowych korzysta z odnawialnych źródeł energii; w wielu podstawą dostarczania energii wciąż są małe kotłownie węglowe (często też niska jakość spalanego paliwa, spalane są także odpady);
- zanieczyszczenie powietrza od ciągów komunikacyjnych – brak połączeń w ramach komunikacji publicznej pomiędzy miejscowościami, wymusza ciągłe korzystanie z samochodu przez turystów; likwidacja kolejnych połączeń kolejowych
- niski stopień rekultywacji terenów pozostałych po eksploatacji i przeróbce uranu;
- presja zabudowy na tereny otwarte - nadmierne rozproszenie zabudowy, niewystarczająca ochrona użytków rolnych z dobrymi glebami oraz łąk o wysokich walorach przyrodniczych;
- brak aktualnych pomiarów poziomu hałasu przy drogach na terenie LGD oraz działań na rzecz ograniczenia uciążliwości hałasem drogowym;
- zagrożenie nagłymi i gwałtownymi powodziami terenów leżących nad ciekami górskimi i podgórskimi;
- problemy z zaopatrzeniem mieszkańców w wodę do spożycia – duża awaryjność sieci wodociągowej, co powoduje duże starty wody; konieczność wymiany wszystkich odcinków rur wodociągowych cementowo-azbestowych;
- niewystarczająca inwentaryzacja obszarów cennych przyrodniczo na terenie poszczególnych gmin, a co za tym idzie niepełna ochrona obiektów cennych przyrodniczo;
- zbytnia i często nielegalna eksploatacja lasów przez mieszkańców: nielegalna wycinka drzew, dzikie wysypiska śmieci; brak planu zagospodarowania dużej części lasów.

Wg społeczności lokalnej starania podejmowane na rzecz ochrony środowiska są wystarczające: 35,2% badanych, niewystarczające 27,6%. Niestety aż 37,7% badanych nie zajęło żadnego stanowiska. Aby poprawić obecny stan proponowano przede wszystkim: dofinansowanie ze środków publicznych odnawialnych źródeł energii np. kolektory słoneczne, panele, domowe elektrownie (64,7%), zmniejszenie szkodliwego spalania odpadów przez mieszkańców (49,9%), poszerzenie programów ochrony gatunków, siedlisk, krajobrazu (21,3%). Projekty mające na celu działania na rzecz ochrony środowiska oraz zwiększenie dostępu do Odnawialnych Źródeł Energii (w tym dofinansowanie OZE w gospodarstwach domowych) wymagają ogromnego nakładu środków, o poziomie dużo wyższym niż możliwości wynikające z realizacji LSR. Na ochronę środowiska duże środki zostały zaplanowane przede wszystkim : w Regionalnym Programie Operacyjnym, w PROW oraz w Programie Infrastruktura i Środowisko. W ramach realizacji LSR, LGD będzie wspierała działania zakładające rozwiązania służące ochronie środowiska oraz przeciwdziałające zmianom klimatu oraz promujące wiedzę na temat wartości przyrodniczych obszaru. Podczas konsultacji społeczność lokalna proponowała następujące rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska: należy uważniej przyjrzeć się zasobom przyrodniczym i ochronie środowiska na obszarze objętym LSR, w szczególności edukować w zakresie wartości przyrodniczych regionu – należy oznaczyć miejsca cenne przyrodniczo, aby uświadomić ich znaczenie zarówno mieszkańcom jak i turystom. Oznaczenie tych miejsc wpłynie także korzystnie na wartość turystyczną regionu.

4. Rozdział IV Analiza SWOT

Niniejsza analiza SWOT wynika z Diagnozy obszaru i podobnie jak Diagnoza została opracowana przy aktywnym i świadomym udziale społeczności lokalnej, podczas konsultacji społecznych na różnych etapach tworzenia dokumentu, przede wszystkim podczas pracy nad „Diagnozą i analizą SWOT", przy wykorzystaniu różnych metod partycypacyjnych, przez przedstawicieli wszystkich gmin oraz sektorów zaangażowanych w tworzenie LSR. Analiza SWOT stała się podstawą do opracowania celów LSR.

Podczas prac nad problemami oraz analizą SWOT mieszkańcy zwracali uwagę również na zjawiska, które mimo iż znalazły się w poniższej analizie, to nie zostały przełożone na cele LSR. Mieszkańcy wnioskowali np. o finansowanie infrastruktury drogowej (naprawa dróg oraz budowanie chodników), poprawę skomunikowania w regionie, przywrócenie połączeń kolejowych do Karpacza (przez Kowary i Mysłakowice), poprawę infrastruktury wodociągowej, remont zaniedbanych zabytków czy dofinansowania do OZE w gospodarstwach domowych. Powyższe problemy, wynikające również z diagnozy, nie znalazły odzwierciedlenia w celach, ponieważ są to inwestycje długofalowe, wymagające dużo większych nakładów niż możliwości jakie posiada LGD w ramach realizacji LSR. Zostały jednak zapisane jako ważne elementy, konieczne do realizacji dla dalszego rozwoju obszaru. Powinny zostać sfinansowane ze środków spoza realizacji LSR: z PROW, RPO czy Programu Infrastruktura i Środowisko. Część z tych inwestycji została już zaplanowana przez gminy w ramach aplikowania o środki z RPO za pośrednictwem Jeleniogórskiego ZIT.

Wśród odrzuconych wniosków składanych na tym etapie należy wymienić również te zależne od czynników zewnętrznych, na które wdrażając LSR nie mamy wpływu, a zależą niejednokrotnie od obowiązujących przepisów prawa czy sposobu jego

[15] Opracowanie własne na podstawie Programu ochrony środowiska Powiatu Jeleniogórskiego na lata 2012-2015, z perspektywą do roku 2019.

interpretowania przed administrację publiczną. Najczęściej zgłaszanymi problemami były: potrzeba uporządkowania przestrzeni publicznej, brak planów i wizji zagospodarowania przestrzennego całego regionu, zbyt intensywna, niekontrolowana i nierównomierna zabudowa, przeludnienie ośrodków turystycznych: Karpacz, Szklarska Poręba, słabe zaludnienie innych obszarów, nieuregulowane i zaniedbane cieki wodne w niektórych gminach- zagrożenie powodziowe, „śmietnik" reklamowy, niekorzystne regulacje prawne dotykające przedsiębiorców, wysokie koszty zatrudnienia. Na niektóre z tych zjawisk LGD może tylko zwracać uwagę lokalnym samorządom, część z nich zostanie uregulowana dzięki tzw. uchwałom krajobrazowym. LGD będzie starało się przekonać władze samorządowe do większego zaangażowania społeczności lokalnej w proces planowania nowego ładu w przestrzeni publicznej.

Zarówno na etapie diagnozy, jak i opracowania analizy SWOT dostrzeżone zostały mocne strony związane z położeniem geograficznym, walorami przyrodniczymi, kulturowymi, historycznymi. Co znalazło odzwierciedlenie w przyjętych celach i przedsięwzięciach, w których założone realizację: inwestycji związanych z infrastrukturą turystyczną i rekreacyjną, projektów grantowych ukierunkowanych na promocję obszaru LSR, promocję gospodarczą regionu czy rozwój rynku produktów i usług lokalnych. Mają one przełożenie na zaproponowane kryteria wyboru operacji i grantobiorców, które preferują wnioski realizowane w oparciu o lokalne zasoby kulturowe, historyczne i przyrodnicze.

Szczegółowe skorelowanie analizy SWOT z diagnozą obszaru, celami, przedsięwzięciami i wskaźnikami zobrazowane zostało w przedstawionej poniżej matrycy logicznej, jak również w poszczególnych rozdziałach strategii.

Tabela 6 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Obszar: przestrzeń publiczna, środowisko przyrodniczo-kulturowe, turystyka	
1. Wyjątkowe walory krajobrazowe i przyrodnicze: Karkonoski Park Narodowy, Rudawski Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Doliny Bobru, obszary Natura 2000, miejsca do wspinaczki skałkowej (Rozdz. III, 3.6.) . 2. Liczne pasma górskie: Karkonosze, Rudawy Janowickie, Góry Kaczawskie, Góry Sokole, Góry Ołowiane, Góry Izerskie (Rozdz. III, 3.6.) . 3. Niespotykana na skalę europejską ilość obiektów zabytkowych takich jak: zamki, pałace, dwory (Dolina Pałaców i Ogrodów) (Rodz. III,3.6) 4. Bogate dziedzictwo kulturowe związane z dziedzictwem regionu: górnictwo, tkactwo, szklarstwo, laboranci, hodowla zwierząt, piernikarstwo, Tyrolczycy, Walończycy, Duch Gór, sztolnie. (rodz. III, 3.6.) 5. Gęsta sieć szlaków turystycznych pieszych, trasy narciarskie zjazdowe i biegowe, ścieżki rowerowe, szlaki konne, ścieżki edukacyjne. (Rozdz. III, 3.6) 6. Duża liczba osób artystów, rzemieślników i sportowców, osób wyjątkowych, z dużym potencjałem.(Rozdz. III, 3.6) 7. Produkty lokalne wysokiej jakości, certyfikowane (LGD Partnerstwo Ducha Gór). (Rozdz. III, 3.6.) 8. Karkonoska Marka Lokalna od 2014 r. (LGD Partnerstwo Ducha Gór). (Rozdz. III, 3.6) 9. Przygraniczne położenie- międzynarodowy i krajowy ruch turystyczny - blisko granic czeskiej i niemieckiej, blisko dużych miast: Berlin, Praga, Wiedeń oraz Wrocław, Poznań, Kraków. (Rozdz. III, 3.6.) 10. Dobre połączenia komunikacyjne: drogi krajowe i 11. wojewódzkie, połączenia kolejowe, „Kolej Izerska" łącząca Polskę i Czechy (Rozdz. III, 3.6.)	1. Niewystarczające wykorzystanie posiadanego potencjału wynikającego z walorów krajobrazowo-przyrodniczych, historycznych i kulturowych. (Rozdz. III, 3.6.) 2. Niska wiedza mieszkańców w zakresie walorów krajobrazowo-przyrodniczych, historycznych i kulturowych regionu (Rozdz. III, 3.6.). 3. Braki w infrastrukturze turystycznej, rekreacyjnej, kulturowej opartej na walorach i zasobach lokalnych oraz jej oznakowania (Rodz. III, 3.6.). 4. Brak miejsc opieki dziennej i braki w całodobowej opiece dla seniorów, osób niepełnosprawnych i wymagających opieki (Rozdz. III, 3.4.). 5. Zróżnicowanie terytorialne: nierównomiernie rozłożenie w gminach infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturowej (rodz. III, 3.4, 3.6.) . 6. Słaba rozpoznawalność całego obszaru (Rodz. III, 3.6.) 7. Niezagospodarowane i zaniedbane istniejące obiekty (Rozdz. III, 3.6.) 8. Duże braki w infrastrukturze niezbędnej w turystyce: parkingi, dworce kolejowe, punkty informacji turystycznej itd.(Rozdz. III, 3.4.) 9. Rozproszona promocja obszaru (Rozdz. 3.4.) 10. Brak koordynacji działań promujących region i produkty lokalne. (Rozdz. III, 3.4.) 11. Brak zintegrowanego systemu informacji i zarządzania turystyką. (Rozdz. III, 3.4.) 12. Brak wspólnej oferty turystycznej obszaru (Rozdz. III, 3.4.). 13. Niewystarczająca międzynarodowa promocja regionu (Rozdz. III, 3.4.). 14. Mało dostępne i rozpoznawalne produkty lokalne (Rozdz. III, 3.6.). 15. Mało rozpowszechniona Karkonoska Marka Lokalna (Rozdz. III, 3.6.). 16. Zbyt mało produktów lokalnych, szczególnie żywnościowych (Rozdz. III, 3.6.) 17. Brak rozpowszechnienia produktów lokalnych na runku lokalnym, wśród producentów i mieszkańców (Rozdz. III 3.6.). 18. Braki w komunikacji lokalnej pomiędzy miejscowościami w regionie, wewnątrz regionu (Rozdz. III, 3.7.). 19. Brak połączeń kolejowych lokalnych(Rozdz. III, 3.7.). 20. Niewystarczająca infrastruktura techniczna (kanalizacja, oczyszczalnie, OZE, IT) (Rozdz. III, 3.7.).

	21. Zanieczyszczenie środowiska przez spalanie w piecach materiałów do tego nie przeznaczonych. (Rozdz. III, 3.7.). 22. Niska świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatu. (Rozdz. III, 3.7.). 23. Brak dbałości przy inwestycjach o ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu. (Rozdz. III, 3.2.). 24. Niska wiedza w zakresie inwestycji o innowacyjnym charakterze. (Rozdz. III, 3.2.).
Obszar gospodarczy	
1. Rozpoznawalność regionu: Karkonosze i bardzo dobre warunki do rozwijania oferty związanej z turystyką kulinarną, aktywną i kulturową. (Rodz. III, 3.6.) 2. Dobrze rozwinięta i różnorodna pod względem standardu baza noclegowa, gastronomii, usług. (Rodz. III, 3.6.) 3. Duża liczba turystów w sezonach. (Rodz. 3.6.) 4. Przedsiębiorstwa opierające usługi na produktach lokalnych – produkcja żywności (jako dobry przykład). (Rozdz. III, 3.6.) 5. Duża liczba przedsiębiorstw. (Rozdz. III, 3.2.) 6. Istniejąca na obszarze strefa ekonomiczna. (Rodz. III, 3.2.) 7. Przynależność gmin LGD Partnerstwo Ducha Gór do Jeleniogórskiego ZIT. 8. Stawy hodowlane w gminie Podgórzyn i Mysłakowice. (Rozdz. III 3.6.) 9. Zakłady przetwórcze przemysłowe.(Rozdz. III, 3.2.)	1. Trudności w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej, brak wsparcia, brak kapitału do tworzenia miejsc pracy. 2. Niska wiedza przedsiębiorców w zakresie walorów i zasobów regionu przyrodniczych, kulturowych i historycznych, na których można budować biznes. (Rozdz. III,3.2.) 3. Niewystarczające wykorzystywanie warunków regionu do rozwoju gospodarczego całego regionu (Rozdz. 3.2.). 4. Zbyt mało usług opartych na walorach i zasobach lokalnych regionu, związanych z turystyką (Rozdz. III 3.2.). 5. Słabo rozwinięta przedsiębiorczość w gminach nie będących centrami turystyki (Rozdz. III, 3.2.). 6. Zróżnicowanie terytorialne: nierównomiernie rozwinięta baza noclegowa, gastronomiczna i usług związanych z turystyką na obszarze (Rozdz. III, 3.2., 3.6.). 7. Zróżnicowanie terytorialne: duże zagęszczenie turystów w ośrodkach takich jak Karpacz i Szklarska Poręba, w innych znacznie mniej (Rozdz. III, 3.6.). 8. Zróżnicowanie terytorialne: koncentracja usług i firm w ośrodkach turystycznych i poprzemysłowych (Rozdz. III, 3.2.). 9. Zmniejszająca się liczba gospodarstw rolnych (Rozdz. III. 3.2, 3.6.) 10. Niska wiedza w zakresie innowacyjnego biznesu (Rozdz. III 3.2.). 11. Niska świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatu. (rodz. III 3.7) 12. Niskie kompetencje osób z grup defaworyzowanych do samozatrudnienia (Rozdz. III, 3.1.).
Obszar społeczny	
1. Dodatnie saldo migracji na obszarze z pominięciem miast pow. 20 tys. mieszkańców (Rozdz. III,3.5.) . 2. Dobrze rozwinięta infrastruktura i oferta edukacyjna (Rozdz. III, 3.5). 3. Dobrze rozwinięta infrastruktura opiekuńcza – przedszkola (Rozdz. III, 3.5). 4. Aktywne organizacje pozarządowe, aktywni liderzy lokalni. (Rozdz. III, 3.4). 5. Dobrze rozwinięta infrastruktura i oferta kulturalna i społeczna: świetlice wiejskie, domy kultury, biblioteki, infrastruktura społeczna (Rozdz. III, 3.5). 6. Rozwinięty ruch Kół Gospodyń Wiejskich, artystycznych zespołów lokalnych (Rozdz. III, 3.4). 7. Różnorodność kulturowa związana z ludnością napływową po II Wojnie Światowej (Rozdz. III, 3.6.). 8. Liczne cykliczne imprezy kulturowe, sportowe, festyny, jarmarki(Rozdz. III, 3.4). 9. Rosnąca aktywność sołectw i grup mieszkańców(Rozdz. III, 3.4).	1. Niekorzystana struktura demograficzna ludności – starzenie się społeczeństwa (Rozdz. III, 3.5). 2. Migracja młodzieży, ludzi aktywnych i wykształconych (Rozdz. III, 3.5). 3. Bezrobocie wyższe od średniej wojewódzkiej (Rozdz. III, 3.3). 4. Korzystanie dużej części mieszkańców z pomocy społecznej(Rozdz. III, 3.5). 5. Niewystarczająca i niedostosowana oferta zajęć kulturalnych, edukacyjnych do potrzeb grup społecznych jak seniorzy, dzieci, młodzież(Rozdz. III, 3.5). 6. Niski poziom aktywności i integracji dużej części społeczności lokalnych(Rozdz. III, 3.4). 7. Słabe poczucie wspólnoty i tożsamości regionalnej (Rozdz. III, 3.4).. 8. Niski poziom współpracy pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi i samorządami lokalnymi (Rozdz. III, 3.4).. 9. Niskie kompetencje organizacji pozarządowych jako podmiotów przedsiębiorczości społecznej (Rozdz. III, 3.2). 10. Całkowity brak podmiotów ekonomii społecznej takich jak spółdzielnie socjalne, organizacje prowadzące działalność odpłatną i gospodarczą, zatrudniające pracowników (Rozdz. III, 3.2). 11. Niski poziom partycypacji społecznej w decyzjach samorządów (Rozdz. III, 3.4).

	12. Niska wiedza w zakresie innowacyjnych działań w obszarze społecznym(Rozdz. III, 3.2). 13. Niewystarczająca świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatu(Rozdz. III, 3.7.). 14. Niskie kompetencje społeczności w zakresie wspólnotowego działania i integracji (Rozdz. III, 3.4). 15. Brak poczucia sprawstwa i bezpośredniego wpływu na wydarzenia (Rozdz. III, 3.4). 16. Niewystarczające kompetencje mieszkańców, pracowników, członków organów LGD.
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
Obszar „przestrzeń publiczna, środowisko przyrodniczo-kulturowe"	
1. Wykorzystanie możliwości ruchu turystycznego jaki tworzą miejscowości turystyczne - na rzecz całego obszaru 2. Wzrost zainteresowania lokalnymi produktami, żywnością niskoprzetworzoną, rzemiosłem, tradycjami 3. Współpraca samorządów w ramach ZIT, Związku Gmin Karkonoskich, Euroregionu Nysa, LGD 4. Aktywność osób i podmiotów działających na rzecz przywrócenia komunikacji lokalnej między miejscowościami (kolej, mikrobusy i autobusy) 5. Dynamiczny rozwój technologii energii odnawialnych, infrastruktury IT itdMożliwości uzyskania dofinansowania na infrastrukturę turystyczną, rekreacyjną i kulturalną, OZE, IT, kanalizacje, drogi	1. Koncentracja ruchu turystycznego w nielicznych ośrodkach turystycznych jak Karpacz i Szklarska Poręba 2. Rosnąca wysoka emisja gazów i zanieczyszczenia z pieców węglowych 3. Klęski żywiołowe wynikające ze zmian klimatu: powodzie, susze 4. Pogarszanie się stanu finansów publicznych oraz zadłużenie gmin 5. Inwestycje zagrażające środowisku naturalnemu 6. Biurokracja „projektowa", skomplikowane procedury 7. Długotrwały proces poprawy dużej infrastruktury technicznej 8. Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa
Obszar gospodarczy	
1. Rosnący ruch turystyczny w Polsce, ze względu na bezpieczeństwo Wzrost zainteresowania turystyką aktywną, kulturową, kulinarną, regionalną 2. Wzrost zainteresowania turystów i zapotrzebowania na tradycje, produkty lokalne, autentyzm 3. Wzrost popytu na żywność ekologiczną, tradycyjna, niskoprzetworzoną 4. Wzrost zainteresowania usługami z obszaru „silver economy" (srebrna gospodarka). 5. Wzrost świadomości ekologicznej, wrażliwości estetycznej, oczekiwań jakości. 6. Tańsze możliwości inwestowania na obszarach wiejskich 7. Zainteresowanie inwestorów oryginalnością regionu . 8. Potencjał napływających osób spoza obszaru. 9. Możliwości pozyskiwania środków na podejmowanie i rozwijanie działalności na obszarach wiejskich. 10. Bliskość lotniska w Jeleniej Górze). 11. Położenie w obrębie aglomeracji jeleniogórskiej	1. Ograniczenia w inwestowaniu na obszarach chronionych 2. Skomplikowanie przepisów, fiskalizm w polityce państwa i gmin . 3. Rosnąca konkurencyjność innych regionów. 4. Utrzymywanie się niskich płac. 5. Kryzys gospodarczy. 6. Trudność w konkurowaniu małych przedsiębiorców z sieciami np. marketami lub hotelami sieciowymi. 7. Nierówność w traktowaniu podmiotów gospodarczych przez społeczeństwo. 8. Ciągle rosnące koszty zatrudnienia dla pracodawców
Obszar społeczny	
1. Tendencje mieszkańców miast do przenoszenia interesów życiowych na wieś. 2. Wzrost popularności pracy mobilnej. 3. Możliwości pozyskiwania środków na działania społeczne, premiowanie współpracy, aktywizowanie osób z grup dewaloryzowanych. 4. Napływające trendy włączania grup społecznych i partycypacji w zarządzaniu i rządzeniu. 5. Rosnąca wiedza i świadomość mieszkańców dot. społeczeństwa obywatelskiego.	1. Prognozy na przyszłość – szybkie tempo starzenia się społeczeństwa i niż demograficzny. 2. Rosnący odpływ ludzi młodych i wykształconych, z kwalifikacjami. 3. Niechęć społeczności lokalnych do zmian. 4. Rosnące zagrożenie uzależnieniami, łatwy dostęp do narkotyków, dopalaczy. 5. Konkurencja dużych lub bardziej sprawnych organizacji w pozyskiwaniu środków finansowych 6. Koszty opieki nad seniorami, niepełnosprawnymi i wymagającymi opieki. 7. Niewydolny system opieki zdrowotnej i nad osobami starszymi.

5. Cele i wskaźniki LSR 2014-2020

5.1 Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru.

Cele i przedsięwzięcia LSR są odpowiedzią na diagnozę obszaru opierającą się na konsultacjach społecznych, doświadczeniach LGD i danych statystycznych oraz wynikającej z tej oceny analizy SWOT. Lokalna Strategia Rozwoju będzie realizować trzy cele ogólne, do którego przypisanych zostało trzy cele szczegółowe, z których każdy obejmuje kilka przedsięwzięć. Uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne, SWOT i diagnozę obszaru wskazano w matrycy logicznej. Przy formułowaniu celów i przedsięwzięć brano pod uwagę cały obszar LGD, z uwzględnieniem Jeleniej Góry. Dlatego tam gdzie stosuje się sformułowanie „obszar LGD" należy rozumieć go jako 8 gmin, w tym Jelenią Górę.

Tabela 7 Tabela celów i przedsięwzięć

Źródło: *opracowanie własne*

CELE OGÓLNE	I. Poprawa atrakcyjności i zrównoważenie rozwoju turystycznego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór, opartego na zasobach, przy udziale społeczności lokalnych poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	II. Wspieranie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości i lokalnego rozwoju gospodarczego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór opartego na zasobach, poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	III. Włączanie i integrowanie społeczności lokalnych oraz podmiotów ekonomii społecznej wokół rozwoju własnych miejscowości, w oparciu o zasoby, poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.
Cel szczegółowy	I.1. Poprawa dostępności do infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej, opartej na zasobach, innowacyjnej, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	II.1. Zwiększenie liczby nowych miejsc pracy na obszarze LGD, w oparciu o lokalne zasoby, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	III.1. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój obszaru, z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.
PRZEDSIĘWZIĘCIA	**I.1.1** Inwestycje w infrastrukturę turystyczną , rekreacyjną i kulturową, innowacyjną, opartą na zasobach, uwzględniającą ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	**II.1.1.** Podejmowanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru **II.1.2.** Rozwijanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru **II.1.3** Inkubator przetwórstwa	**III.1.1.** Włączenie społeczne poprzez realizację Festiwalu Ducha Gór. **III.1.2.** Inicjatywy na rzecz wzmocnienia kapitału społeczności i organizacji, w tym edukacja w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu. **III.1.3.** Inicjatywy na rzecz tożsamości i zachowania dziedzictwa kulturowego. **III.1.4** Smart Village
Cel szczegółowy	I.2. Poprawa promocji obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór do 2020(23) r.	II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, opartej na zasobach lokalnych, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	III.2. Wspieranie włączenia społecznego na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.
PRZEDSIĘWZIĘCIA	**I.2.1.** - Promocja obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór. **I.2.2.** Wspólne działania promocyjne całego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór. **I.2.3.** Promocja międzynarodowa obszaru, produktów turystycznych, marki lokalnej, sieciujących tematycznie zasoby, usługi i produkty.	**II.2.1.** Wspieranie powstawania produktów i usług lokalnych, rozwijanie marki Karkonoska Marka Lokalna. **II.2.2.** Promocja miejsc i produktów certyfikowanych marką lokalną związanych z żywnością/ rzemiosłem	**III.2.1.** Funkcjonowanie LGD oraz aktywizacja społeczności lokalnych

Tabela 8 Matryca logiczna

Zidentyfikowane problemy wynikające z diagnozy i SWOT Obszaru	Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Produkt	Rezultat	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działania
1.Niewystarczające wykorzystanie posiadanego potencjału wynikającego z walorów krajobrazowo-przyrodniczych, historycznych i kulturowych 2.Braki w infrastrukturze turystycznej, rekreacyjnej, kulturowej opartej na walorach i zasobach lokalnych oraz w jej oznakowaniu. 3.Zróżnicowanie terytorialne: nierównomiernie rozłożenie w gminach infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturowej. 4. Brak dbałości przy inwestycjach o ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu. 5. Niska wiedza w zakresie inwestycji o innowacyjnym charakterze. 6.Niska świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatu. 7.Niewystarczajaca wiedza mieszkańców w zakresie walorów krajobrazowo-przyrodniczych, historycznych i kulturowych regionu.	I. Poprawa atrakcyjności i zrównoważenie rozwoju turystycznego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór, opartego na zasobach, przy udziale społeczności lokalnych poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	I.1. Poprawa dostępności do infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej, opartej na zasobach, innowacyjnej, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	I.1.1 Inwestycje w infrastrukturę turystyczną , rekreacyjną i kulturową, innowacyjną, opartą na zasobach, uwzględniającą ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	24 nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	17 000 osób korzystających z nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej do końca okresu 2020 (2023).	Zmiany w intensywności ruchu turystycznego – zwiększenie na obszarach na mniejszej intensywności	(+) wzrost zainteresowania turystyką Krajową (+) stale wzrastająca liczba turystów na obszarze (-) rosnące zadłużenie gmin (-) Niechęć do współpracy
1. Brak koordynacji działań promujących region i produkty lokalne. 2. Brak zintegrowanego systemu informacji i zarządzania turystyką. 3. Rozproszona promocja obszaru. 4. Niewystarczająca międzynarodowa promocja regionu. 5. Brak wspólnej oferty turystycznej obszaru.		I.2. Poprawa promocji obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór do 2020(23) r.	I.2.1. Promocja obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór.	2 sposoby promocji obszaru	50.000 osób poinformowanych o turystycznych walorach		
			I.2.2. Wspólne działania promocyjne całego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór.	6 działań promocyjnych			
			I.2.3. Promocja międzynarodowa obszaru, produktów turystycznych, marki lokalnej, sieciujących tematycznie zasoby, usługi i produkty.	10 różnych wydawnictw ze wspólną ofertą regionu	1 projekt wykorzystujący lokalne zasoby		
				1 zrealizowana konferencja partnerska w ramach projektu międzynarodowego			
				1 wizyta studyjna u partnerów			

Zidentyfikowane problemy	Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Produkt	Rezultat	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działania
1.Trudności w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej, brak wsparcia, brak kapitału do tworzenia miejsc pracy. 2.Niewystarczające wykorzystywanie warunków regionu do rozwoju gospodarczego całego regionu. 3.Zbyt mało usług opartych na walorach i zasobach lokalnych regionu, związanych z turystyką. 4.Słabo rozwinięta przedsiębiorczość w gminach nie będących centrami turystyki. 5.Zróżnicowanie terytorialne: nierównomiernie rozwinięta baza noclegowa, gastronomiczna i usług związanych z turystyką na obszarze. 6.Zróżnicowanie terytorialne: duże zagęszczenie turystów w ośrodkach takich jak Karpacz i Szklarska Poręba, w innych znacznie mniej. 7.Zróżnicowanie terytorialne: koncentracja usług i firm w ośrodkach turystycznych. 8. Niska wiedza w zakresie innowacyjnego biznesu. 9. Niska świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatu. 10. Niska wiedza przedsiębiorców w zakresie walorów i zasobów regionu przyrodniczych, kulturowych i historycznych, na których można budować biznes. 11. Niskie kompetencje osób z grup defaworyzowanych do samozatrudnienia.	II. Wspieranie przedsiębiorczości i lokalnego rozwoju gospodarczego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór opartego na zasobach, poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	II.1. Zwiększenie liczby nowych miejsc pracy na obszarze LGD, w oparciu o lokalne zasoby, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	II.1.1. Podejmowanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru	57 operacji polegających na utworzeniu nowych przedsiębiorstw	57 utworzonych miejsc pracy, w tym 10 dla osób z grup defaworyzowanych	Wzrost dochodów własnych gmin z podatku od osób fizycznych i prawnych prowadzących działalność gospodarczą	(+) atrakcyjne warunki dotacji na działalność gospodarczą (-) trudny rodzaj klienta do którego kierowane jst głównie wsparcie – osoby z grup defaworyzowanych
			II.1.2. Rozwijanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru	5 operacji polegających na rozwoju istniejących przedsiębiorstw	10 utworzonych miejsc pracy		
			II.1.3 Inkubator przetwórstwa	1 inkubator przetwórstwa	1 inkubator dostępny dla wielu osób		
		II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, opartej na zasobach lokalnych, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	II.2.1. Wspieranie powstawania produktów i usług lokalnych, rozwijanie marki Karkonoska Marka Lokalna	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w zakresie Karkonoskiej Marki Lokalnej	20 usług i produktów certyfikowanych marką lokalną		
			II.2. Promocja miejsc i produktów certyfikowanych marką lokalną związanych z żywnością/ rzemiosłem	2 zrealizowane projekty współpracy	10 miejsc z marką lokalną włączonych do szlaku		

Zidentyfikowane problemy Obszaru	Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Produkt	Rezultat	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działania
1. Niski poziom aktywności i integracji dużej części społeczności lokalnych. 1. Niski poziom partycypacji społecznej w decyzjach samorządów. 2.Słabe poczucie wspólnoty i tożsamości regionalnej. 3. Niski poziom współpracy pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi i samorządami lokalnymi. 4. Brak poczucia sprawstwa i bezpośredniego wpływu na wydarzenia. 5. Niewystarczająca i niedostosowana oferta zajęć kulturalnych, edukacyjnych do potrzeb grup społecznych jak seniorzy, dzieci, młodzież. 6.Słabe poczucie wspólnoty i tożsamości regionalnej. 7. Niewystarczające wykorzystanie posiadanego potencjału wynikającego z walorów krajobrazowo-przyrodniczych, historycznych i kulturowych. 8. Niski poziom partycypacji społecznej w decyzjach samorządów. 9. Niska wiedza w zakresie innowacyjnych działań. 10. Niewystarczająca świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatu. 11. Niewystarczające kompetencje mieszkańców, pracowników, członków organów LGD. 12. Niskie kompetencje organizacji pozarządowych jako podmiotów przedsiębiorczości społecznej. 13. Całkowity brak podmiotów ekonomii społecznej takich jak spółdzielnie socjalne, organizacje prowadzące działalność odpłatną i gospodarczą, zatrudniające pracowników. 14. Mała wiedza w zakresie innowacyjnych działań w obszarze społecznym. 15. Niewystarczająca świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatu. 16. Niskie kompetencje społeczności w zakresie wspólnotowego działania i integracji	III. Włączanie i integrowanie społeczności lokalnych oraz podmiotów ekonomii społecznej wokół rozwoju własnych miejscowości, w oparciu o zasoby, poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	III.1. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój obszaru, z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.	III.1.1. Włączenie społeczne poprzez realizację Festiwalu Ducha Gór.	10 rodzajów nowych wydarzeń	1.000 osób biorących udział w nowych wydarzeniach	Wzrost poziomu kapitału społecznego	(+) duże zainteresowanie dotacjami przez ngo (-) ryzyko nie wywiązania się z umowy
			III.1.2. Inicjatywy na rzecz wzmocnienia kapitału społeczności i organizacji, w tym edukacja w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu.	10 rodzajów inicjatyw edukacyjnych	500 osób biorących udział w inicjatywach na rzecz wzmocnienia kapitału społeczności i organizacji, w tym edukacja w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu		
			III.1.3. Inicjatywy na rzecz tożsamości i zachowania dziedzictwa kulturowego.	10 rodzajów inicjatyw prezentacji dziedzictwa kulturowego i tożsamości	500 osób biorących udział w prezentacji dziedzictwa kulturowego i tożsamości		
			III.1.4 Smart Village	5 koncepcji Smart Village	5 obszarów w obrębie LGD z opracowanymi koncepcjami Smart Village		
		III.2. Wspieranie włączenia społecznego na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.	III.2.1. Funkcjonowanie LGD oraz aktywizacja społeczności lokalnych	450 osób/podmiotów, którym udzielono doradztwa indywidualnego	83 osób/podmiotów które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu doradztwa ind.		
				284 osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	20 osób, które wzięły udział w szkoleniach dla pracowników i organów LGD		
				82 spotkań lub wydarzeń adresowanych do mieszkańców	435 osób/podmiotów, które wzięły udział w działaniach aktywizacyjnych		
				16 konferencji/targów/prezentacji (odbywających się poza terenem LGD) z udziałem przedstawicieli LGD)			

5.2 Wykazanie zgodności celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR.

Lokalna Strategia Rozwoju jest zgodna z Priorytetem P6: Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich oraz Celem szczegółowym 6B) Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich w ramach PROW na lata 2014-2020. Wskazane cele PROW 2014-2020 zakładają realizację przedsięwzięć II.1.1 i II.1.2. dotyczących tworzenia miejsc pracy na obszarach wiejskich oraz tym samym przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Część przedsięwzięć dot. tworzenia nowych firm będzie skierowana do osób z grup defaworyzowanych takich jak: bezrobotni, osoby do 30 r.ż, po 50 r.ż, kobiety czy osoby niepełnosprawne. Przeznaczenie ponad 50% budżetu na cel II,a tym samym przedsięwzięcia do celu II sprzyjają również lokalnemu rozwojowi gospodarczemu. Natomiast Przedsięwzięcia III.1.1., III.1.2. i III.1.3. mają na celu włączenie społeczne i zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnych w rozwój lokalny. Cele i przedsięwzięcia LSR w sposób zintegrowany wpływają na korzystną zmianę we wskazanych celach programowych PROW 2014-2020.

Cele i przedsięwzięcia LSR są zgodne również z trzema celami przekrojowymi PROW 2014-2020 tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność. W ramach każdego z Przedsięwzięć planowanego do realizacji przewidziano kryterium wyboru premiujące innowacyjność planowanych operacji oraz wspieranie ochrony środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu. Poprzez zastosowane kryteria LSR, przewidziane w niej cele i przedsięwzięcia sprzyjają wdrażaniu operacji innowacyjnych oraz wspieraniu ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu, dzięki czemu przyczyniają się do realizacji 3 celów przekrojowych polityki rozwoju obszarów wiejskich. Kryterium „innowacyjność" definicyjnie jest takie samo w różnych przedsięwzięciach, jednak będzie ona miała różny wymiar w zależności od specyfiki przedsięwzięcia. Natomiast ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu różnie jest definiowane w zależności od rodzaju przedsięwzięcia. W ramach Przedsięwzięć I.1.1. Inwestycje w infrastrukturę turystyczną, rekreacyjną i kulturową oraz II.1.1 i II.1.2 kryterium to będzie głównie rozumiane jako inwestycje w rozwiązania inwestycyjne i materialne jak: zwiększanie lub rewitalizowanie terenów zieleni, nasadzenia drzew, krzewów, roślin, poprawa małej retencji, wymiana szczelnych gruntów na przepuszczalne, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, materiałów przyjaznych środowisku, ograniczanie emisji gazów, oznaczenie i ochrona miejsc przyrodniczo cennych, infrastruktura sprzyjająca turystyce i rekreacji ograniczającej emisję gazów, tworzeniu zielonych miejsc pracy. Mogą być uzupełniane o zastosowanie działań niematerialnych jak edukacja w tym obszarze. Natomiast w przypadku Przedsięwzięć I.2.1, I.2.2, I.2.3 oraz III.1.1 , III.1.2 i III.1.3, w tym w ramach operacji grantowych kryteria te są rozumiane głównie jako działania niematerialne/nie inwestycyjne dotyczące głównie edukacji sprzyjającej ochronie środowiska lub przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym w formie szkoleń, warsztatów, prelekcji, akcji, wydarzeń itp. ale również zastosowanie oszczędnych czy ekologicznych materiałów i rozwiązań itp.

5.3 Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania

Lokalna Strategia Rozwoju LGD Partnerstwo Ducha Gór dla obszaru 8 gmin wiejskich wg Programu LEADER i wszystkie jej cele będą finansowane wyłącznie w ramach PROW na lata 2014-2020. Ponadto dodatkowym źródłem finansowania będzie wkład własny beneficjentów. Dla wsparcia realizacji celów będą czynione starania w celu pozyskania dodatkowych zewnętrznych źródeł finansowania, poza PROW 2014-2020, jednak jest to zupełnie nieprzewidywalne, dlatego nie można szczegółowo tego określić.

5.4 Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem.

I.1.1 Inwestycje w infrastrukturę turystyczną , rekreacyjną i kulturową, innowacyjną, opartą na zasobach, uwzględniającą ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu

Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez konkurs oraz 1 projekt grantowy. Na podstawie badań ankietowych oraz konsultacji społecznych preferowane są przede wszystkim inwestycje w infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną, ewentualnie kulturową, ponieważ dwa pierwsze rodzaje zostały wskazane jako wymagające wsparcia, natomiast obszar infrastruktury kulturowej został oceniony najlepiej, jako najmniej wymagający wsparcia. Regulują to przyjęte kryteria oceny punktowej najwyżej oceniając infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną, najmniej kulturową, nie usuwając jednak całkiem tej możliwości. Ponadto na tej samej podstawie preferuje się infrastrukturę, która została ujęta w dokumentach planistycznych miejscowości/gminy lub/i została uzgodniona ze społecznością lokalną jako niezbędna dla danej społeczności/miejscowości lub gminy dla celów wspierania rozwoju turystyki lub rekreacji. Natomiast infrastruktura kulturowa, w tym wspieranie obiektów zabytkowych zostało przewidziane do realizacji w ramach Odnowy Wsi, dlatego też projekty dotycząc tego rodzaju infrastruktury będą mogły być wspieranie poza LSR.

I.2.1. Promocja obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór.

Planowana jest realizacja tego przedsięwzięcia jako projektu własnego w trybie przewidzianym w procedurach oraz zasadach wdrażania LSR. Zostanie podane do publicznej wiadomości zamiar realizacji takiego przedsięwzięcia, jeśli nie zgłosi inny podmiot zamiaru realizacji, przedsięwzięcie zrealizuje LGD jako projekt własny. W innym przypadku zostanie ogłoszony konkurs. W opinii uczestników spotkań konsultacyjnych LGD ma największe doświadczenie w tym zakresie, jednoczy cały obszar do działania i ma cele niekomercyjne. Takie też kryteria zostały przyjęte w wyborze tego rodzaju przedsięwzięcia.

I.2.2. Wspólne działania promocyjne całego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór

Planowana jest realizacja tego przedsięwzięcia jako 1 projekt grantowy . Rozproszenie promocji obszaru i słabe działania promocyjne dla całego obszaru LGD, pod wspólnym hasłem to kolejny punkt praktycznie wszystkich spotkań konsultacyjnych oraz efekt wskazania ankiety dotyczącej wyboru kierunków działania. Realizacja w postaci projektu grantowego wpłynie dodatkowo na włączenie organizacji pozarządowych w działania promocyjne, zarezerwowane do tej pory dla samorządów oraz wpłynie na podjęcie ZINTEGROWANYCH działań w tym zakresie. W ramach konsultacji wskazano wręcz na konieczność utworzenia grupy roboczej w tej sprawie, by wspólnie zaplanować najpilniejsze rodzaje działań oraz zapewnić ich zintegrowanie. W opinii uczestników spotkań projekt grantowy oraz grupa robocza stworzy szansę organizacjom pozarządowym, wydeleguje zadania do innych podmiotów niż LGD, a praca w grupie roboczej ułatwi złożenie najlepszych projektów, najlepiej spełniających kryteria, w tym komplementarność operacji w ramach projektu grantowego – tematycznego. W ramach głosowania jednogłośnie opowiedziano się za realizacją takiego przedsięwzięcia w formie projektu grantowego.

I.2.3. Promocja międzynarodowa obszaru, produktów turystycznych, marki lokalnej, sieciujących tematycznie zasoby, usługi i produkty

Przedsięwzięcie zaplanowano jako realizację projektu współpracy międzynarodowej. Braki w dbałości o wspólną promocję międzynarodową oraz wspólnych produktów turystycznych, sieciujących równocześnie zasoby, produkty i usługi został wskazany również wśród problemów przez uczestników spotkań konsultacyjnych. Określenie tych obszarów/tematów, wspólnych dla obszaru LGD nastąpi również w drodze wypracowania przez grupę roboczą w tej sprawie. Będzie to również wspieranie współpracy i wspólnego postrzegania obszaru LGD, jako wspólnej sprawy, wspólnej promocji.

II.1.1. Podejmowanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru

Przedsięwzięcie służy tworzeniu nowych miejsc pracy poprzez tworzenie nowych firm - podejmowanie działalności gospodarczej. Forma wsparcia to premia na zakładanie działalności gospodarczej w wysokości 80 tys. zł. Przyjęta kwota wynika z kilku czynników:
- średnia kwota zrealizowanego dofinansowania w latach 2007-2013 to 66.960 zł, jednak kwoty przyznawane nie wynikały z potrzeb wnioskodawców, ale z przyjętych kwot budżetu na tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz tym samym na wysokość kwot w ogłaszanym pojedynczym konkursie,
- średnia kwot wnioskowanego wsparcia w latach 2007-2013 to 78.606 zł, z czego należałoby wnioskować faktyczne średnie zapotrzebowanie 1-ego wnioskodawcy, bardziej przybliżone do kwot zapotrzebowania,
- średnia kwota dotacji w urzędzie pracy to 6-krotność przeciętnego wynagrodzenia za pracę w gospodarce narodowej ogłaszanej przez Prezesa GUS, kwota oscyluje w granicach 20-25 tys. zł i jest dostępna ze środków Funduszu Pracy, PO WER oraz RPO WD dla osób z grup będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zatem nie ma sensu powielanie i konkurowanie z podobnymi dotacjami w zakresie kwot oraz grup wspieranych na rynku pracy,
- na podstawie badań obszaru i konsultacji społecznych kwota 80.000 zł została przyjęta jako najbardziej uzasadniona i uśredniona, wystarczająca do wspierania firm bardziej innowacyjnych, opierających działalności na walorach i zasobach lokalnych, przyczyniająca się do rozwoju turystyki, działania inwestycyjne z zakresu ochrony środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu.

Nie wskazuje się zakresu sekcji PKD do udzielenia wsparcia, ze względu na to, że w kryteriach preferuje się: zakres uruchamianej działalności przyczynia się do rozwoju gospodarczego w kierunkach wskazanych w LSR jako kluczowe dla obszaru LGD. Za kluczowe dla dalszego rozwoju obszaru LSR w dokumencie strategicznym jakim jest LSR na lata 2014-2020 uznano turystykę, produkty lokalne, w tym lokalne produkty rolne oraz ich przetwarzanie oraz usługi na rzecz grup defaworyzowanych, szczególnie seniorów. Wskazano jako preferowane zakresy: 1.Działalność związaną z zakwaterowaniem i gastronomią, 2. Usługi związane z obsługą ruchu turystycznego, 3. Działalność, której podstawę stanowią produkty lokalne oraz ich przetwarzanie jako produktów żywnościowych, 4. Działalność przyczyniająca się do rozwiązywania problemów grup defaworyzowanych. Wskazanie nawet kilku całych sekcji PKD nie wyczerpuje wskazanego powyżej katalogu i mogłoby stwarzać ograniczenia w innowacyjności podejmowanie działalności gospodarczej. Ponadto preferuje się podejmowanie działalności przez osoby należące do określonych grup defaworyzowanych – zakłada się wsparcie 10 osób z tej grupy:

- osoby bezrobotne
  oraz
  osoba długotrwale bezrobotna

Osobną kategorię stanowią osoby należące równocześnie do co najmniej do jednej z grup mających utrudniony dostęp do rynku pracy:

- do 30 r. ż.
- powyżej 50 r.ż.
- niepełnosprawna
- kobieta powracająca na rynek pracy po urodzeniu dziecka

Preferuje się kierowanie wsparcia dla powstających firm, do gmin w trudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej, którą można określić na podstawie 3 –ech warunków:
1) dochodu na mieszkańca w gminie niższego od średniej na obszarze LGD.
2) stopy bezrobocia wyższej w danej gminie od średniej na obszarze LGD.
3) wskaźnika Schneidera w danej gminie niższego od średniej na obszarze LGD
by równoważyć rozwój gospodarczy mniej zasobnych gmin i ich mieszkańców.
Nie są to jedyne kryteria, wspierane będą również działalności spełniające kryteria innowacyjności czy ochrony środowiska, dając szanse innego rodzaju operacjom.

II.1.2. Rozwijanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru

W zakresie tego przedsięwzięcia przewidziano jako formę wsparcia refundację dla istniejących przedsiębiorstw, innowacyjnych, zakładających rozwój, w zakresach przewidzianych jak dla przedsięwzięcia II.1.1. Nie wskazano jednej kwoty ograniczającej tego rodzaju operacje, ich wysokość jest uzależniona różnych kryteriów oraz od liczby tworzonych nowych miejsc pracy, co zapewni wykonanie przyjętych wskaźników w LSR. W konsultacjach społecznych wskazywano zapotrzebowanie również na najwyższe kwoty wsparcia 300.000 zł, jak i niższe do 100.000 zł. Jednak deklaratywność nie zawsze idzie później w parze z rzeczywistymi kwotami oraz jakością składanych wniosków, co potwierdzają dotychczasowe doświadczenia LGD. Szczegółowe kryteria do tych przedsięwzięć i ich uzasadnienie wskazano w rozdz. VI.

II.1.3 Inkubator przetwórstwa

Wspieranie przedsiębiorczości poprzez stworzenia warunków legalnej produkcji żywności dla małych lokalnych przedsiębiorców, rolników i koła gospodyń wiejskich, inne organizacje, którzy po wyprodukowaniu w takim miejscu np. przetworu czy ciasta będą mogli sprzedać legalnie wyprodukowaną żywność, z zachowaniem bezpieczeństwa produkcji żywności. Zakłada się powstanie jednego inkubatora przetwórstwa w zakresie przetwarzania owoców i warzyw, w tym kiszonek oraz zamiennie możliwość pieczenia ciast. Produkcja owocowo-warzywna jest sezonowa, zatem pozostałą część roku można wykorzystać na inną produkcję oraz edukację.

II.2.1. Wspieranie powstawania produktów i usług lokalnych, rozwijanie marki Karkonoska Marka Lokalna

W ramach konsultacji społecznych wskazywano bardzo niski poziom współpracy lokalnych przedsiębiorców, firm w zakresie sieciowania usług, natomiast dotychczas obserwowane inicjatywy klastrowe służą raczej wąskiemu gronu podmiotów np. 2-3. W opinii badanego sektora przedsiębiorców to bardzo mało, a szanse na przełamanie przeważających „jednostkowych interesów" nad sieciowaniem usług w szerszym zakresie bardzo nikłe. W ramach badań fokusowych przedsiębiorcy wskazywali takie bariery jak: niski poziom zaufania oraz praktycznie brak kooperacji pomiędzy przedsiębiorcami. Stąd też proponowano wdrażanie „przykładów" sieciowania usług jako zachęty do dalszej kooperacji. Dlatego też wskazano jako dobry przykład Karkonoską Markę Lokalną i kwestie sieciowania postanowiono objąć projektem współpracy, sieciowania jakości usług, powierzonych podmiotowi mającemu duże zaufanie i działającemu na rzecz sieciowania jakości produktów i usług – LGD.

II.2.2. Promocja miejsc i produktów certyfikowanych marką lokalną związanych z żywnością/ rzemiosłem

W ramach spotkań konsultacyjnych wielokrotnie wskazywano konieczność utworzenia szlaku kulinarnego oraz dalszego włączania marki lokalnej, a tym samym produktów i dań do szerszych przedsięwzięć w celu wspierania jakości i przedsiębiorców we wdrażaniu lokalnych dań i produktów.

III.1.1. Włączenie społeczne poprzez realizację Festiwalu Ducha Gór

W ramach konsultacji społecznych jednym z głównych tematów było również wspieranie włączenia społecznego. Podejmowane wcześniej w okresie 2007-2013 próby pilotażowe przedsięwzięcia Festiwal Ducha Gór jako zadaniowe podejście do włączania poszczególnych obszarów LGD (gmin i miast) oraz społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych w rozwój regionu było niemożliwe do zrealizowania całkowicie bez środków finansowych na ten cel, dlatego zrealizowano pilotaż, w bardzo ograniczonym zakresie testując to rozwiązanie, również włączając w to samorządy lokalne i lokalnych przedsiębiorców. Ten model jednak, jako eksperymentalny i pilotażowy, nie zdał egzaminu, ponieważ przedsiębiorcy oczekują konkretnych, wymiernych korzyści finansowych działań, a samorządy lokalne nie są chętne do włączania i innowacyjne w pomysłach – oczekują wspólnego promowania imprez odbywających się od lat. Zdecydowano wspólnie w procesie planowania partycypacyjnego o realizacji Festiwalu Ducha Gór jako przedsięwzięcia dla organizacji pozarządowych, które zaproponują nowe wydarzenia/przedsięwzięcia, komplementarne wobec siebie w ramach 1 projektu grantowego-tematycznego, włączając się tym samym w zdefiniowaną ramę, ale równocześnie mogąc zaproponować własne innowacyjne pomysły. Również w tym przypadku nie określono sztywno kwoty wsparcia, zakładając jedynie powstanie grupy roboczej w tej sprawie, wypracowania rozwiązań oraz realizację co najmniej 10 nowych przedsięwzięć, komplementarnych wobec siebie, koncentrujących się wokół wspólnego tematu. Ten sposób realizacji jest całkowicie innowacyjny, a forma grantów zapewnia włączenie społeczne społeczności lokalnych. Do tej pory LGD nie posiadało na ten cel środków, a organizacje pozarządowe miały ogromną trudność we włączaniu się w tego rodzaju przedsięwzięcia realizując Małe Projekty na zasadzie refundacji. Dodatkowo wcześniejsze konkurowanie z podmiotami gospodarczymi w tym zakresie skazywało energię społeczną i społeczności/organizacje na pozycje przegrane wobec podmiotów gospodarczych. W ramach głosowania praktycznie jednogłośnie opowiedziano się za realizacją właśnie tego przedsięwzięcia, w formie projektu grantowego,

jako szansy dla wszystkich lokalnych społeczności na włączenie się w rozwój własny, miejscowości oraz we wspólny rozwój obszaru LGD. Wartością dodaną jest wzmocnienie poczucia wspólnoty i utożsamiania się z tym przedsięwzięciem oraz ogromne szanse na rozwijanie go w kolejnych latach, poza dofinansowaniem PROW 2014-2020. To zbudowanie dźwigni dla dalszych działań w kolejnych latach. Jest to również element wspierania przedsiębiorczości społecznej, do której chętne do udziału społeczności zostaną również przygotowane przez LGD np. w postaci wiosek tematycznych czy nowych konkretnych przedsięwzięć, które zostaną ocenione przez mieszkańców i turystów.

III.1.2. Inicjatywy na rzecz wzmocnienia kapitału społeczności i organizacji, w tym edukacja w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu

W ramach konsultacji społecznych oraz badań ankietowych zdiagnozowano niski poziom kapitału społecznego oraz niewystarczającą ofertę dla konkretnych grup odbiorców. Dlatego też wspólnie podjęto decyzję o realizacji tego przedsięwzięcia w formie projektu grantowego w tym zakresie, by można było wspierać również proste i możliwe do zrealizowania potrzeby społeczne, nie zawsze innowacyjne, w tym zaniedbane obszary edukacji w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu. Również w tym przypadku nie określono sztywno kwoty wsparcia, zakładając jedynie powstanie grupy roboczej w tej sprawie, określenia potrzeb oraz realizację co najmniej 10 nowych przedsięwzięć, komplementarnych wobec siebie, koncentrujących się wokół wspólnego tematu.

III.1.3. Inicjatywy na rzecz tożsamości i zachowania dziedzictwa kulturowego

W ramach konsultacji społecznych jednym z kolejnych tematów powtarzających się prawie na każdym spotkaniu był brak poczucia tożsamości lokalnej, spowodowanej wielokulturowością obszaru oraz niewystarczająca dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego niematerialnego. Podjęto wspólnie decyzję o realizacji tego przedsięwzięcia w formie projektu grantowego jako szansy na realizację tych wartości, które są istotne z punku widzenia lokalnych społeczności, opartych na historii czy tradycji. Również w tym przypadku nie określono sztywno kwoty wsparcia, zakładając jedynie powstanie grupy roboczej w tej sprawie, określenia potrzeb oraz realizację co najmniej 10 nowych przedsięwzięć, komplementarnych wobec siebie, koncentrujących się wokół wspólnego tematu.

III.1.4 Smart Village

Przygotowanie oddolnych koncepcji rozwoju w skali mikro (Smart Village – inteligentna wioska), zwanych dalej „koncepcjami SV", na obszarach zamieszkanych przez nie więcej niż 20 tys. mieszkańców (lub kilku miejscowości, których łączna liczba mieszkańców nie przekracza 20 tys. mieszkańców), mających na celu wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań miejscowych problemów dzięki innowacyjnemu podejściu. Rozwiązania te będą: uwzględniać użycie technologii cyfrowych i telekomunikacyjnych lub lepsze wykorzystanie wiedzy; wykazywać korzyść dla lokalnej społeczności, m.in. w zakresie poprawy jakości życia, podniesienia jakości usług lokalnych lub bezpieczeństwa, poszanowania środowiska i klimatu, problemów dotyczących niedoinwestowania, starzejącego się społeczeństwa, wyludnienia, niewystarczającej ilości miejsc pracy, przepaści cyfrowej. W koncepcjach zostaną ujęte możliwości wykorzystania zasobów naturalnych, przyrodniczych, i innych opisanych w diagnozie a w połączeniu z nowymi technologiami wpłyną na poprawę poziomu życia mieszkańców. Opisane w diagnozie słaby strony takie jak niski stopień wykorzystania OZE oraz niski poziom świadomości ekologicznej posłużą wypracowaniu koncepcji pozwalających zmniejszeniu tych problemów. Koncepcje mają posłużyć kształtowaniu przyszłej Lokalnej Strategii Rozwoju pod kątem finansowania i tworzenia zadań mających na celu powstawanie inteligentnych wiosek. Koncepcja będzie ważnym dokumentem do ubiegania się sfinansowania pomysłów z różnych źródeł. Dlatego zadanie to zostało przypisane do działań rozwijających potencjał społeczności lokalnych. Środki Operacja realizowana jedynie w formie projektów grantowych, zaplanowano powstanie 5 koncepcji SV.

III.2.1. Funkcjonowanie LGD oraz aktywizacja społeczności lokalnych

To przedsięwzięcie realizowane przez LGD, oznaczające:

- doradztwo, szkolenia, spotkania szkoleniowo-konsultacyjne, organizacji obsługę grup roboczych,
- koszty komunikacji, promocji działań, publikacji, mediów (artykuły, spoty reklamowe itd.)
- koszty związane z obsługą konkursów, wynagradzaniem Rady,
- zatrudnienie pracowników, zakup usług związanych z funkcjonowaniem LGD np. strony internetowe, aplikacje do obsługi wniosków itd., koszty administracyjne

Całość tych działań bezpośrednio lub pośrednio wiąże się z aktywizowaniem społeczności lokalnych, animacją lokalną, wspieraniem włączenia społeczności lokalnych do realizacji i wdrażania LSR.

5.5 Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć.

Wskaźniki przypisane do przedsięwzięć oraz celów szczegółowych określono zgodnie z obowiązkową tabelą wskaźników produktu i rezultatu, wskazaną w „Poradniku dla LGD w zakresie opracowania LSR na lata 2014-2020", adekwatnie do obszaru tematycznego. Wyjątkiem jest promocja obszaru oraz projekty współpracy, którym przypisano wskaźniki własne, adekwatne do

celów szczegółowych i przyjętych wspólnych wskaźników dla projektów współpracy. Natomiast przyjęte wskaźniki oddziaływania przyjęto w odpowiedzi na przyjęte cele ogólne jak wskazano w tabeli wskaźników, są to logicznie do przyjętych celów ogólnych: I. Cel ogólny – wskaźnik wzrostu intensywności ruchu turystycznego wg Schneidera w gminach o niższy wskaźniku od miasta Karpacz, którego wskaźnik jest znacznie wyższy od pozostałych, dla II. Celu ogólnego – wskaźnikiem oddziaływania jest wzrost dochodów własnych gmin z podatków od osób fizycznych i prawnych oraz III. Cel ogólny – wskaźnikiem oddziaływania jest wzrost poziomu kapitału społecznego mierzonego wzrostem liczby organizacji pozarządowych. Osiągnięcie wszystkich wskaźników określono na 2023 r. czyli rok zamknięcia LSR 2014-2020, natomiast stan początkowy w zależności od posiadanych danych lub ich dostępu w BDL, danych statystycznych GUS, w przypadku wskaźników oddziaływania.

5.6 Źródła pozyskania danych do pomiaru.

Wskazano kilka źródeł pozyskania danych, które przypisane zostały poszczególnym wskaźnikom. Źródłami pozyskania danych dla wskaźników produktu i rezultatu będą sprawozdania beneficjentów, monitoring i ewaluacja. Do ustalenia wartości wskaźników oddziaływania źródłami pozyskania danych będą dane GUS oraz dane z Gmin (….). Wszystkie dane zbierane będą w sposób ciągły. W procesie monitorowania LGD będzie na bieżąco zbierać i aktualizować informacje na temat poszczególnych operacji oraz stopnia ich realizacji. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych (podanie dokładnego sposobu liczenia wskaźnika, algorytmów itp.).
Wskazano w tabeli wskaźników.

5.7 Stan początkowy wskaźnika oraz wyjaśnienie sposobu jego ustalenia.

Stan początkowy wskaźników produktu ustalono na poziomie „0" , aby móc przedstawiać wprost informacje o postępach w realizacji przedsięwzięć. Wskaźniki rezultatu, będące efektem realizowanych operacji sformułowano w sposób, który mierzy stan statyczny wskaźnika wobec czego ich wartość początkową również określono na poziomie"0". Wskaźniki oddziaływania mają wartość początkową przyjętą z danych GUS odpowiednich do danego wskaźnika wg. stanu na 2014 r., ponieważ są konsekwencją danej operacji, która wykracza poza bezpośrednie i natychmiastowe efekty, mające swoje odzwierciedlenie w statystyce publicznej. Stan docelowy przyjęto jako 2020(23) r. czyli do końca okresu wdrażania LSR, ze względu na to, że wskaźniki oddziaływania, ze względu na specyfikę wymagają dłuższej perspektywy czasowej, stąd przyjęcia najdłuższego dla nich czasu. Stan docelowy wskaźników, perspektywy czasowe ich osiągnięcia zostały opisane wskazano w tabeli wskaźników oraz w rozdziale VII Plan działania.

5.8 Stan docelowy wskaźnika (ewentualnie poziomy przejściowe, jeśli takie są planowane) oraz wyjaśnienie dotyczące sposobu jego ustalenia (założenia do planowania).

Dla celów ogólnych wzrost wskaźników (oddziaływania) założono na poziomie przewidywanym do osiągniecia, ponieważ LSR może jedynie nieznacznie lub w ogóle nie wpłynąć na realizację tych wskaźników oddziaływania, na które mają wpływ oddziaływania zewnętrzne i makroekonomiczne. Stąd też na podstawie analizy tych wskaźników w ujęciu dynamicznym, po sprawdzeniu o jakie wartości zmieniają się w latach – przyjęto określone wartości w tabeli wskaźników. Natomiast w przypadku wskaźników rezultatu i produktu założono wykonanie wskaźników na deklarowanych przez potencjalnych wnioskodawców poziomach dot. np. ilości obiektów, liczby osób korzystających z obiektów lub przewidywanych ze względu na szacowanie rocznego korzystania z obiektów. W przypadku utworzonych nowych miejsc pracy kierowano się kwotami - przy podejmowaniu działalności gospodarczej, w rozwijaniu działalności
deklarowaną przez potencjalnych beneficjentów liczbę operacji i utworzonych miejsc pracy. W przypadku operacji grantowych – liczbę danego rodzaju przewidywanego wskaźnika np. liczbę rodzajów działań promocyjnych czy liczbę nowych wydarzeń. W przypadku projektów współpracy – uzgodnione wskaźniki z partnerami podejmowanych działań. Liczbowo wskazano jedynie wskaźniki dot. projektu współpracy planowanego na najbliższe lata 2016-2018 w ramach planowanych 2% budżetu działania 19.2. Inne projekty współpracy określono wskaźnikami, bez kwot w budżecie.

Tabela 9 Cele i wskaźniki

1.0	**CEL OGÓLNY 1**	**I. Poprawa atrakcyjności i zrównoważenie rozwoju turystycznego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór, opartego na zasobach, przy udziale społeczności lokalnych poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.**
1.1	**CELE SZCZEGÓŁOWE**	**I.1. Poprawa dostępności do infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej, opartej na zasobach, innowacyjnej, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.**
1.2		**I.2. Poprawa promocji obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór do 2020(23) r.**

Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego I				
W1.0	Wzrost intensywności ruchu turystycznego według Schneider na całym obszarze LGD, z uwzględnieniem Jeleniej Góry	Jednostka wg. wskaźnika Schneidera	395,66	wzrost o 10 jednostek wskaźnika	Dane statystyczne GUS
Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych I		Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
w1.1	Liczba osób korzystających z nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Osoba	0	16.000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
w1.2	Liczba osób poinformowanych o turystycznych walorach i ofercie obszaru	Osoba	0	50.000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						Początkowa 2016 rok	Końcowa 2023 rok	
1.1.1	I.1.1. Inwestycje w infrastrukturę turystyczną , rekreacyjną i kulturową, innowacyjną, opartą na zasobach, uwzględniającą ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	Organizacje pozarządowe	Konkurs	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	sztuka	0	17	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD, dane z systemu UMWD
		Organizacje pozarządowe	Projekt grantowy	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Sztuka	0	7	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.1	I.2.1 Promocja obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór.	LGD	Projekt własny	Liczba sposobów promocji obszaru	sztuka	0	2	dane LGD, dane z systemu UMWD
1.2.2	I.2.2. Wspólne działania promocyjne całego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór.	Organizacje pozarządowe	Projekt grantowy	Liczba działań promocyjnych	sztuka	0	6	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD,
1.2.3	I.2.3. Promocja międzynarodowa obszaru, produktów turystycznych, marki lokalnej, sieciujących tematycznie zasoby, usługi i produkty.	Organizacje pozarządowe	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych konferencji partnerskich w ramach projektu międzynarodowego	sztuka	0	1	dane LGD, dane z systemu UMWD
				Liczba zrealizowanych rodzajów wydawnictw w ramach projektu międzynarodowego	rodzaj	0	10	
				Liczba wizyt studyjnych u partnerów	sztuka	0	1	
Suma								

2.0	**CEL OGÓLNY 2**	**II. Wspieranie przedsiębiorczości i lokalnego rozwoju gospodarczego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór opartego na zasobach, poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.**
2.1	**CELE SZCZEGÓŁOWE**	**II.1. Zwiększenie liczby nowych miejsc pracy na obszarze LGD, w oparciu o lokalne zasoby, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.**
2.2		**II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, opartej na zasobach lokalnych, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.**

Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego I		Jednostka miary	Stan początkowy 2013 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W 2.0	Wzrost dochodów własnych gmin z podatków od osób fizycznych i prawnych (liczony jako stosunek do dochodów własnych gmin)	%	22,93	23	Dane statystyczne GUS

Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych I		Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W 2.1	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Osoba	0	62	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
W 2.2	Liczba produktów, miejsc i usług certyfikowanych marka lokalną – Karkonoska Marka Lokalna	Sztuka	0	20	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						Początkowa 2016 rok	Końcowa 2023 rok	
2.1.1	II.1.1. Podejmowanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru	mieszkańcy	Konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowych przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych, z rozwiązaniami dot. ochrony środowiska i klimatu	Sztuka	0	47	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD, dane z systemu UMWD
				Liczba operacji polegających na utworzeniu nowych przedsiębiorstw przez osoby z grupy defaworyzowanej, w tym innowacyjnych, z rozwiązaniami dot. ochrony środowiska i klimatu	sztuka	0	10	
2.1.2	II.1.2. Rozwijanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru	przedsiębiorcy	Konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejących przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych, z rozwiązaniami dot. ochrony środowiska i klimatu	sztuka	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD, dane z systemu UMWD
2.1.3	II.1.3 Inkubator przetwórstwa	Przedsiębiorcy, rolnicy	Konkurs	Liczba inkubatorów przetwórstwa	sztuka	0	1	Sprawozdanie LGD
2.2.1	II.2.1. Wspieranie powstawania produktów i usług lokalnych, rozwijanie marki Karkonoska Marka Lokalna,	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, osoby z grup defaworyzowanych	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w zakresie Karkonoskiej Marki Lokalnej	sztuka	0	1	dane LGD, dane z systemu UMWD
	II.2.2. Promocja miejsc i produktów certyfikowanych marką lokalną związanych z żywnością/rzemiosłem		Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuka	0	2	dane LGD, dane z systemu UMWD
Suma								

3.0	**CEL OGÓLNY 3**	**III. Włączanie i integrowanie społeczności lokalnych oraz podmiotów ekonomii społecznej wokół rozwoju własnych miejscowości, w oparciu o zasoby, poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.**
3.1	**CELE SZCZEGÓŁOWE**	**III.1. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój obszaru, z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.**
3.2		**III.2. Wspieranie włączenia społecznego na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.**

Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego I		Jednostka miary	Stan początkowy 2014 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W3.0	Wzrost poziomu kapitału społecznego - liczba organizacji pozarządowych na obszarze całego obszaru LGD, z Jelenią Górą	szt.	564	570	Dane statystyczne GUS

Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych I		Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W3.1	Liczba osób biorących udział w wydarzeniach	Osoba	0	2.000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
W3.2	Liczba osób, które uzyskały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego wsparcia w ramach LSR	Osoba	0	83	dane LGD, dane z systemu UMWD
W3.2.1	Liczba osób/podmiotów, które wzięły udział w działaniach aktywizacyjnych	Osoba	0	435	dane LGD

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	wartość początkowa 2016 rok	wartość końcowa 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
3.1.1	III.1.1. Włączenie społeczne poprzez realizację Festiwalu Ducha Gór.	Organizacje pozarządowe	Projekt grantowy	Liczba rodzajów nowych wydarzeń	sztuka	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD, dane z systemu UMWD
3.1.2	III.1.2. Inicjatywy na rzecz wzmocnienia kapitału społeczności i organizacji, w tym edukacja w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu.	Organizacje pozarządowe	Projekt grantowy	Liczba rodzajów inicjatyw edukacyjnych	sztuka	0	10	dane LGD, dane z systemu UMWD
3.1.3	III.1.3. Inicjatywy na rzecz tożsamości i zachowania dziedzictwa kulturowego.	Organizacje pozarządowe	Projekt grantowy	Liczba inicjatyw prezentacji dziedzictwa kulturowego i tożsamości	sztuka	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
3.1.4	Smart Village	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy, samorządy, przedsiębiorcy	Projekt grantowy	Liczba koncepcji Smart Village	sztuka	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
3.2.1	III.2.1. Funkcjonowanie LGD oraz aktywizacja społeczności lokalnych	LGD	Aktywizacja i Koszty bieżące	Liczba osób/podmiotów, którym udzielono doradztwa indywidualnego	sztuka	0	450	dane LGD, dane z systemu UMWD
				Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	osobodzień	0	284	
				Liczba konferencji/targów/prezentacji (odbywających się poza terenem LGD) z udziałem przedstawicieli LGD)	sztuka	0	16	
				Liczba spotkań lub wydarzeń adresowanych do mieszkańców przedstawiających możliwości działania w ramach LSR	sztuka	0	82	
Suma								

6. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

6.1 Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych

Opierając się na podstawowych wymogach wprowadzonych przez prawodawstwo unijne i krajowe dotyczące podstawowych uregulowań, jakie musi spełnić LGD przy wyborze operacji oraz diagnozie obszaru, celach i wskaźnikach LGD Partnerstwo Ducha Gór opracowało zasady funkcjonowania poszczególnych organów LGD i ich zadania w procesie ogłaszania, sposobu oceny i wyboru operacji, gwarantujący prawidłowy wybór operacji do finansowania.

Zgodnie z zawartym w LSR planem działania w określonym czasie Zarząd podejmuje uchwałę o naborze wniosków, ustalając jego zakres, termin rozpoczęcia, czas trwania i limit środków. Biuro LGD w terminie i zakresie określonym przepisami prawa występuje do właściwego organu samorządu województwa z wnioskiem o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania za pośrednictwem LGD wniosków o przyznanie pomocy i przekazuje do właściwego samorządu województwa dokumenty niezbędne do przeprowadzenia naboru. Pracownicy biura w okresie od złożenia wniosku aż do zakończenia naboru prowadzą intensywne doradztwo oraz szkolenia dla potencjalnych beneficjentów w zakresie konstruowania wniosków i jego załączników, tak, aby składane wnioski były jak najlepszej jakości pod względem formalnym jak i merytorycznym. Intensywność doradztwa będzie mierzona poprzez karty doradztwa, a jego jakość każdorazowo wypełnianą przez beneficjenta ankietą ewaluacyjną. Obsługę procedur naborów i posiedzeń organów zapewnia biuro LGD.

Po zakończonym naborze wniosków organ decyzyjny zwany Radą dokonuje wyboru, działając zgodnie z opracowaną procedurą oceny i wyboru operacji, która ma zapewnić:

a) zachowanie w poszczególnych głosowaniach odpowiedniego parytetu sektorów pomiędzy publicznym i społeczno/gospodarczym – nie więcej niż 50% sektora publicznego oraz zachowanie parytetu - nie więcej niż 49% danej grupy interesu,

b) bezstronność poprzez pisemne deklaracje i oświadczenia Członków Rady i ich wyłączenia z głosowań nad operacjami, w których członek Rady jest w jaki kol wiek sposób powiązany z wnioskiem lub wnioskodawcą (sprawdzenie rejestru interesów członków Rady),

c) jawność procesu wyboru poprzez publikowanie procedur i protokołów z posiedzeń Rady do wiadomości publicznej

d) uwzględnienie wszelkich wynikłych sytuacji szczególnych, powstałych w procesie wyboru operacji i opracowanie rozwiązań powstałych sytuacji.

Ważnym składnikiem procedur są kryteria wyboru operacji, których realizacja przekłada się bezpośrednio na realizację celów i wskaźników zawartych w LSR.

Kryteria wyboru do poszczególnych operacji zostały opracowane przez Zarząd LGD na podstawie diagnozy i analizy SWOT i skonsultowane z grupą roboczą oraz lokalną społecznością za pomocą strony internetowej LGD ((I etap oceny zgodności z LSR jakościowy). Zawierają szczegółowy opis podejścia, wskazujący wymagania konieczne do spełnienia. Po spełnieniu podstawowych warunków w procedurze ustanowiono lokalne kryteria wyboru, odnoszące się do realizacji wskaźników produktu i rezultatu, a także innych wymogów związanych z rodzajem operacji realizującej określony cel (II etap procesu wyboru operacji ilościowy). Dla każdego kryterium ustalono minimalny próg punktowy, jaki musi spełniać wniosek, aby mógł być wybrany do finansowania. Kierowano się w tym przypadku określonymi kryteriami, które muszą być spełnione, ważnymi z punktu widzenia LGD dla realizacji określonego celu, a wynikającymi z analizy SWOT i diagnozy obszaru.

6.2 Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Wszystkie składane wnioski podlegają ocenie oraz dokonywany jest wybór na podstawie następujących kryteriów:

I. Zgodności z LSR, w tym:

- ocena z warunkami oceny wstępnej,
- celami LSR
- zgodności operacji z PROW 2014-2020

II. Zgodności z Lokalnymi Kryteriami Wyboru

Kryteria oceny wstępnej mogą być zmienianie tylko w niewielkim zakresie pkt.4), ponieważ dotyczą zachowania najbardziej podstawowych zasad, by wniosek mógł być oceniany dalej.

1) złożenia wniosku w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze,
2) zgodności operacji z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze,
3) zgodności operacji z formą wsparcia wskazaną w ogłoszeniu o naborze (refundacja albo premia),
4) spełniania dodatkowych warunków udzielenia wsparcia obowiązujących w ramach naboru.

Kryteria oceny zgodności z PROW 2014-2020 oraz oceny zgodności operacji z celami LSR nie podlegają zmianom lokalnym jako kryteria programowe oraz cele, które w LSR nie mogą ulec zmianie. Kryteria, które mogą podlegać zmianom to Lokalne Kryteria Wyboru.

Lokalne Kryteria Wyboru do poszczególnych operacji zostały opracowane na podstawie diagnozy i analizy SWOT i skonsultowane z grupą roboczą oraz lokalną społecznością za pomocą strony internetowej LGD. Szczegółowe wytyczne, na podstawie, których ustalano kryteria zawiera rozdział VI LSR. Dla każdego kryterium ustalono minimalny próg punktowy, jaki musi spełniać wniosek, aby mógł być wybrany do finansowania. Kierowano się w tym przypadku określonymi kryteriami, które muszą być spełnione, ważnymi z punktu widzenia LGD dla realizacji określonego celu, a wynikającymi z analizy SWOT i diagnozy obszaru.
2.Zmiana kryteriów w żadnym wypadku nie jest możliwa od czasu ogłoszenia o naborze wniosków do czasu zakończenia procedury.
3.Kryteria uchwalane są przez Walne Zebranie Członków i do jego wyłącznych kompetencji należy również zmiana kryteriów.
4.O zmianę kryteriów mogą wnioskować:
a)Zarząd LGD
b)Członkowie Rady
5.Wniosek o zmianę kryteriów musi zawierać uzasadnienie. Wnioskodawca ma obowiązek uzyskać pozytywną opinię Zarządu LGD. Zarząd za pośrednictwem Biura i strony internetowej www.duhcgor.org.pl poddaje do konsultacji społecznych zmienione kryteria wyboru operacji. Uwzględniając konsultacje zarząd wydaje opinię i przedstawia na najbliższym Walnym Zebraniu Członków.
6.W przypadku zmiany lokalnych kryteriów wyboru Biuro Stowarzyszenia przygotowuje nowe Karty oceny wniosków w oparciu o wprowadzone zmiany.
7.Zarząd za pośrednictwem biura przekazuje samorządowi województwa zakres zmian.
8.Po akceptacji Samorządu Województwa Biuro sporządza nowe karty oceny oraz wprowadza nowe kryteria do aplikacji, a starym kryteriom nadaje status ,,archiwalne".
9.Zmiana kryteriów obowiązuje dla konkursów ogłaszanych po przyjęciu uchwały przez Walne Zebranie Członków.
Przy każdej zmianie kryteriów należy uwzględnić, że muszą one być:
- obiektywne,
- niedyskryminujące,
- przejrzyste,
- mierzalne,
- posiadają dodatkowe opisy i definicje,
- określają zasady punktowania,
- w tym maksymalne i minimalne wartości.

Dodatkowo w kryteriach zawarte są warunki, w zależności od rodzaju i celu, premiujące operacje, które:
a) generują dodatkowe miejsca pracy ponad zakładane minimum
b) innowacyjne
c) podstawą działalności będzie wytwarzanie produktów lokalnych
d) ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb zdefiniowanych grup defaworyzowanych, w szczególności ich w dostępie do rynku pracy.

Ponadto muszą być oparte na SWOT i zapisach LSR 2014-2020.

Procedura konsultacji zmienianych kryteriów będzie się odbywać przy zachowaniu zasad planowania partycypacyjnego, przy udziale członków LGD i mieszkańców obszaru. Wnioski i postulaty mogą być zbierane na spotkaniach, drogą internetową i w inny wypraktykowany sposób w LGD. Każdorazowo, stosowne do zakresu zmian Zarząd przygotuje Plan konsultacji społecznych dot. aktualizacji LSR. Podczas aktualizacji LSR wykorzystane zostaną minimum 1 metody partycypacyjne takie jak:

- Grupy fokusowe – indywidualne podejście z grupami sektorowymi (SWOT, problemy, cele),
- Spotkania konsultacyjne w gminach z przedstawicielami poszczególnych sektorów (warsztatowe, robocze, panelowe)
- Dyskusje moderowane nastawione na wypracowanie rozwiązań,
- Debaty typu open-space i World-cafe,
- Badania ankietowe (tradycyjne i elektroniczne w tym wykorzystujące narzędzia on-line),
- Bezpośredni kontakt z podmiotami i osobami indywidualnymi (telefoniczny, mailowy, pocztowy),
- Partycypacyjne planowanie strategiczne opierające się na alternatywnych metodach badawczych (study case, ćwiczenia symulacyjne, debaty),
- Stworzenia skrzynek kontaktowych w gminach ułatwiających prowadzenie konsultacji,
- Inne adekwatne metody,

1. Podczas przeprowadzania procesu aktualizacji LGD będzie w głównej mierze opierało się na danych uzyskanych z wyników monitorowania i ewaluacji realizacji LSR oraz przeprowadzonych badań własnych.
2. Czas trwania konsultacji będzie uzależniony od jego zakresu. Aby jednak umożliwić poszczególnym beneficjentom pełny udział w konsultacjach zakładamy że będą trwały nie krócej niż 7 dni kalendarzowych i nie dłużej niż 2 miesiące. Przeprowadzenie konsultacji powinno być poprzedzone odpowiednim ogłoszeniem dostępnym dla mieszkańców na minimum 7 dni przed planowanymi konsultacjami.

Innowacyjność

Innowacyjność to najczęściej motor zmian i ciąg skutków tych zmian, który pociąga za sobą innych, daje rozwój, zatrudnienie, włączanie innych ludzi lub całych społeczności, zarówno w biznesie, jak i w życiu społecznym. Bez wspierania innowacyjności nie ma rozwoju dla regionu, szczególnie w sytuacji konkurowania regionów. LGD już w poprzednim okresie 2007-2013 preferowało operacje innowacyjne, których wspieranie miało wymiar innowacyjności na skalę światową. Dlatego też przewiduje się preferencje zastosowania rozwiązań nowatorskich i innowacyjnych na obszarze LGD lub jego części. W tym zakresie również beneficjenci będą mogli skorzystać ze szkoleń, zarówno dotyczącą przedsiębiorczości indywidualnej, społecznej, jak i przestrzeni publicznej np. wg. modelu BMG (Bussiness Model Generation) czy wg. innych stosowanych dla start-upów społecznych i biznesowych modeli. W spotkaniach partycypacyjnych wielokrotnie pojawiała się potrzeba INSPIROWANIA i wspierania przez LGD innowacyjnych przedsięwzięć. Samo LGD jest postrzegane jako motor innowacyjności w zakresie stosowanych metod i prowadzonych działań np. utworzenie Galerii Produktu Lokalnego, wspieranie powstawania wysokiej jakości, nagradzanych produktów lokalnych czy sposobu prowadzenia promocji całego regionu, konsekwentnie opartego o walory, tradycje i zasoby lokalne.

1.Przez operacje nowatorskie rozumie się: operacje niestandardowe, o eksperymentalnym charakterze, w nietypowy sposób podchodzące do lokalnych zasobów, tradycji, przyczyniające się do pozytywnych zmian o długofalowym charakterze na obszarze, wprowadzające nową jakość na obszarze LGD.

2.Przez innowacyjność rozumie się: wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych na obszarze LGD lub jego części.

3.Innowacyjny charakter operacji może dotyczyć również obszaru ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym , może być związany z przeciwdziałaniem ubóstwu czy z włączeniem społecznym, również nowymi technologiami.

Ocena kryterium innowacyjności jest kontrowersyjna dla członków Rady i zastosowano tu regułę uzasadnienia przez każdego członka Rady swojego stanowiska w tym zakresie.

LGD planuje:

1) realizację projektów konkursowych, innych niż grantowe w zakresie:

- I.1.1 Inwestycje w infrastrukturę turystyczną , rekreacyjną i kulturową, innowacyjną, opartą na zasobach, uwzględniającą ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu
- II.1.1. Podejmowanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru (konkurs)
- II.1.2. Rozwijanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru (konkurs)
- II.1.3 Inkubator przetwórstwa

2) 5 projektów grantowych w zakresie operacji:

- I.1.1 Inwestycje w infrastrukturę turystyczną , rekreacyjną i kulturową, innowacyjną, opartą na zasobach, uwzględniającą ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu
- I.2.2 Wspólne działania promocyjne całego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha
- III.1.1. Włączenie społeczne poprzez realizację Festiwalu Ducha Gór.
- III.1.2. Inicjatywy na rzecz wzmocnienia kapitału społeczności i organizacji, w tym edukacja w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu.
- III.1.3. Inicjatywy na rzecz tożsamości i zachowania dziedzictwa kulturowego.
- III.1.4 Smart Village

3) 1 projekt własny w zakresie:

- I.2.1. Promocja obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór.

4) 3 projekty współpracy w zakresie:

I.2.3. Promocja międzynarodowa obszaru, produktów turystycznych, marki lokalnej, sieciujących tematycznie zasoby, usługi i produkty.

II.2.1. Wspieranie powstawania produktów i usług lokalnych, rozwijanie marki Karkonoska Marka Lokalna.

II.2.2. Promocja miejsc i produktów certyfikowanych marką lokalną związanych z żywnością/ rzemiosłem

Projekty grantowe

Minimalna kwota przyznanego grantu nie może być mniejsza od kwoty określonej w obowiązujących przepisach prawa. Maksymalna kwota przyznanego grantu nie może być większa od kwoty określonej w obowiązujących przepisach prawa.

Wysokość wsparcia

W ramach Przedsięwzięcia II.1.1. pomoc na operację w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt. 2 lit. a Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lokalną" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 tj. na rozpoczęcie działalności gospodarczej będzie wynosić 80 000,00 zł w formie premii.

Kwota została przyjęta w następujący sposób:

- średnia kwota zrealizowanego dofinansowania w latach 2007-2013 to 66.960 zł, jednak kwoty przyznawane nie wynikały z potrzeb wnioskodawców, ale z przyjętych kwot budżetu na tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz tym samym na wysokość kwot w ogłaszanym pojedynczym konkursie,
- średnia kwot wnioskowanego wsparcia w latach 2007-2013 to 78.606 zł, z czego należałoby wnioskować faktyczne średnie zapotrzebowanie 1-ego wnioskodawcy,
- średnia kwota dotacji w urzędzie pracy to 6-krotność przeciętnego wynagrodzenia za pracę w gospodarce narodowej ogłaszanej przez Prezesa GUS, kwota oscyluje w granicach 20-25 tys. zł i jest dostępna ze środków Funduszu Pracy, PO WER oraz RPO WD, może zostać zwiększona do 12-krotności przeciętnego wynagrodzenia za pracę w gospodarce narodowej ogłaszanej przez Prezesa GUS dla osób z grup będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, co stanowi obecnie kwotę ok. 50 tys. zł. Nie ma sensu powielanie i konkurowanie z podobnymi dotacjami w zakresie kwot oraz grup wspieranych na rynku pracy, zatem na podstawie badań obszaru i konsultacji społecznych kwota 80.000 zł została przyjęta jako najbardziej uzasadniona i uśredniona, wystarczająca do wspierania firm bardziej innowacyjnych, opierających działalności na walorach i zasobach lokalnych, przyczyniająca się do rozwoju turystyki, obejmująca działania inwestycyjne z zakresu ochrony środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu.

Nie wskazuje się zakresu sekcji PKD do udzielenia wsparcia, ze względu na to, że w kryteriach preferuje się: zakres uruchamianej działalności przyczynia się do rozwoju gospodarczego w kierunkach wskazanych w LSR jako kluczowe dla obszaru LGD. Za kluczowe dla dalszego rozwoju obszaru LSR w dokumencie strategicznym jakim jest LSR na lata 2014-2020 uznano turystykę, produkty lokalne, w tym lokalne produkty rolne oraz ich przetwarzanie oraz usługi na rzecz grup defaworyzowanych, szczególnie seniorów. Wskazano jako preferowane zakresy: 1.Działalność związaną z zakwaterowaniem i gastronomią, 2. Usługi związane z obsługą ruchu turystycznego, 3. Działalność, której podstawę stanowią produkty lokalne oraz ich przetwarzanie jako produktów żywnościowych, 4. Działalność przyczyniająca się do rozwiązywania problemów grup defaworyzowanych. Wskazanie nawet kilku całych sekcji PKD nie wyczerpuje wskazanego powyżej katalogu i mogłoby stwarzać ograniczenia w innowacyjności podejmowanej działalności gospodarczej. Ponadto preferuje się podejmowanie działalności przez osoby należące do określonych grup defaworyzowanych – zakłada się wsparcie osób z tej grupy:

- osoby bezrobotne
  oraz
  osoba długotrwale bezrobotna

Osobną kategorię stanowią osoby należące równocześnie do co najmniej do jednej z grup mających utrudniony dostęp do rynku pracy:

- do 30 r. ż.
- powyżej 50 r.ż.
- niepełnosprawna
- kobieta powracająca na rynek pracy po urodzeniu dziecka

Preferuje się kierowanie wsparcia dla powstających firm, do gmin w trudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej, którą można określić na podstawie 3 –ech warunków:

1.dochodu na mieszkańca w gminie niższego od średniej na obszarze LGD.
2.stopy bezrobocia wyższej w danej gminie od średniej na obszarze LGD.
3.wskaźnika Schneidera w danej gminie niższego od średniej na obszarze LGD
by równoważyć rozwój gospodarczy mniej zasobnych gmin i ich mieszkańców.

Nie są to jedyne kryteria, wspierane będą również działalności spełniające kryteria innowacyjności czy ochrony środowiska, dając szanse innego rodzaju operacjom.

Wysokość i intensywność wsparcia na pozostałe operacje określone w § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lokalną" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 pozostaje zmniejszona w stosunku do wynikającej z przedmiotowego rozporządzenia o co najmniej 5%.

Tabela 10 Lokalne Kryteria Wyboru

Nazwa kryterium	Przedsięwzięcie	Zdiagnozowany problem (SWOT)	Uzasadnienie
Zakres uruchamianej lub rozwijanej działalności przyczynia się do rozwoju gospodarczego w kierunkach wskazanych w LSR jako kluczowe dla obszaru LGD	II.1.1 II.1.2	1.Zbyt mało produktów lokalnych, szczególnie żywnościowych. 2.Mało dostępne i rozpoznawalne produkty lokalne. 3. Zróżnicowanie terytorialne: nierównomiernie rozwinięta baza noclegowa, gastronomiczna i usług związanych z turystyką na obszarze. 4. Brak miejsc opieki dziennej i braki w całodobowej opiece dla seniorów, osób niepełnosprawnych i wymagających opieki.	Za kluczowe dla dalszego rozwoju obszaru uznano w LSR dalszy rozwój turystyki i produkty lokalne, w tym lokalne produkty rolne oraz ich przetwarzanie, ale również mocno zaznaczano zbyt mało miejsc, oferty dla osób z grup defaworyzowanych mi.in. seniorów, osób młodych, niepełnosprawnych. Zatem wskazano jako preferowane rodzaje działalności w następujących zakresach: 1. Działalność związana z zakwaterowaniem i /lub gastronomią 2. Usługi związane z obsługą ruchu turystycznego 3. Działalność, której podstawę stanowią produkty lokalne oraz ich przetwarzanie jako produktów żywnościowych 4. Działalność przyczyniająca się do rozwiązywania problemów grup defaworyzowanych. Nie wskazuje się sekcji PKD preferowanych do objęcia wsparciem, ze względu na duże ograniczenia jakie nakłada taki podział. Założenie równocześnie premiowania innowacyjności oraz innych kryteriów związanych z turystyką czy ekologią będzie równocześnie kierunkować wsparcie w obszarach najbardziej odpowiednich do diagnozy i problemów.
Operacja przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej obszaru LGD	I.1.1 I.1.2 II.1.1 II.1.2 III.1.1 III.1.2 III.1.3	1.Braki w infrastrukturze turystycznej, rekreacyjnej, kulturowej opartej na walorach i zasobach lokalnych oraz jej oznakowania (miejsca gdzie brak całkowity lub częściowy, obok miejsc z dobrą infrastrukturą). 2.Zróżnicowanie terytorialne: nierównomiernie rozłożenie w gminach infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturowej. 3. Niezagospodarowane i zaniedbane istniejące obiekty. 4.Duże braki w infrastrukturze niezbędnej w turystyce: parkingi, dworce kolejowe, punkty informacji turystycznej itd… 5.Słaba rozpoznawalność całego obszaru. 6. Brak zintegrowanego systemu informacji i zarządzania turystyką. 7.Niski poziom współpracy pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi i samorządami lokalnymi. 8.Rozproszona i niejednorodna promocja obszaru. 9. Słabe oznakowanie i brak spójności w oznakowaniu miejsc i atrakcji turystycznych.	Atrakcyjność turystyczna jest istotna dla wszystkich mieszkańców obszaru LGD, dla których powinna być jednym z najważniejszych źródeł dochodu, ze względu na walory turystyczne. Tak jednak nie jest, ze względu na zdiagnozowane problemy. Dlatego też postanowiono, że tzw. „atrakcyjność" regionu oraz jego spójność w tym zakresie powinna być przedmiotem dbałości wszystkich: samorządów, mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Dlatego też zwiększenie atrakcyjności turystycznej rozumiane jest jako: 1) Operacja tworzy ofertę turystyczną: operacje, które zakładają inwestycje służące turystom – np. są zlokalizowane przy szlaku turystycznym, mają charakter otwarty , a każdy potencjalny turysta i mieszkaniec może z nich korzystać. 2) Operacja promuje inne miejsca turystyczne na obszarze LGD. 3) Wnioskodawca posiada umowy współpracy z innymi przedsiębiorcami lub instytucjami, przyczyniając się w ten sposób do kooperacji, współpracy lub sieciowania usług na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór w zakresie turystyki (co najmniej 3-ech różnych, nie związanych z wnioskodawcą). Współpraca z innymi przedsiębiorcami powinna być logiczna i adekwatna do zamierzeń Wnioskodawcy.
Promowanie i wykorzystanie lokalnych wartości i zasobów kulturowych,	I.1.1 I.1.2 II.1.1 II.1.2 III.1.1	1. Niewystarczające wykorzystanie posiadanego potencjału wynikającego z walorów krajobrazowo-przyrodniczych, historycznych i kulturowych.	Podczas spotkań partycypacyjnych, jednym z głównych tematów była niska wiedza na temat wartości i zasobów kulturowych, przyrodniczych lub historycznych, a tym samym konsekwencją jest niewykorzystywanie tych walorów w przestrzeni publicznej oraz biznesie. Wszechobecna „góralszczyzna", te same produkty sprzedawane na straganach od morza po góry, pokazują jak mała jest świadomość, wiedza oraz dostrzeganie „nisz" rynkowych. Równocześnie nieliczne

przyrodniczych lub historycznych	III.1.2 III.1.3	2.Niska wiedza przedsiębiorców w zakresie walorów i zasobów regionu przyrodniczych, kulturowych i historycznych, na których można budować biznes. 3. Niewystarczające wykorzystywanie warunków regionu do rozwoju gospodarczego całego regionu. 4. Zbyt mało usług opartych na walorach i zasobach lokalnych regionu, związanych z turystyką (wszechobecna „góralszczyzna").	jeszcze, ale dobre przykłady produktów lokalnych, przestrzeni publicznej oraz usług na obszarze LGD opartych o te walory, to jak się rozwijają, pokazują, że to ekonomiczny i publiczno-społeczny sukces, efekcie służący całej społeczności lokalnej. Beneficjenci w ramach prowadzonego doradztwa i przygotowania wniosków, będą mogli skorzystać ze szkoleń w tym zakresie. W ramach kryterium oceniane będzie promowanie i wykorzystanie lokalnych zasobów kulturowych, przyrodniczych i historycznych, opisanych w Lokalnej Strategii Rozwoju lub w innych dostępnych publikacjach i opracowaniach (ze względu na ograniczoną objętość LSR nie było możliwości opisania wszystkich wartości i zasobów, wskazano tylko niektóre).
Innowacyjność operacji	I.1.1 I.1.2 II.1.1 II.1.2 III.1.1 III.1.2 III.1.3	1.Niska wiedza w zakresie inwestycji o innowacyjnym charakterze. 2.Niska wiedza w zakresie innowacyjnego biznesu. 3.Niska wiedza w zakresie innowacyjnych działań w obszarze społecznym.	Innowacyjność to najczęściej motor zmian i ciąg skutków tych zmian, który pociąga za sobą innych, daje rozwój, zatrudnienie, włączanie innych ludzi lub całych społeczności, zarówno w biznesie, jak i w życiu społecznym. Bez wspierania innowacyjności nie ma rozwoju dla regionu, szczególnie w sytuacji konkurowania regionów. LGD już w poprzednim okresie 2007-2013 preferowało operacje innowacyjne, których wspieranie miało sens, a nawet maiło wymiar innowacyjności na skalę światową. Dlatego też przewiduje się preferencje zastosowania rozwiązań nowatorskich i innowacyjnych na obszarze LGD lub jego części. W tym zakresie również beneficjenci będą mogli skorzystać ze szkoleń, zarówno dotyczącą przedsiębiorczości indywidualnej, społecznej, jak i przestrzeni publicznej np. wg. modelu BMG (Bussiness Model Generation) czy wg. innych stosowanych dla start-upów społecznych i biznesowych modeli. W spotkaniach partycypacyjnych wielokrotnie pojawiała się potrzeba INSPIROWANIA i wspierania przez LGD innowacyjnych przedsięwzięć. Samo LGD jest postrzegane jako motor innowacyjności w zakresie stosowanych metod i prowadzonych działań np. utworzenie Galerii Produktu Lokalnego, wspieranie powstawania wysokiej jakości, nagradzanych produktów lokalnych czy sposobu prowadzenia promocji całego regionu, konsekwentnie opartego o walory, tradycje i zasoby lokalne. 1.Przez operacje nowatorskie rozumie się: operacje niestandardowe, o eksperymentalnym charakterze, w nietypowy sposób podchodzące do lokalnych zasobów, tradycji, przyczyniające się do pozytywnych zmian o długofalowym charakterze na obszarze, wprowadzające nową jakość na obszarze LGD. 2.Przez innowacyjność rozumie się: wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych na obszarze LGD lub jego części.
Rodzaj infrastruktury	I.1.1	1.Braki w infrastrukturze głównie turystycznej, rekreacyjnej, kulturowej opartej na walorach i zasobach lokalnych oraz jej oznakowania (miejsca gdzie brak całkowity lub częściowy, obok miejsc z dobrą infrastrukturą). 2. Słabe oznakowanie i brak spójności w oznakowaniu miejsc i atrakcji turystycznych.	W badaniach dot. obszaru wskazywano, że mieszkańcy są raczej zadowoleni z infrastruktury kulturalnej, natomiast słabiej ocenili infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną. W ramach kryterium preferowane będą inwestycje w rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, mniej kulturalnej, która może jednocześnie być finansowana ze środków PROW 2014-2020, działania Odnowa Wsi, które nie jest objęte LSR.
Zgodność operacji z potrzebami społecznymi	I.1.1. III.1.3	1.Niski poziom partycypacji społecznej w decyzjach samorządów. 2. Niski poziom współpracy pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi i samorządami lokalnymi.	Podczas konsultacji kolejnym problemem występującym zarówno w badaniach, jaki i spotkaniach to niski poziom angażowania społeczności lokalnych w planowanie i realizacje działań związanych z przestrzenią publiczną. Dlatego też za konieczne uznano ujmowanie operacji infrastrukturalnych w odpowiednich dokumentach planistycznych oraz konsultowanie ich ze społecznością. Jeden z uczestników obrazowo przedstawił ten problem: „dowiadujemy

		3. Niskie kompetencje społeczności w zakresie wspólnotowego działania i integracji. 4. Brak poczucia sprawstwa i bezpośredniego wpływu na wydarzenia.	się, kiedy rozpoczynają się prace i wbija się łopatę". Mieszkańcy czują się przez to lekceważeni i dochodzi na tym tle do konfliktów. Zastosowanie tego kryterium pozwoli na włączenie mieszkańców w proces decyzyjny, zmniejszenie frustracji oraz poczucie wpływania na rzeczywistość, wzmocni poparcie dla inwestycji ze środków PROW. LGD będzie wspierać doradczo i szkoleniowo podmioty do konsultacji społecznych. Zgodność operacji z potrzebami społecznymi oznacza zgodność w następujących 2-ch aspektach: 1.Konsultacje społeczne: operacja wynika z konkretnych potrzeb danej społeczności i rozwiązuje lokalny problem, co zostanie poparte konsultacjami społecznymi. Wnioskodawca powinien udokumentować przeprowadzenie konsultacji społecznych, w formie np. spotkań, badania ankietowego, innych. Konsultacje społeczne realizacji operacji powinno odbyć się w miejscowości lub na obszarze, na którym będzie realizowana operacja, w tym, co najmniej jedno bezpośrednie spotkanie z mieszkańcami. Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o opis we wniosku oraz dokumentację potwierdzającą przeprowadzenie i wyniki konsultacji przedłożone wraz z dokumentacją aplikacyjną przez Wnioskodawcę. 2.Ujęcie operacji w dokumentach strategicznych: inwestycja jest przewidziana w aktualnie obowiązujących dokumentach strategicznych na poziomie miejscowości, w której ma być zlokalizowana np. Plany Odnowy Wsi, Strategie Sołeckie, Plany Rewitalizacji lub innych dokumentach planistycznych gminy. W przypadku miast może to być strategia miasta. Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o wyciąg z dokumentu strategicznego. Kryterium będzie weryfikowane na podstawie zapisów w dokumentach aplikacyjnych, popartych załączonymi dokumentami.
Współpraca i partnerstwo	I.1.1	1.Niski poziom współpracy pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi i samorządami lokalnymi. 2. Niskie kompetencje społeczności w zakresie wspólnotowego działania i integracji.	Operacja zakłada partnerstwo i współpracę poprzez spełnienie następujących 2 –ch warunków: 1) Partnerstwo oznacza współpracę różnorodnych partnerów, z różnych sektorów. 2) Współpraca oznacza pracę wolontariuszy, angażowanie zasobów ludzkich w realizacji zadań tj. mieszkańców, którzy posiadają umiejętności, kwalifikacje, zdolności, zasoby itp. użyteczne w realizacji części operacji. Intencją kryterium jest korzystanie z lokalnych zasobów ludzkich, co wpływać może na tworzenie kooperacji , nawiązywania współpracy i wspólnych inicjatyw. Lokalna społeczność to osoby z obszaru miejscowości i gminy, na którym będzie realizowana operacja lub, w uzasadnionych przypadkach, z obszaru LGD. Kryterium weryfikowane będzie na podstawie załączonych do wniosku porozumień pomiędzy partnerami (instytucje, media itd…), zaplanowanej w budżecie pracy wolontariuszy w ramach wkładu rzeczowego. Kryterium wspiera budowanie lokalnego kapitału społecznego współpracę i partnerstwo. Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o KRS organizacji, zapisy w dokumentacji aplikacyjnej oraz załączników.

Utworzenie nowych miejsc pracy	II.1.1 II.1.2	1.Brak atrakcyjnych miejsc pracy dla osób, które maja trudniejszy dostęp do niej: bezrobotnych, kobiet, niepełnosprawnych, młodych osób oraz starszych. 2. Trudności w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej, brak wsparcia, brak kapitału do tworzenia miejsc pracy.	W ramach kryterium preferuje się utworzenie nowych miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne, w tym samozatrudnienie. W przypadku rozpoczynania działalności preferowane jest utworzenie więcej niż 1 miejsca pracy, które należy utrzymać przez okres 2 lat. Jako utworzenie 1 miejsca pracy należy w przypadku rozpoczęcia działalności gospodarczej należy rozumieć samozatrudnienie. W przypadku rozwijania firmy preferowane jest utworzenie co najmniej 2 lub 3 miejsc pracy, które należy utrzymać przez okres 3 lat. Wszystko zgodnie z warunkami wynikającymi z programu PROW 2014-2020.
Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałanie zmianom klimatu	I.1.1 I.1.2 II.1.1 II.1.2 III.1.1 III.1.2 III.1.3	1.Niska świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatu. 2.Brak dbałości przy inwestycjach o ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu. 3. Niewystarczająca wiedza mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatu.	Kryterium preferuje operacje, których realizacja przyczyni się do inwestycji sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu. Przykładowo mogą to być działania polegające na: zwiększaniu lub rewitalizowaniu terenów zieleni, nasadzeniach drzew, krzewów, roślin, poprawie małej retencji, wymianie szczelnych gruntów na przepuszczalne, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, przeciwdziałanie emisji gazów, zastosowanie rozwiązań gwarantujących oszczędność surowcową, energooszczędność, oszczędność wody, tworzenie tzw. „zielonych" miejsc pracy itp… W przypadku grantów mogą to być również działania polegające na działaniach niematerialnych jak: edukacji sprzyjającej ochronie środowiska lub przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym w formie szkoleń, warsztatów, prelekcji, akcji, wydarzeń itp….
Zrównoważony rozwój obszaru LGD	I.1.1 II.1.1. II.1.2	1.Słabo rozwinięta przedsiębiorczość w gminach nie będących centrami turystyki. 2.Zróżnicowanie terytorialne: nierównomiernie rozwinięta baza noclegowa, gastronomiczna i usług związanych z turystyką na obszarze. 3.Zróżnicowanie terytorialne: duże zagęszczenie turystów w ośrodkach takich jak Karpacz i Szklarska Poręba, w innych znacznie mniej. 4.Zróżnicowanie terytorialne: koncentracja usług i firm w ośrodkach turystycznych.	Zrównoważony rozwój obszaru LGD. W ramach kryterium preferowane będą operacje, realizowane w miejscowościach, w których występuje deficyt tego rodzaju działalności. Np. miejsca noclegowe, produkcja czy usługi występują w danej miejscowości w małym stopniu lub w ogóle. Kryterium weryfikowane będzie na podstawie przedstawionej analizy i argumentacji wnioskodawcy, popartej danymi np. statystycznymi GUS itp…
Wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy programu dla określonego wnioskodawcy	I.1.2 II.1.1 II.1.2	1.Ograniczony budżet LSR.	Kryterium preferuje operacje, w których wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy programu dla określonego wnioskodawcy. W przypadku rozwijanych firm określono wkład własny na poziome 5% wkładu więcej niż przewidziano w PROW 2014-2020. W przypadku innych operacji np. inwestycji na poziomie 5% więcej niż przewidziano w PROW 2014-2020.
Promowanie operacji	I.1.1 I.1.2 II.1.1 II.1.2 III.1.1 III.1.2 III.1.3	1.Rozproszona i niejednorodna promocja obszaru. 2. Słaba rozpoznawalność całego obszaru. 3. Słabe oznakowanie i brak spójności w oznakowaniu miejsc i atrakcji turystycznych.	Operacja przewiduje działania promujące operację: Promowanie operacji oraz konkursu grantowego oznacza 2 rodzaje działań: 1)W ramach kryterium preferowane będą operacje zakładają działania promujące projekt i jego efekty, z wykorzystaniem różnorodnych narzędzi np. strony www. organizacji, gminy, facebook, prasa, portale czy prasa branżowa(turystyczna) itd. Różne narzędzia oznaczają np: Internet i prasę drukowaną. Należy zakładać co najmniej 4 działania. 2)W ramach działań promujących zostanie wykorzystany pełny zakres systemu wizualizacji Kraina Ducha Gór LGD Partnerstwo Ducha Gór (m.in. znaków graficznych, logotypów, kolorystyki, czcionki) zawartych w księdze wizualizacji. Kryterium weryfikowane będzie na podstawie zapisów we wniosku.

Liczba mieszkańców miejscowości, w której realizowana jest operacja	I.1.1	Kryterium programowe, wymagane w zapisach PROW 2014-2020	Operacja w zakresie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturowej jest realizowana na terenie miejscowości zamieszkałych przez mniej niż 5 tys. mieszkańców
Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	I.1.1	1.Braki w infrastrukturze głównie turystycznej, rekreacyjnej, kulturowej opartej na walorach i zasobach lokalnych oraz jej oznakowania (miejsca gdzie brak całkowity lub częściowy, obok miejsc z dobrą infrastrukturą). 2. Słabe oznakowanie i brak spójności w oznakowaniu miejsc i atrakcji turystycznych.	Operacja zawiera wskazanie liczby nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Obiekt infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej może oznaczać: boisko, siłownię zewnętrzną, plac zabaw, ścieżkę zdrowia, szlak turystyczny itd.... Operacja może obejmować jeden obiekt np. boisko, ale może również obejmować więcej obiektów np. siłownię zewnętrzną i szlak turystyczny X.
Liczba osób korzystających z nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	I.1.1	Kryterium odnoszące się do wskaźnika rezultatu.	Operacja zawiera wskazanie przewidywanego wzrostu liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej . Wnioskodawca powinien wskazać logiczną metodologię przewidywanych ilości osób, które będą korzystać z obiektów infrastruktury, uwzgledniającą np. rodzaj infrastruktury, położenie obiektu, pory roku, rodzaje użytkowników oraz fakt czy jest to nowa czy modernizowana infrastruktura.
Gotowość wniosku do realizacji oraz kompletność złożonych dokumentów	I.1.1 II.1.1 II.1.2	Kryterium odnoszące się do gotowości wniosku do realizacji.	W przypadku projektów obejmujących roboty budowlane istotne jest dołączenie wymaganego ostatecznego pozwolenia na budowę i/lub zgłoszenie wraz z brakiem sprzeciwu lub dokument potwierdzający, że nie jest wymagane zgłoszenie: budowy i robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę i/lub zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części. Albo dołączenie wniosku o wydanie pozwolenia lub zgłoszenia budowy i robót budowlanych nie wymagających pozwolenia na budowę lub zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części. W przypadku projektów nie obejmujących robót budowlanych operacja będzie oceniana na podstawie innych obowiązkowych i wymaganych dokumentów.
Status wnioskodawcy na rynku pracy	II.1.1	1.Brak atrakcyjnych miejsc pracy dla osób, które maja trudniejszy dostęp do niej: bezrobotnych, kobiet, niepełnosprawnych, młodych osób oraz starszych. 2.Trudności w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej, brak wsparcia, brak kapitału do tworzenia miejsc pracy. 3.Niekorzystana struktura demograficzna ludności – starzenie się społeczeństwa. 4.Migracja młodzieży, ludzi aktywnych i wykształconych. 5.Bezrobocie wyższe od średniej wojewódzkiej.	Kryterium preferuje osoby z grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, określonych w LSR: bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych, młodzież, niepełnosprawnych, osoby starsze i kobiety, w tym powracające na rynek pracy po urodzeniu dziecka. Definicja osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, jest zgodna z odpowiednimi programami współfinansowanymi ze środków EFSI tj: PO WER oraz RPO WD, w których zawarto definicje tych osób zgodnie ze statystyką unijną BAEL i EUROSTAT dla Polityki Rynku Pracy. Są to osoby pozostające bez pracy, gotowe do podjęcia pracy i aktywnie poszukujące zatrudnienia. Definicja uwzględnia osoby zarejestrowane jako bezrobotne zgodnie z krajowymi definicjami, nawet jeżeli nie spełniają one wszystkich trzech kryteriów. Definicja uwzględnia zarówno osoby bezrobotne w rozumieniu badania aktywności ekonomicznej ludności BAEL, jak i osoby zarejestrowane jako bezrobotne. Weryfikacja kryterium przeprowadzana będzie na podstawie

		6.Korzystanie dużej części mieszkańców z pomocy społecznej.	zaświadczenia z PUP – w sytuacji gdy Wnioskodawca jest osobą zarejestrowaną jako osoba bezrobotna lub oświadczenia pisemnego Wnioskodawcy – w sytuacji gdy Wnioskodawca nie jest osobą zarejestrowaną jako osoba bezrobotna. Definicja pojęcia „długotrwale bezrobotny" różni się w zależności od wieku: - młodzież (<25 lat) – osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 6 miesięcy - dorośli (25 lat lub więcej) – osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy. Status na rynku pracy jest określany w dniu złożenia wniosku o dofinansowanie operacji, a wiek uczestników określany jest na podstawie daty urodzenia i ustalany w dniu złożenia wniosku o dofinansowanie operacji. Spełnienie innych warunków np. niepełnosprawność - na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności.
Utworzenie nowego przedsiębiorstwa	II.1.1	1.Brak atrakcyjnych nowych miejsc pracy. 2.Trudności w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej, brak wsparcia, brak kapitału do tworzenia miejsc pracy.	Operacja przewiduje premiowanie wnioskodawców, którzy tworzą nowe przedsiębiorstwa. W ramach tego kryterium premiowani będą wnioskodawcy, którzy nie prowadzili jej w ciągu ostatnich 3-ech miesięcy (okres ten należy liczyć od daty złożenia wniosku).
Rozwój istniejącego przedsiębiorstwa	II.1.2	1.Niska wiedza w zakresie innowacyjnego i rozwojowego biznesu.	Kryterium premiuje operacje, które wskazują na rzeczywisty rozwój przedsiębiorstwa w stosunku do stanu poprzedniego, bez dofinansowania. Wnioskodawca powinien wskazać w jaki sposób istniejące przedsiębiorstwo będzie się rozwijać w wyniku realizacji operacji np. zmieniać, udoskonalać itd…: profil produkcji, jakość produktów, rentowność sprzedaży, powiązania kooperacyjne, wdrażanie technologii, znak towarowy itd….
Komplementarność operacji grantowej z innymi operacjami w ramach projektu grantowego	I.2.1 III.1.1 III.1.2 III.1.3	1.Niski poziom współpracy pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi i samorządami lokalnymi. 2. Kryterium programowe, wymagane w zapisach PROW 2014-2020	Operacja jest komplementarna z innymi operacjami w ramach projektu grantowego. Kryterium premiuje operacje przyczyniające się do osiągnięcia wspólnych celów projektu grantowego. Za komplementarne operacje uznaje się zarówno różne przedsięwzięcia, jak i te same, w zależności jaki cel został obrany dla danego projektu grantowego - tematycznego.

7. Plan działania

Na obszarze LGD zaplanowano realizację działań w ramach 3 celów głównych, które zostały sformułowane na podstawie diagnozy obszaru, analizy SWOT oraz problemów społeczności lokalnej, które wyniknęły w trakcie konsultacji społecznych. Plan działania osiągnięcia wskaźników produktu dla poszczególnych celów ogólnych i szczegółowych został przedstawiony w załączniku nr 3 do LSR zgodnie z obowiązującym wzorem.

Zaplanowano realizację przedsięwzięć z zakresu celów szczegółowych w następujący sposób:

1.1. Poprawa dostępności do infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej, opartej na zasobach, innowacyjnej, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.

Zaplanowano działanie i realizację wskaźnika-polegającego na tworzeniu, modernizacji, remoncie, wyposażeniu niekomercyjnych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej, skierowane do organizacji pozarządowych, współpracujących z samorządami. Ogółem w latach 2016-2023 na realizację operacji z zakresu celu szczegółowego 1.1.założono kwotę 753 946,91 EUR , co stanowi blisko 29,94 % budżetu LSR na realizację działań PROW 2014-2020 na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór. Wysokość udziału środków finansowych zaplanowanych na tego typu operacje jest odpowiedzią na zapotrzebowanie obszaru, wynikające z analizy SWOT i diagnozy. Realizacja przez organizacje pozarządowe, współpracujące z samorządem wynika z diagnozy oraz konsultacji społecznych, z których wynika, że organizacje pozarządowe do tej pory miały niskie szanse w realizacji operacji z UE, ze względu na niespełnianie warunków pozyskania pomocy lub trudności z systemem refundacji. Gminy obszaru LGD podjęły decyzje o wprowadzeniu systemu pożyczek dla organizacji pozarządowych z budżetów gmin, opierając się na dobrych praktykach wypracowanych przez FRDL[16]. W latach 2012-2015 jedynie gmina Janowice Wielkie zastosowała ten mechanizm pożyczek dla ngo, stając się tym samym dobrym przykładem wspierania organizacji przez samorząd oraz do zastosowania tego mechanizmu. Organizacje pozarządowe, w partnerstwie z samorządami oraz przy wsparciu finansowym gmin będą wnioskodawcami w konkursach dot. realizacji tego celu szczegółowego.

I.2. Poprawa promocji obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór do 2020(23) r.

Przedsięwzięcie: I.2.1 Promocja obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór - zaplanowano jako projekt własny, na podstawie konsultacji społecznych i analizy SWOT, w kwocie 25 000 EUR przy czym wkład własny LGD musi stanowić co najmniej 5%.

Realizację zaplanowano na lata 2019-2021 jako 100 % osiągnięcia przyjętego wskaźnika.

Przedsięwzięcie: I.2 .2 Wspólne działania promocyjne całego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór – zaplanowano jako projekt grantowy na podstawie konsultacji społecznych i analizy SWOT w kwocie 65 641,44 EUR w latach 2019-2021, jako 6 różnorodnych, komplementarnych metod i narzędzi promocji obszaru LGD, jako 100% przyjętego wskaźnika.

Przedsięwzięcie: I.2.3 Promocja międzynarodowa obszaru, produktów turystycznych, marki lokalnej, sieciujących tematycznie zasoby, usługi i produkty zaplanowano do realizacji w latach 2016-2018 jako międzynarodowy projekt współpracy w kwocie 35 000 EUR**.**

II.1. Zwiększenie liczby nowych miejsc pracy na obszarze LGD, w oparciu o lokalne zasoby, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.

Ponad 60% budżetu na realizację LSR zostało przeznaczone na operacje w zakresie rozwoju przedsiębiorczości ogółem, w tym 71,14 % na podejmowanie działalności, 20,64% na rozwój istniejących firm odpowiadając na problem niskiego poziomu przedsiębiorczości opartego o lokalne zasoby, poziom bezrobocia na obszarze oraz konsultacje społeczne oraz 8,22 % na utworzenie Inkubatora przetwórstwa. Przedsięwzięcie II.1.1. Podejmowanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru przewidziano kwotę W zakresie wysokości premii LGD przyjęła jedną kwotę 80.000 zł i maksymalną wartość wsparcia 100% opierając się na analizie SWOT i diagnozie wynikającej ze specyfiki położenia obszaru, wynikach w zakresie wysokości środków przyznawanych i wnioskowanych na działalność gospodarczą w latach 2007-2013.Przedsięwzięcie II.1.2. Rozwijanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru. Ogółem zaplanowano Łącznie w ramach obu przedsięwzięć: 62 miejsc pracy.

II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, opartej na zasobach lokalnych, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.

Przedsięwzięcie II.2.1. Wspieranie powstawania produktów i usług lokalnych, rozwijanie marki Karkonoska Marka Lokalna

Przedsięwzięcie II.2.2. Promocja miejsc i produktów certyfikowanych marką lokalną związanych z żywnością/ rzemiosłem

Łącznie LGD zaplanowało realizację 3 projektów współpracy, w tym 2 krajowych (cel. II), 1 międzynarodowego (cel. I).

[16] *Wdrażanie mechanizmów współpracy finansowej jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi*, Publikacja powstała w ramach projektu: Wzmocnienie mechanizmów współpracy finansowej administracji publicznej z organizacjami jako realizatorami zadań publicznych, Kraków.

III.1. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój obszaru, z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23)

W odpowiedzi na diagnozę i analizę SWOT oraz konsultacje społeczne zaplanowano następujące przedsięwzięcia:

Przedsięwzięcie III.1.1. Włączenie społeczne poprzez realizację Festiwalu Ducha Gór, zaplanowano w postaci komplementarnych nowych wydarzeń w ramach festiwalu, w formie projektu grantowego w wys. 65 408,42 EUR.

Przedsięwzięcie III.1.2. Inicjatywy na rzecz wzmocnienia kapitału społeczności i organizacji, w tym edukacja w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu, w formie projektu grantowego w wys. 43 760,96 EUR.

Przedsięwzięcie III.1.3. Inicjatywy na rzecz tożsamości i zachowania dziedzictwa kulturowego, w formie projektu grantowego w wys. 39 384,86 EUR.

Przedsięwzięcie III.1.4 Smart Village 5000 EUR.

Łącznie kwota przeznaczona na ten cel: 153 554,24 EUR, co stanowi 6,1 % budżetu na wdrażanie LSR.

Wszystkie projekty grantowe zaplanowano do realizacji w latach 2019-2021, jednak wskaźniki do osiągnięcia do 2023 r.

Łącznie LGD zaplanowało 6 projektów grantowych, w tym 4 w ramach celu III, 2 w ramach celu I.

III.2. Wspieranie włączenia społecznego na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.

Przedsięwzięcie III.2.1. Funkcjonowanie LGD oraz aktywizacja społeczności lokalnych – realizację wskaźników zaplanowano proporcjonalnie do czasu przewidywanego do zakończenia działań t. 86 miesięcy animacji lokalnej, komunikacji i funkcjonowania biura LGD. Założono szereg szczegółowych wskaźników dot. tych zadań, rozłożonych proporcjonalnie do czasu trwania i zakładanych zadań. W ramach budżetu na funkcjonowanie LGD przewidziano m.in. realizację 29 szkoleń dot. dobrych praktyk w zakresie innowacyjności, ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu, przedsiębiorczości społecznej, zasobów i walorów lokalnych, 24 spotkania grup roboczych, 29 spotkań szkoleniowo-konsultacyjnych oraz inne wskaźniki do zrealizowania przez LGD do 2023 r.

Plan działania stanowi załącznik nr 3 do LSR.

8. Budżet LSR

Ogólna charakterystyka budżetu w tym wskazanie funduszy EFSI stanowiących źródło finansowania LSR w latach 2014-2020

LGD zakłada realizację Lokalnej Strategii Rozwoju jednofunduszowej, wykorzystującą środki PROW 2014-2020. Zakres wsparcia oraz wkład środków publicznych w jego realizację na poszczególne działania z PROW przedstawia załącznik nr 4 do LSR. Wysokość kosztów bieżących określono zgodnie z rozporządzeniami Unii Europejskiej (1303/2013) ustawami i rozporządzeniami krajowymi. Koszty obejmują przede wszystkim: koszty operacyjne, personelu, szkoleń, ewaluacji, oraz inne koszty, które muszą zostać poniesione dla prawidłowego i sprawnego wdrażania Lokalnej strategii Rozwoju. W wyniku różnicy pomiędzy maksymalną kwotą przeznaczoną na funkcjonowanie lokalnej grupy działania, a kosztami bieżącymi ustalono kwotę przeznaczoną na działania aktywizacyjne. Obejmują one koszty związane z animowaniem, wspieraniem społeczności lokalnych w zakresie realizacji celów oraz działań szkoleniowych, doradczych, informacyjno-promocyjnych dotyczących całego obszaru, wynikające z budżetu przeznaczonego na realizację działania 19.4 tj. realizacja LSR. Działania w zakresie kosztów bieżących i aktywizacji zostały przypisane do jednego celu ogólnego i jednego celu szczegółowego, ale służą realizacji wszystkich celów ogólnych oraz celów szczegółowych i przedsięwzięć zapisanych w LSR poprzez działania informacyjne, szkoleniowe i ciągłą dyspozycyjność pracowników biura LGD w zakresie doradztwa i obsługi naborów. Główne wsparcie będzie dotyczyć realizacji LSR przez społeczność obszaru w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy jak i aktywności w pozostałych celach. W planie finansowym uwzględniono wielkość wkładu w rozdziale na wkład EFROW i budżet państwa, nie przewidziano wkładu pochodzącego od beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych, ze względu na podjęcie decyzji przez samorządy o aplikowaniu organizacji pozarządowych, włączając tym samym organizacje we współpracę z samorządami. **Do wniosku załączono porozumienia podpisane przez partnerów realizujących 3 projekty współpracy, w tym jeden międzynarodowy z partnerami czeskimi.**

Krótki opis powiązania budżetu z celami LSR

Tabela: Budżet powiązany z celami **w EURO**

Cele główne	Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia	Budżet przedsięwzięć	Budżet celu szczegółowego	Budżet celu ogólnego
I. Poprawa atrakcyjności i zrównoważenie rozwoju turystycznego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór, opartego na zasobach, przy udziale	**I.1.** Poprawa dostępności do infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej, opartej na zasobach, innowacyjnej, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	**I.1.1** Inwestycje w infrastrukturę turystyczną, rekreacyjną i kulturową, innowacyjną, opartą na zasobach, uwzględniającą ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	753 946,91	753 946,91	
	I.2. Poprawa promocji obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym	**I.2.1.** Promocja obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór.	25 000,00		**879 588,35**

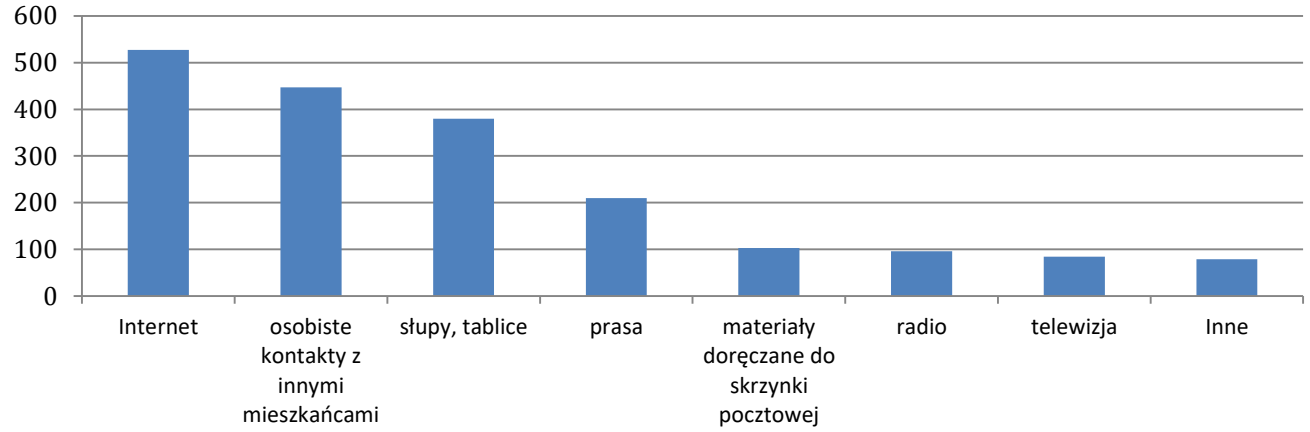
społeczności lokalnych poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	szyldem – Kraina Ducha Gór do 2020(23) r.	**I.2.2.** Wspólne działania promocyjne całego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór.	65.641,44	125 641,44	
		I.2.3. Promocja międzynarodowa obszaru, produktów turystycznych, marki lokalnej, sieciujących tematycznie zasoby, usługi i produkty.	35 000,00		
II. Wspieranie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości i lokalnego rozwoju gospodarczego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór opartego na zasobach, poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	**II.1**. Zwiększenie liczby nowych miejsc pracy na obszarze LGD, w oparciu o lokalne zasoby, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	**II.1.1.** Podejmowanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru	1 081 524,57	1 081 524,57	**1 737 207,41**
		II.1.2. Rozwijanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru	313 832,84	313 832,84	
		II.1.3 Inkubator przetwórstwa	125 000,00	125 000,00	
	II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, opartej na zasobach lokalnych, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	**II.2.1.** Wspieranie powstawania produktów i usług lokalnych, rozwijanie marki Karkonoska Marka Lokalna,	20 176,25	20 176,25	
		II.2.2. Promocja miejsc i produktów certyfikowanych marką lokalną związanych z żywnością/ rzemiosłem	196 673,75	196 673,75	
III. Włączanie i integrowanie społeczności lokalnych oraz podmiotów ekonomii społecznej wokół rozwoju własnych miejscowości, w oparciu o zasoby, poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	**III.1.** Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój obszaru, z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r	**III.1.1.** Włączenie społeczne poprzez realizację Festiwalu Ducha Gór	65 408,42	148 554,24	**635 174,24**
		III.1.2. Inicjatywy na rzecz wzmocnienia kapitału społeczności i organizacji, w tym edukacja w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu.	43 760,96		
		III.1.3. Inicjatywy na rzecz tożsamości i zachowania dziedzictwa kulturowego.	39 384,86		
		III.1.4 Smart Village	5 000,00	5 000,00	
	III.2. Wspieranie włączenia społecznego na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.	**III.2.1.** Funkcjonowanie LGD oraz aktywizacja społeczności lokalnych	481 620,00	481 620,00	
Razem			**3 251 970,00**	**3 251 970,00**	**3 251 970,00**

Źródło: opracowanie własne LGD

Przeprowadzone z udziałem społeczności lokalnej konsultacje, z wykorzystaniem różnych metod partycypacji oraz diagnoza obszaru i analiza SWOT wskazały konieczność realizacji LSR poprzez 3 cele główne oraz sześć celów szczegółowych, po dwa cele szczegółowe przypisane do celu głównego, jak wskazano w tabeli w rozdz. V oraz w powyższej tabeli. Powiązanie kwotowe budżetu z celami jest spójne z tabelą planu działania, który wskazuje zarówno na przewidywany czas realizacji poszczególnych przedsięwzięć i celów oraz powiązanych z nimi kwot.

9. Plan komunikacji

Właściwa komunikacja stanowi warunek niezbędny dla skutecznego wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju oraz dla osiągnięcia zakładanych celów. Bazę do stworzenia Planu Komunikacji na lata 2016-2020(23) stanowią doświadczenia LGD wynikające z wdrażania LSR w latach 2007-2013 oraz informacje uzyskane od mieszkańców obszaru podczas konsultacji społecznych na różnych etapach tworzenia dokumentu, przede wszystkim podczas pracy nad „Planem komunikacji". Do niniejszej LSR załączono Plan Komunikacji na rok 2016 oraz Wskaźniki ewaluacji na lata 2014-2020 (zgodnie z zapisami *Umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez* społeczność, §5, pkt 27). Poniższy wykres prezentuje źródła informacji najczęściej wybierane przez przedstawicieli społeczności lokalnej:

Rysunek 8 Źródła informacji najczęściej wybierane przez przedstawicieli społeczności lokalnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnozującej

9.1 Główne cele działań komunikacyjnych

Celem ogólnym działań komunikacyjnych jest zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat LSR, przygotowanie beneficjentów do korzystania ze środków dostępnych za pośrednictwem LGD oraz wzmocnienie partycypacji społecznej. Działania informujące będą zrealizowane dzięki dostarczeniu mieszkańcom informacji niezbędnych w procesie ubiegania się o środki unijne, motywowanie projektodawców i edukowanie ich w obszarze właściwej realizacji projektów oraz upowszechnianie efektów wykorzystania środków z EFRROW na obszarze LGD. Partnerstwo będzie upowszechniało informacje na temat działań dofinansowanych przez LGD ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i możliwości jakie grupa ta wnosi w rozwój poziomu życia mieszkańców zamieszkujących obszary wiejskie. Rozpoznawalność LGD jako podmiotu, dzięki któremu zrealizowano wiele inwestycji jest niewystarczająca. Dlatego też planowane działania mają na celu dodatkowo wzmocnić konkurencyjność i atrakcyjność Lokalnej Grupy Działania oraz jej rozpoznawalność. Celem działań jest ponadto utrwalenie i pogłębienie akceptacji i przychylności mieszkańców obszaru Lokalnej Grupy Działania dla istnienia samych funduszy oraz skutków ich działania w gminach.

9.2 Planowane działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu

Wśród działań informacyjnych i promocyjno-wizerunkowych są:

- Informowanie o spotkaniach konsultacyjno–szkoleniowych, szkoleniach, doradztwie oraz pozostałych działaniach podejmowanych przez Partnerstwo za pośrednictwem Internetu – artykuły na stronie www LGD oraz stronach gminnych, wpisy na profilach LGD i konsultacyjnym na portalach społecznościowych, wysyłka aktualności ze strony za pośrednictwem newslettera, wysyłka maili przy wykorzystaniu baz danych LGD stworzonych podczas dotychczasowych działań Partnerstwa, artykuły na lokalnych portalach informacyjnych, materiały w lokalnej telewizji internetowej;
- Informowanie o spotkaniach konsultacyjno–szkoleniowych, szkoleniach, doradztwie oraz pozostałych działaniach podejmowanych przez Partnerstwo w miejscowościach LGD: za pośrednictwem sołtysów, lokalnych liderów, lokalnych organizacji pozarządowych, w ramach ogłoszeń parafialnych, plakaty na tablicach gminnych i w sołectwach, plakaty w Urzędach Gmin, szkołach, urzędach pracy, Ośrodkach Pomocy Społecznej;
- **Doradztwo indywidualne** – prowadzone przez pracowników w biurze – indywidualne konsultacje spraw związanych z LGD i LSR, oraz na temat pozyskiwania środków innych niż PROW 2014-2020, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców miast pow. 20 tys. mieszkańców;
- **Szkolenia, spotkania grup roboczych, spotkania grup roboczych dotyczących projektów grantowych i projektów współpracy, spotkania konsultacyjno-informacyjne** - organizowane spotkania dotyczące możliwości włączenia się we wdrażanie LSR, realizowanie operacji w ramach LSR oraz aktualizacji LSR;
- **Wydarzenia lokalne** – organizacja stoiska informacyjno-konsultacyjnego na lokalnych wydarzeniach, dające możliwość bezpośredniego spotkania i rozmowy z pracownikami LGD poza biurem;
- **Biuletyn Informacyjny, plakaty** – dodatkowo, LGD będzie wydawała biuletyn, Głos Leadera i plakaty służące rozpowszechnianiu informacji nt. LSR 2014-2020 oraz LGD
- Przesyłanie informacji pocztą tradycyjną
- Informowanie o spotkaniach konsultacyjno–szkoleniowych, szkoleniach, doradztwie oraz pozostałych działaniach podejmowanych przez Partnerstwo za lokalnych mediów: artykuły w lokalnej prasie, spoty w radiu oraz materiały w lokalnej telewizji;
- **Realizacja badań monitorujących -** uzupełnianie formularzy/ankiet przez beneficjentów (uczestników) wybranych wydarzeń oraz przez społeczność lokalną (w tym mieszkańców miast pow. 20 tys. mieszkańców) za pośrednictwem formularzy ankietowych udostępnionych w Internecie;

Natomiast w odniesieniu do komunikacji wewnętrznej ustalono, iż komunikację tę definiują podstawowe dokumenty pracy biura (np. zakresy czynności, umowy cywilnoprawne, regulamin pracy biura) i działalności organów LGD, które zapewnią prawidłowość procesu komunikowania, w tym także prowadzenie odpowiedniej dokumentacji związanej z procesem, jego monitorowaniem i ewaluacją działań komunikacyjnych.

9.3 Grupy docelowe i stosowane do nich narzędzia komunikacyjne

a) Potencjalni wnioskodawcy, ze szczególnym uwzględnieniem grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR

Osoby defaworyzowane ze względu na sytuację na rynku pracy – podejmowane działania komunikacyjne w szczególności będą nakierowane na dotarcie do tej grupy, aby usprawnić dostęp do informacji także osobom o utrudnionym dostępie do mediów czy Internetu, duży nacisk zostanie położony na kontakt za pośrednictwem sołtysów, lokalnych liderów, lokalnych organizacji pozarządowych, w ramach ogłoszeń parafialnych, plakaty na tablicach gminnych i w sołectwach, plakaty w Urzędach Gmin, szkołach, urzędach pracy, Ośrodkach Pomocy Społecznej.

W przypadku osób do 35 roku życia będzie to przede wszystkich Internet i media społecznościowe.

Przedsiębiorcy i osoby chcące podjąć działalność gospodarczą – jednym z głównych celów realizacji Strategii jest rozwój lokalnej gospodarki poprzez tworzenie miejsc pracy i rozwój lokalnych przedsiębiorców, dlatego podejmowane działania komunikacyjne będą kierowane szczególnie do tej grupy. Dedykowane spotkania dla przedsiębiorców, wysyłka informacji za pośrednictwem poczty elektronicznej, ogłoszenia w urzędach pracy, a także informacje kierowane bezpośrednio do członków lokalnej społeczności: sołtysów, lokalnych liderów, lokalnych organizacji pozarządowych, w ramach ogłoszeń parafialnych, plakaty na tablicach gminnych i w sołectwach, plakaty w Urzędach Gmin, szkołach.

Przedstawicieli NGO i JST – należy utrzymać i rozwijać dotychczasową współpracę z tymi podmiotami, będącymi partnerami i beneficjantami w różnych działaniach w ramach wdrażania LSR, a z drugiej dzięki realizowanym funkcjom są też „nośnikiem" informacji, która może za ich pośrednictwem dotrzeć do większej ilości ludzi. Poza działaniami szkoleniowo-konsultacyjnymi skierowanymi do przedstawicieli jst i ngo, należy wykorzystywać prowadzone przez te podmioty strony internetowe, mailingi do członków lub mieszkańców, ich portale społecznościowe, aby dotrzeć do większej liczby przedstawicieli społeczności lokalnej (np. poprzez przygotowywanie gotowych informacji do zamieszczenia w sieci).

b) Mieszkańcy obszaru (łącznie z miastami pow. 20 tys. mieszkańców) - ważnym zadaniem w ramach aktywizacji społeczności lokalnej będzie dotarcie (poprzez zróżnicowanie kanałów przekazu, zaangażowanie różnych instytucji i liderów) do osób, które nie mają doświadczenia w udziale w życiu społeczności lokalnej. Informowanie odbywać się będzie poprzez: środki o szerokim zasięgu media lokalne, prasa, ogłoszenia w miejscach spotkań społeczności lokalnej, poprzez sołtysów i lokalnych liderów.

c) Członkowie i organy LGD – jest to grupa mieszkańców najaktywniej zaangażowana w realizację LSR i najczęściej komunikująca się z LGD. Podstawowe działania komunikacyjne kierowane do tej grupy: informacje przesyłane mailem, indywidualne spotkania, rozmowy telefoniczne, spotkania pracowników biura z organami LGD.

9.4 Zakładane wskaźniki realizacji działań komunikacyjnych oraz efekty działań komunikacyjnych

Szczegółowy wykaz wskaźników oraz efektów znajduje się załączonym planie komunikacji (załącznik nr 5). Są one powiązane z odpowiednimi pozycjami w budżecie LSR (załącznik nr 4). Zastosowane wskaźniki spójne są także ze wskaźnikami działań podejmowanych w ramach aktywizacji społeczności lokalnej, które uwzględnione zostały w matrycy logicznej (Rozdział V) oraz założeniami włączenia społeczności lokalnej w działanie LGD i wdrażanie LSR (Rozdział II).

9.5 Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu

Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu będzie prowadzona poprzez:

1. Bieżącą analizę liczby uczestników/odbiorców poszczególnych działań -listy uczestników, ankiety satysfakcji, uczestnictwo w wydarzeniach oraz za pomocą danych dostarczanych przez nośniki elektroniczne: liczba odwiedzających stronę, liczba odbiorców danego medium). Dzięki bieżącemu kontrolowaniu tego ilu było odbiorców/uczestników danego działania komunikacyjnego i stosowanego środka przekazu, możliwe będzie szybkie reagowanie przez pracowników LGD w celu poprawy jakości realizowanych działań lub zmiany realizowanych działań. Podejmowane działania będą ponadto prowadzone zgodnie z założeniami planu monitoringu.
2. Ewaluację prowadzoną w trakcie wdrażania (ewaluacja on-going) – dzięki prowadzonej ewaluacji możliwe będzie zebranie dodatkowych danych dotyczących działalności komunikacyjnej LGD. Zebranie danych po dwóch latach działalności pozwoli na szerokie spojrzenie podejmowane działania pod kątem podstawowych kryteriów ewaluacji. Opis ewaluacji planu komunikacyjnego zawiera rozdział XII LSR. W obu przypadkach, wyniki pokazujące skuteczność prowadzonych działań będą przedstawiane i konsultowane z Zarządem LGD oraz na Walnym Zebraniu LGD. Zarząd będzie przygotowywał propozycje wprowadzenia zmian i podniesienia skuteczności zaplanowanych działań.

9.6 Opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR

Wnioski i opinie pozyskiwane podczas działań komunikacyjnych będą poddawane analizie przez pracowników biura, Zarząd, Komisję Rewizyjną, a w określonych przypadkach (np. kiedy ocenie będą poddawane organy LGD i/lub pracownicy biura)

ekspertów zewnętrznych, którzy będą przedstawiali wnioski wskazujące konieczność wprowadzenia zmian, aktualizacji. W przypadku wykrycia sytuacji problemowej lub niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej któregoś z wymiarów działania LGD i/lub wdrażania LSR, Komisja Rewizyjna LGD po zapoznaniu się z przedstawioną analizą przygotowaną przez odpowiedni podmiot (pracowników lub ekspertów zewnętrznych) lub mieszkańców, jeśli będą miały miejsce skargi bezpośrednie, będzie podejmował kroki naprawcze zgodnie ze schematem zarządzania sytuacją kryzysową:

a) Rozpoznanie problemu

b) Rozpoznanie przyczyn problemu

c) Wprowadzenie niezbędnych zmian/aktualizacji w celu rozwiązania przyczyn problemu (jeśli będzie to konieczne, Komisja Rewizyjna będzie zwoływała zebranie innych organów, aby przeprowadzić procedury zmian zgodnie z założeniami regulaminów)

d) Publikowanie informacji na temat prowadzonego postępowania m.in. na stronie Internetowej LGD

Podobny schemat postępowania będzie obowiązywał w przypadku stwierdzenia wyjątkowej skuteczności zastosowanych metod. Wtedy, do decyzji Komisji Rewizyjnej będzie należało, czy warto wprowadzić zmiany oparte nie na negatywnych doświadczeniach, a pozytywnych wnioskach z prowadzonych analiz.

Ważną zasadą, którą bezwzględnie będzie przestrzegało LGD, jest pełna transparentność i przejrzystość stosowanych zasad i procedur, dlatego również w sytuacji problemowej, zespół LGD (pracownicy, członkowie) będą zobligowani do pełnego informowania o przyjętych rozwiązaniach również w kontaktach bezpośrednich.

10. Zintegrowanie

1.Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami, w szczególności strategiami rozwoju województwa poprzez porównanie celów i założeń tych dokumentów i wykazanie ich spójności.

Cele LSR 2014-2020 LGD Partnerstwo Ducha Gór są zgodne i komplementarne z następującymi celami dokumentów planistycznych/strategiami regionalnymi:

- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 (SRWD 2020)
- Roboczego projektu Programu Rozwoju Powiatu Jeleniogórskiego na lata 2015-2020
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej na lata 2014-2023

Tabela 11 Tabela porównująca cele szczegółowe dokumentów strategicznych celami szczegółowymi LSR

Cele szczegółowe LSR 2014-2020	**Cele szczegółowe SR WD 2020**	**Cele szczegółowe Roboczego projektu Programu Rozwoju Powiatu Jeleniogórskiego na lata 2015-2020**	**Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej na lata 2014-2023**
I.1. Poprawa dostępności do infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej, opartej na zasobach, innowacyjnej, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	CEL 4. Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa.	3.1. Wzrost świadomości ekologicznej społeczności powiatu jeleniogórskiego	- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich, w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym - Wzmocnione mechanizmy ochrony bioróżnorodności w regionie - Ograniczona niska emisja kominowa w ramach kompleksowych strategii niskoemisyjnych - Zwiększona dostępność do zasobów kulturowych regionu
I.2. Poprawa promocji obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór do 2020(23) r.		2.3. Wzmacnianie wizerunku powiatu jeleniogórskiego poprzez aktywną promocję	
II.1. Zwiększenie liczby nowych miejsc pracy na obszarze LGD, w oparciu o lokalne zasoby, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r. II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, opartej na zasobach lokalnych, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.	CEL 6. Wzrost zatrudnienia i mobilność pracowników.	2.1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy 2.4. Rozwijanie współpracy z samorządami gminnymi i innymi podmiotami w zakresie rozwoju gospodarczego	
III.1. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój obszaru, z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r. III.2. Wspieranie włączenia społecznego na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.	CEL 7. Włączenie społeczne, ponoszenie poziomu i jakości życia.	1.2. Rozwój oferty w zakresie spędzania czasu wolnego	- Zwiększony dostęp do usług społecznych związanych z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej. Nie

LSR 2014-2020 LGD Partnerstwo Ducha Gór jest zgodna, komplementarna i spójna z innymi dokumentami planistycznymi szczególnie w obszarach stanowiących zobowiązania wynikające ze Strategii Europa 2020 dla krajów członkowskich UE, w tym:

- Zwiększenie wskaźnika zatrudnienia
- Redukcja emisji gazów cieplarnianych
- Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Największa zgodność z celami w innych dokumentach planistycznych (we wszystkich trzech wymienionych dokumentach) występuje w celach LSR 2014-2020:

I.1. Poprawa dostępności do infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej, opartej na zasobach, innowacyjnej, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.

III.1 Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój obszaru, z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.

III.2. Wspieranie włączenia społecznego na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.

Cel I.1. jest zgodny i uzupełnia inne cele dot. ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz rewitalizacji i dostępności infrastruktury, na innym obszarze lub w innym wymiarze, obszarach

Cel III.1 i III.2 jest zgodny i uzupełnia inne cele dot. włączenia społecznego, dostępu do usług społecznych oraz rozwój oferty spędzania czasu wolnego.

W drugiej kolejności, zgodność występuje w dwóch dokumentach w zakresie:

II.1. Zwiększenie liczby nowych miejsc pracy na obszarze LGD, w oparciu o lokalne zasoby, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r. jest spójne ze wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy w programie powiatu oraz SRWD 2020.

II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, opartej na zasobach lokalnych, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r. jest spójne z rozwijaniem współpracy z samorządami gminnymi i innymi podmiotami w zakresie rozwoju gospodarczego w programie powiatu.

Jedynie w celu I.2. Poprawa promocji obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór do 2020(23) r. występuje zbieżność z programem powiatu w zakresie poprawy wizerunku powiatu poprzez aktywną promocję.

2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

Poza zgodnością „zewnętrzną" LSR z innymi dokumentami planistycznymi , występuje zintegrowanie „wewnętrzne" LSR pomiędzy celami głównymi, celami szczegółowymi oraz przedsięwzięciami realizującymi te cele.

Na poziomie zintegrowania celów głównych – cele główne odpowiadają na zidentyfikowane w SWOT potrzeby/problemy oraz zagrożenia w 3 obszarach- zapewniają spójną i kompleksową interwencją we wszystkich obszarach: obszarze rozwoju przestrzeni publicznej i turystyki – CEL I, sferze gospodarczej – CEL II oraz obszarze społecznym – CEL III. Łącznie3 cele główne realizują zrównoważenie rozwoju całego obszaru LGD, który wewnątrz stanowi obszar spójny przestrzennie, geograficznie i kulturowo, jednak pomiędzy miejscowościami oraz gminami występują bardzo duże różnice w poziomie życia, dochodach gmin, poziomie bezrobocia czy rozwoju turystyki. Wszystkie cele główne realizują łącznie łagodzenie różnic przestrzennych i społeczno-gospodarczych pomiędzy gminami obszaru LGD.

Realizacja celów głównych odbywa się przy pomocy celów szczegółowych, które określają sposoby i metody osiągania celów głównych, zaangażowanie różnych sektorów i partnerów, zapewniając odpowiednią sekwencję postępowania planowanego do przeprowadzenia w ramach realizacji LSR. I tak: Cel szczegółowy: I.1. Poprawa dostępności do infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej, opartej na zasobach, innowacyjnej, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r. oraz Cel szczegółowy: I.2. Poprawa promocji obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór do 2020(23) r. zawierają zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne: I.1.1 Inwestycje w infrastrukturę turystyczną , rekreacyjną i kulturową, innowacyjną, opartą na zasobach, uwzględniającą ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, jak i „miękkie" tj. I.2.1. Promocja obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór, I.2.2. Wspólne działania promocyjne całego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór i I.2.3. Promocja międzynarodowa obszaru, produktów turystycznych, marki lokalnej, sieciujących tematycznie zasoby, usługi i produkty, wspierające spójne i kompleksowe wsparcie dla poprawy atrakcyjności i zrównoważenia rozwoju turystycznego obszaru. Osiągniecie tych celów szczegółowych jest możliwe poprzez przedsięwzięcia inwestycyjne w infrastrukturę, oznakowanie, oparcie tej infrastruktury o zasoby lokalne oraz wspieranie inwestycji wykorzystujących rozwiązania przyjazne dla środowiska i nie pogłębiających zmian klimatu. Zgodnie z kryteriami oceny preferowane będą przedsięwzięcia inwestycyjne, które włączają społeczność lokalną w realizację, są wykonywane w uzgodnieniu ze społecznościami oraz umożliwiają i zwiększają dostęp do infrastruktury mieszkańcom i turystom. W ramach włączenia społecznego zakłada się współpracę różnych partnerów, mieszkańców, osób i podmiotów z różnych sektorów, w tym organizacji pozarządowych, jednostek samorządu terytorialnego oraz firm.

Ponadto osiągnięcie tych celów szczegółowych wspierane jest przez przedsięwzięcia związane z promocją obszaru, która będzie realizowana przez różne przedsięwzięcia, metody tj. I.2.1. Promocja obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór, I.2.2. Wspólne działania promocyjne całego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór i I.2.3. Promocja międzynarodowa obszaru, produktów turystycznych, marki lokalnej, sieciujących tematycznie zasoby, usługi i produkty, wspierające spójne i kompleksowe wsparcie dla poprawy atrakcyjności i zrównoważenia rozwoju turystycznego obszaru. W przypadku przedsięwzięć I.2.1 zaplanowano projekt własny LGD, który jednak może być realizowany zarówno przez organizacje pozarządowe, jednostki publiczne oraz firmy, które zgłoszą taki zamiar. W przypadku przedsięwzięć I.2.2 dot. wspólnych działań promocyjnych całego obszaru LGD. Tutaj zaplanowano projekt grantowy, co oznacza w tym przypadku 6 różnych operacji grantowych dot. 6-ciu różnych metod i narzędzi promowania obszaru np. wspólnego portalu informacyjnego, wspólnych aplikacji na telefon dla całego obszaru, wspólnych filmów dotyczących obszaru, wspólnych kampanii informacyjnych itp….Przedsięwzięcia I.2.3 dot. promocji międzynarodowej obszaru, produktów turystycznych, marki lokalnej, sieciujących tematycznie zasoby, usługi i produkty jest kolejnym rodzajem przedsięwzięć i kolejną metodą dot. promowania obszaru, w aspekcie międzynarodowym. Każde z tych przedsięwzięć I.2.1, 1.2.2, 1.2.3 stanowi spójny i kompleksowy sposób realizacji celu szczegółowego I.2. oraz celu ogólnego I, zakładającego różne metody działania. W realizację tych wspólnych zamierzeń promocyjnych obszaru LGD, będą zaangażowani partnerzy z różnych sektorów: samorządowego, pozarządowego oraz gospodarczego poprzez:

- grupy robocze (3 grupy do 3 rodzajów przedsięwzięć), składające się z przedstawicieli 3 różnych sektorów: samorządowego, pozarządowego oraz gospodarczego, które przed ogłoszeniem konkursów lub złożeniem wniosków (projekt współpracy) wypracują wspólnie pomysły i zakresy wniosków, które potem będą służyły wszystkim sektorom i podmiotom na obszarze LGD tj. zintegrowany system informacji i zarządzania turystyka, wspólne metody i narzędzia promocji, wspólne, polsko-czeskie materiały promocyjne dot. zasobów obszaru, produktów turystycznych, marki lokalnej, sieciujących tematycznie zasoby, usługi i produkty (zarówno polskie, jak i czeskie np. produkty lokalne, pracownie rzemieślnicze, ekomuzea itd.); grupy robocze składające się z przedstawicieli różnych partnerów i sektorów, będą mogły w ten sposób zadbać o interesy różnych stron, również reprezentowanych branż np. dot. zakwaterowania, gastronomii, produktów lokalnych, produkcji, usług czy handlu; założenie tworzenia grup roboczych widoczne jest w planie komunikacji (jako jej element) czy tabeli wskaźników jako stała metoda włączenia społeczności lokalnych w działania LGD (planowanie partycypacyjne);
- wszystkie produkty i ich zawartość jakie powstaną w wyniku realizacji przedsięwzięć będą w sposób kompleksowy obejmować tematycznie różne sektory i branże obejmujące np. miejsca niekomercyjnej infrastruktury turystycznej (szlaki, trasy, muzea itp…), określone usługi gospodarcze np. noclegowe, gastronomiczne, rzemieślnicze, usługi związane z obsługą turystów itd… oraz miejsca, infrastrukturę lub usługi, którą zajmują się organizacje pozarządowe lub społeczności lokalne np. wioski tematyczne, miejsca ekomuzealne, izby pamięci itp.
- składanie wniosków w ramach przedsięwzięć każdorazowo poprzedzone jest spotkaniami konsultacyjno-szkoleniowymi w gminach, szkoleniami merytorycznymi dot. wiedzy nt. innowacji, dobrych praktyk, ochrony środowiska itd. w danym temacie,

Zatem cel szczegółowy I.2. Poprawa promocji obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór do 2020(23) r. realizowany jest przez 3 różne rodzajowo przedsięwzięcia, które spójnie i kompleksowo, przy użyciu różnych metod i narzędzi oraz z zaangażowaniem różnych partnerów, z co najmniej 3 różnych sektorów realizują zidentyfikowane w SWOT potrzeby obszaru - przestrzeń publiczna, środowisko przyrodniczo-kulturowe, turystyka wskazanych w SWOT w pkt. 9.Rozproszona promocja obszaru, 10.Brak koordynacji działań promujących region i produkty lokalne, 11.Brak zintegrowanego systemu informacji i zarządzania turystyką, 12.Brak wspólnej oferty turystycznej obszaru i 13.Niewystarczająca międzynarodowa promocja regionu.

Cel główny: II. Wspieranie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości i lokalnego rozwoju gospodarczego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór opartego na zasobach, poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r. oraz cele szczegółowe:

II.1. Zwiększenie liczby nowych miejsc pracy na obszarze LGD, w oparciu o lokalne zasoby, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.

II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, opartej na zasobach lokalnych, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.

których dotyczą następujące przedsięwzięcia:

II.1.1. Podejmowanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru

II.1.2. Rozwijanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru

II.1.3 Inkubator przetwórstwa

II.2.1. Wspieranie powstawania produktów i usług lokalnych, rozwijanie marki Karkonoska Marka Lokalna (projekt współpracy)
II.2.2. Promocja miejsc i produktów certyfikowanych marką lokalną związanych z żywnością/ rzemiosłem (projekt współpracy)

Zatem w odniesieniu do celów szczegółowych II.1 i II.2. planowane 4 rodzaje przedsięwzięć to różne metody realizacji celów szczegółowych, które w sposób spójny i kompleksowy przy użyciu różnych metod i narzędzi oraz z zaangażowaniem różnych partnerów, z co najmniej 3 różnych sektorów realizują zidentyfikowane w SWOT potrzeby obszaru gospodarczego: w pkt. 1.Trudności w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej, brak wsparcia, brak kapitału do tworzenia miejsc pracy, 2.Niska wiedza przedsiębiorców w zakresie walorów i zasobów regionu przyrodniczych, kulturowych i historycznych, na których można budować biznes, 3.Niewystarczające wykorzystywanie warunków regionu do rozwoju gospodarczego całego regionu, 4.Zbyt mało usług opartych na walorach i zasobach lokalnych regionu, związanych z turystyką, 5.Słabo rozwinięta przedsiębiorczość w gminach nie będących centrami turystyki, 6.Zróżnicowanie terytorialne: nierównomiernie rozwinięta baza noclegowa, gastronomiczna i usług związanych z turystyką na obszarze, 7.Zróżnicowanie terytorialne: duże zagęszczenie turystów w ośrodkach takich jak Karpacz i Szklarska Poręba, w innych znacznie mniej, 8.Zróżnicowanie terytorialne: koncentracja usług i firm w ośrodkach turystycznych i poprzemysłowych.
Różne metody to: tworzenie nowych firm, rozwijanie już istniejących firm, merytoryczne wspieranie powstawania produktów i usług lokalnych objętych jakościowym znakiem - marką lokalną, włączanie miejsc związanych z żywnością do kulinarnego szlaku na obszarze województwa.
Zaangażowanie różnych partnerów z różnych sektorów to:
- grupy robocze dot. projektów współpracy, których działania zostało opisane już powyżej w ramach opisu dot. zintegrowania w ramach celu I.2,
- marka lokalna obejmuje zarówno podmioty gospodarcze, jak i działania realizowane przez samorządy czy organizacje pozarządowe np. wydarzenia, imprezy, niekomercyjna infrastruktura itd…., a tym samym promocja marki lokalnej dotyczy wszystkich wymienionych sektorów,
- wsparcie doradcze dla osób podejmujących działalności i rozwijających firmy będzie związane ze szkoleniami w zakresie dobrych praktyk w innowacyjności, opieraniu firm na lokalnych zasobach i walorach, co oznacza m.in. korzystanie z lokalnych dostawców, lokalnych produktów, osób, lokalnych atrakcji czy infrastruktury, powiązanie własnej działalności z innymi osobami/podmiotami czy sieciowania, z różnych sektorów: gospodarczego, samorządowego oraz pozarządowego.
Przedsięwzięcia tego celu integrują co najmniej 3 branże:
- poprzez stosowane kryteria oceny zakładające wspieranie: 1. Działalności związanej z zakwaterowaniem i gastronomią, 2. Usług związanych z obsługą ruchu turystycznego, 3. Działalności, której podstawę stanowią produkty lokalne oraz ich przetwarzanie jako produktów żywnościowych, 4. Działalności przyczyniającej się do rozwiązywania problemów grup defaworyzowanych, co oznacza, że w ramach przedsięwzięć II.1.1 i II.1.2 będą powstawały lub rozwijały się firmy w wymienionych branżach,
- poprzez grupy robocze dot. marki lokalnej oraz włączania miejsc dot. żywności w szlak kulinarny.
W odniesieniu do celu głównego: III. Włączanie i integrowanie społeczności lokalnych oraz podmiotów ekonomii społecznej wokół rozwoju własnych miejscowości, w oparciu o zasoby, poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r. oraz określających jego realizację celów szczegółowych: III.1. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój obszaru, z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r. oraz III.2. Wspieranie włączenia społecznego na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r. zintegrowanie wygląda następująco:
Różne metody to: realizacja komplementarnych operacji w ramach wydarzenia Festiwal Ducha Gór, realizacja różnych nowych wydarzeń/akcji/happeningów/warsztatów itd…., realizacja różnych rodzajowo, metodologicznie i tematycznie przedsięwzięć w obszarze inicjatyw na rzecz wzmocnienia kapitału społeczności i organizacji, w tym edukacji w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu oraz inicjatyw na rzecz tożsamości i zachowania dziedzictwa kulturowego. Zaangażowanie różnych partnerów z różnych sektorów to:
- grupy robocze dot. projektów grantowych, których działania zostało opisane już powyżej w ramach opisu dot. zintegrowania w ramach celu I.2,
- kryteria oceny projektów grantowych zawierają kryterium dot. włączania do współpracy lokalnych organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności, w tym jednostek samorządu oraz firm, co oznacza, że realizowane przedsięwzięcia będą oparte o współpracę partnerów z różnych sektorów,
- wsparcie doradcze dla osób zamierzających realizować projekty grantowe będzie związane ze szkoleniami w zakresie dobrych praktyk w innowacyjności, opieraniu operacji grantowych na lokalnych zasobach i walorach oraz przyczyniania się do rozwoju całego regionu obejmującego partnerów z różnych sektorów: gospodarczego, samorządowego oraz pozarządowego. Zatem cel szczegółowy III.1 realizowany jest przez 3 różne rodzajowo przedsięwzięcia, które spójnie i

kompleksowo, przy użyciu różnych metod i narzędzi oraz z zaangażowaniem różnych partnerów, z co najmniej 3 różnych sektorów realizują zidentyfikowane w SWOT potrzeby obszaru społecznego wskazanych w SWOT w pkt. 5.Niewystarczająca i niedostosowana oferta zajęć kulturalnych, edukacyjnych do potrzeb grup społecznych jak seniorzy, dzieci, młodzież, 6. Niski poziom aktywności i integracji dużej części społeczności lokalnych, 7.Słabe poczucie wspólnoty i tożsamości regionalnej, 8.Niski poziom współpracy pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi i samorządami lokalnym

11. Monitoring i ewaluacja

Celem monitoringu i ewaluacji jest dostarczenie informacji, na podstawie których Zarząd, Rada i członkowie LGD mogą systematycznie dowiadywać się o występowaniu rozbieżności w realizacji planów i osiąganiu celów, zidentyfikowanie przeszkód wpływających na braki formalne oraz merytoryczne wniosków wpływających na konkursy ogłaszane w ramach funkcjonowania LGD. Monitoring i ewaluacja są niezbędne do bieżącej analizy procesu wdrażania i jego efektów, refleksji oraz bieżącego wdrażania zmian. Ewaluacja ex-post dodatkowo może pomóc zaplanować kolejną strategię LSR oraz wpłynąć na rekomendacje wsparcia rozwoju lokalnego ze środków publicznych, na kolejne okresy programowania

Monitoring obejmował będzie ocenę zgodności wdrażania LSR zgodnie z założeniami, planami wewnętrznymi, realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonym celem głównym oraz celami szczegółowymi i kryteriami.

Ewaluacja pozwoli nam sprawdzić czy nasze działania przyniosły efekty i dzięki temu zdobędziemy wiedzę umożliwiającą nam usprawnienie, rozwój lub lepsze zrozumienie tj. powinna zawierać identyfikację przyczyn ewentualnych problemów, ocenę oraz rekomendacje zmian.

Ważne jest dla nas aby proces ewaluacji opierał się na podejściu partycypacyjnym czyli angażował społeczność lokalną w proces ewaluacji.

Zakres ewaluacji

Zostanie zastosowana ewaluacja prowadzona on-going czyli bieżąca oraz po zakończeniu wdrażania LSR tzw. ex post:

- on-going (bieżąca, realizowana samodzielnie) – celem jest bieżąca analiza procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR; przeprowadzana 1 raz w roku, a jej zakończeniem powinien być warsztat refleksyjny,
- ex-post (po zakończeniu wdrażania LSR) - celem jest określenie ostatecznych efektów i rezultatów wdrażania LSR.

Kryteria ewaluacyjne, które będą stosowane w ewaluacji LSR:

1. Trafność/adekwatność/odpowiedniość – stopień, w jakim przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów.
2. Efektywność/wydajność – ocena poziomu „ekonomiczności" projektu, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów, przy czym przez nakłady rozumie się zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.
3. Skuteczność – ocena stopnia, na ile cele przedsięwzięcia, zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte.
4. Użyteczność – stopień zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych operacji.
5. Trwałość – ocena faktu, czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać do zakończenia finansowania zewnętrznego oraz czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju.
6. Spójność – ocena na ile przyjęte cele i realizowane projekty wpływają na osiągnięcie rezultatów.

Plan monitoringu

W procesie monitoringu badane będą głównie elementy ilościowe dotyczące najważniejszych aspektów funkcjonowania LGD – przebiegu konkursów, stopnia realizacji budżetu i zaplanowanych wskaźników, pracy bieżącej pracowników etc. Planowanie i kontrola bieżącej pracy pozwoli na szybkie reagowanie w przypadku niepowodzeń, natychmiastowe wprowadzania zmian czy środków zaradczych, bez czekania na wyniki ewaluacji. Najważniejsze z tych elementów ujęliśmy w poniższej tabeli:

Sposób wykorzystania danych z ewaluacji i analizy danych monitoringowych

Analiza danych uzyskanych z monitoringu prowadzonego na bieżąco **pozwoli na natychmiastowe wprowadzanie działań korygujących i zaradczych.** Monitoring będzie się przekładał na bieżące zmiany, rozwiązania, oznaczające reagowanie szybko na problemy, których nie można było przewidzieć np. ogłaszanie dodatkowych konkursów, zmiany sposobu prowadzenia doradztwa, nowe działania zaradcze, dodatkowe szkolenia rady, dodatkowe szkolenia czy inne działania na rzecz beneficjentów, dodatkowe środki lub kanały informacyjne dotarcia do beneficjentów itp… Korygowanie bieżące może odbywać się jedynie w takim zakresie, który nie będzie sprzeczny z zasadami aktualizacji LSR tj. nie może dotyczyć zasadniczych zmian w LSR oraz zmian dot. kryteriów, na podstawie których LDG oraz jej LSR 2014-2020 została wybrana do dofinansowania np. zmiana kryteriów wyboru, zasad aktualizacji LSR czy wielu innych wymienionych w kryteriach wyboru LSR czy w samym już LSR.

Dane uzyskane z prowadzonego monitoringu będą ułatwiały bieżącą ocenę, czy LGD funkcjonuje poprawnie oraz czy realizacja LSR przebiega zgodnie z założeniami LSR. Elementy monitorowane przez LGD będą się częściowo pokrywać z tymi, które będą oceniane w trakcie okresowych ewaluacji. Będą to m.in.: stopień wykorzystania budżetu, zainteresowanie stroną internetową LGD,

ogłaszanymi konkursami, prowadzonymi szkoleniami, itp. Dane z monitoringu będą wykorzystywane i porównywane z oceną zewnętrzną podczas ewaluacji.

Wyniki prowadzonej ewaluacji pozwolą sprawdzić, czy realizacja LSR przebiegła zgodnie z założeniami oraz jakie uwarunkowania zewnętrzne czy działania LGD pozwoliły/nie pozwoliły osiągnąć zakładanych rezultatów i zobowiązań, zgodnie z kryteriami przyjętymi dla ewaluacji. Badanie trafności/adekwatności/odpowiedniości LSR, efektywności/wydajności LSR oraz poniesionych nakładów administracyjnych, badanie skuteczności (osiągania wskaźników, celów itd…), użyteczności rozumianej jako zaspokojenie potrzeb beneficjentów, trwałości wybranych do realizacji operacji czy spójności wybranych ostatecznie operacji, w jaki sposób i czy spójnie wpływają one na zakładany w LSR rozwój obszaru LGD, na ile osiągnięto rezultaty.

Zalecenia wynikające z ewaluacji zostaną obligatoryjnie wprowadzone jak najszybciej w postaci aktualizacji LSR, zgodnie z przyjętą procedurą w LSR lub/i innych dokumentów związanych z wdrażaniem LSR. Wszelkie aktualizacje będą wprowadzane w zakresie nie mającym wpływu na kluczowe kwestie, które zdecydowały o wyborze LSR w ramach konkursu.

12. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

LGD Partnerstwo Ducha Gór podejmując prace związane z przygotowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) dla obszaru 8 gmin, zgodnie z wymogami tworzenia dokumentu dokonało analizy jego zapisów pod kątem oddziaływania na środowisko. Planowane w dokumencie działania ograniczają się do obszaru siedmiu gmin: Mysłakowice, Podgórzyn, Janowice Wielkie, Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba. W ramach Lokalnej Strategii Rozwoju nie planuje się na terenie Jeleniej Góry inwestycji ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Z przeprowadzonej analizy wynika, iż wdrażanie LSR na obszarze wyżej wymienionych gmin nie niesie ze sobą ryzyka wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko.

Strategia będzie realizowana w ramach działania LEADER ujętego w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Działanie to realizuje cel szczegółowy „wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich" w ramach priorytetu 6 „wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich". Cel ten będzie realizowany poprzez przedsięwzięcia opisane w Rozdziale V niniejszego dokumentu. Związane są one głównie ze wspieraniem szeroko pojętej przedsiębiorczości, w tym zakładanie i rozwój działalności gospodarczej, podnoszenie kwalifikacji przedsiębiorców i pracowników. Ponadto zakres działania LSR dotyczy rozwoju społeczności lokalnej oraz wsparcia dla rozwoju infrastruktury kulturalnej, turystycznej i rekreacyjnej. Prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją wymienionych priorytetów jest niskie, a ewentualne oddziaływania będą miały zasięg lokalny, charakter jednorazowy, krótkotrwały i odwracalny, nie będą niosły ze sobą oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych.

Wśród działań zaplanowanych w ramach LSR, żadna z inwestycji nie będzie stanowić ryzyka dla zdrowia ludzi i zagrożenia dla środowiska. Niemniej jednak, każdorazowo przy opracowywania projektów konkretnych inwestycji, zostanie przeprowadzone stosownie do potrzeb postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub na obszar Natura 2000. Przy realizacji LSR uwzględnione zostaną aspekty środowiskowe, które dotyczyć będą zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska poprzez uwzględnienie obowiązujących aktów prawa wspólnotowego oraz krajowego.

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność jest spójna z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, takimi jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Jeleniogórskiego na lata 2006-2014;
- Program ochrony środowiska powiatu jeleniogórskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019;
- Strategia Rozwoju Gminy Janowice Wielkie (2002-2015);
- Strategia Rozwoju Gminy Karpacz na lata 2005-2013;
- Strategia Rozwoju Miasta Kowary na lata 2008-2015 Aktualizacja;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Mysłakowice (2004-2014);
- Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Piechowice na lata 2010-2015;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Podgórzyn (2000-2010, przedłużona do 2015 r.);
- Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Podgórzyn na lata 2005-2013;
- Strategia „Szklarska Poręba w perspektywie rozwoju turystyki, sportu i kultury". Suplement do strategii zrównoważonego rozwoju gminy Szklarska Poręba (2012-2020).

Podsumowując, należy stwierdzić, że przedłożony w załączeniu projekt **„Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy działania Partnerstwo Ducha Gór na lata 2016– 2022"** stanowi kontynuację priorytetów i celów wyznaczonych wcześniej w analogicznych programach wyższego szczebla, a jego przyjęcie do realizacji może skutkować jedynie poprawą w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego i zrównoważonego rozwoju Gmin. Ocenia się, że działania inne niż związane z ochroną przyrody i gospodarką leśną nie będą dotyczyć obszarów objętych ochroną w formie paku narodowego, krajobrazowego bądź Natura 2000 (wykaz terenów objętych ochroną znajduje się w rozdz. III, 3.6.2.). Zaplanowane przedsięwzięcia zawsze będą realizowane z poszanowaniem

środowiska naturalnego, zakładają także wykorzystywanie (tam gdzie to możliwe) metod i działań służących przeciwdziałaniu zmianom klimatu.
Dokonana analiza i zapisy jakie znalazły się w Lokalnej Strategii Rozwoju wykazały brak przesłanek kwalifikujących powyższy dokument do przeprowadzenia Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko przed jego zatwierdzeniem. Decyzja o braku konieczności przeprowadzenia Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko na podstawie Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko została pozytywnie uzgodniona przez właściwe organy, o których mowa w art. 57 i 58:

- Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora sanitarnego we Wrocławiu pismem z dnia 2.12.2015 r. (sygnatura ZNS.9011.3.1875.2015.DG)
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu pismem z dnia 23.12.2015 WSI.410.674.2015.DK

Spis rysunków

Rysunek 1 Mapa obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór 5
Rysunek 2 Procentowy udział poszczególnych sektorów w Radzie LGD 12
Rysunek 3 Udział społeczności lokalnej w pracach nad LSR 2014-2020 LGD Partnerstwo Ducha Gór z podziałem na poszczególne gminy 14
Rysunek 4 Podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze LGD w latach 2013 i 2014 18
Rysunek 5 Podział działalności gospodarczej ze względu na sekcje PKD2007 na obszarze objętym LSR w 2014 18
Rysunek 6 Struktura bezrobocia na obszarze objętym LSR na dzień 31.12.2013, z pominięciem miast powyżej 20 tys. mieszkańców 19
Rysunek 7 Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy na obszarze objętym LSR na dzień 31.12.2013, z pominięciem miast pow. 20 tys. Mieszkańców 20
Rysunek 8 Źródła informacji najczęściej wybierane przez przedstawicieli społeczności lokalnej 56

Spis tabel

Tabela 1 Wykaz gmin wchodzących w skład LGD Partnerstwo Ducha Gór 4
Tabela 2 Zbiorcze zestawienie udzielonego dofinansowania z PROW 2007-2013 LGD Partnerstwo Ducha Gór . 6
Tabela 3 Skład Rady Stowarzyszenia z wykazaniem zachowania parytetów 11
Tabela 4 Wykaz i skrócony opis dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD 13
Tabela 5 Podstawowe informacje dotyczące przeprowadzonych konsultacji LSR ze społecznością Lokalną 16
Tabela 6 Analiza SWOT 28
Tabela 7 Tabela celów i przedsięwzięć 31
Tabela 8 Matryca logiczna 32
Tabela 9 Cele i wskaźniki 40
Tabela 10 Kryteria 47
Tabela 11 Całkowity budżet przewidziany na działania komunikacyjne .....
Tabela 12 Tabela porównująca cele szczegółowe dokumentów strategicznych celami szczegółowymi LSR 58

Literatura

1. *Biała księga wsparcia partycypacji publicznej w Polsce*, Dokument przyjęty w wyniku konsultacji propozycji wypracowanych przez Partnerstwo projektu „decydujmy razem", Warszawa 2014.
2. *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.
3. Metody partycypacyjne w szkole, oprac. Okroy Elżbiera, Okroy Ewa, publikacja powstała w ramach realizacji projektu współfinansowanego przez Departament Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu Wspólne działania polsko-białoruskie, Gdańsk 2013.
4. *Mom jo skarb. Smaki tradycji dolnośląskich,* red. Berendt E., Muzeum Etnograficzne we Wrocławiu, Wrocław 2012.
5. Osterwalder A., Pigneur Y., *Tworzenie modeli biznesowych. Podręcznik wizjonera,* wyd. Helion, Gliwice 2012.
6. Partycypacja społeczna w praktyce, Konsultatywa, Warszawa 2009.
7. Program ochrony środowiska Powiatu Jeleniogórskiego na lata 2012-2015, z perspektywą do roku 2019, Zakład Ochrony Środowiska Decybel, Jelenia Góra 2012.
8. *Przewodnik partycypacji. Jak dzielić się władzą.*, opracowanie grupa robocza ds. partycypacji FEANTSA, październik 2007.
9. Ries E., *Metoda Lean Startup*, wyd. Helion, Gliwice 2012.
10. *System finansowania organizacji pozarządowych w Polsce*, Publikacja powstała w ramach projektu: Wzmocnienie mechanizmów współpracy finansowej administracji publicznej z organizacjami jako realizatorami zadań publicznych, Kraków.
11. Szromek A.R., Pomiar funkcji turystycznej obszarów za pomocą wskaźników funkcji turystycznej na przykładzie obszarów państw europejskich, Politechnika Śląska, Katowice 2011 r.
12. Sztop-Rutkowska K., Metody i techniki konsultacji społecznych; [w:] Partycypacja obywatelska – decyzje bliższe ludziom., Laboratorium Badań i Działań Społecznych, Białystok 2013.

13. *Wdrażanie mechanizmów współpracy finansowej jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi*, Publikacja powstała w ramach projektu: Wzmocnienie mechanizmów współpracy finansowej administracji publicznej z organizacjami jako realizatorami zadań publicznych, Kraków.
14. Wskaźniki dochodów podatkowych dla poszczególnych gmin, powiatów i województw na 2015 r., Ministerstwo Finansów.
15. Wygnański J.J., „Ekonomizacja organizacji pozarządowych. Możliwość czy konieczność?", Stowarzyszenie Klon/Jawor 2008.

Załączniki

Załącznik nr 1

Procedura aktualizacji
Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Partnerstwo Ducha Gór

§ 1 Cel procedury

Celem procedury jest sformalizowanie procesu dokonywanie korekt w Lokalnej Strategii Rozwoju. Proces aktualizacji strategii powinien być przyjmowany jako systemowy element zarządzania strategicznego obszarem na którym działa LGD. Strategia powinna być aktualizowana i korygowana pod wpływem istotnych zmian w otoczeniu wewnętrznym i zewnętrznym terenu na którym funkcjonuje LGD. Dokonywania korekty zapisów w Lokalnej Strategii Rozwoju i dokumentach uszczegóławiających strategię, nie powodują zmiany kierunków i celów działalności Stowarzyszenia.

§ 2 Zakres procedury

Procedura obejmuje czynności działań związanych ze zgłaszaniem, analizowanie i w końcu przyjmowaniem uchwałą Walnego Zebrania zmian w zapisach LSR.

§ 3 Założenia ogólne

1. Proces wdrażania i aktualizacji odbywa się z jak najszerszym udziałem partnerów LGD i wszystkich mieszkańców obszaru
2 .Wszystkie działania LGD dotyczące wdrażania LSR są jawne
3. LGD monitoruje na bieżąco wdrażanie LSR
4. Aktualizacja LSR nie powinna być dokonywane częściej niż raz w roku przez Zarząd Stowarzyszenia
5. Działania logistyczne zapewnia Biuro LGD

§ 4 Przebieg procedury

1. Wnioski w sprawie zmian zapisów w LSR mogą zgłaszać:
   - członkowie LGD;
   - organy Stowarzyszenia;
   - mieszkańcy obszaru.
2. Zarząd Stowarzyszenia dokonuje potrzebnych analiz do wprowadzania zmian w LSR. Analizy te wykonywane są na bieżąco w ramach ciągłego monitoringu:
   - Analiza zgłaszanych do LGD wniosków;
   - Analiza otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR;
   - Analiza uchwał organów Stowarzyszenia wnioskujących o zmiany;
   - Analiza wniosków zawartych w Raporcie z ewaluacji;
   - Analiza wniosków z konsultacji społecznych.
3. Co najmniej raz w roku Zarząd Stowarzyszenia przygotowuje „Raport z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju" wraz z ewentualnymi rekomendacjami zmian zapisów w LSR.
4. Zarząd może dodatkowo podjąć decyzję o zleceniu ekspertom zewnętrznym analizy związanej z koniecznością aktualizacji dokumentów Stowarzyszenia.
5. Zarząd dokonuje ostatecznej decyzji o zmianach. Przyjęte uchwałą zmiany rekomenduje Walnemu Zebraniu Członków Stowarzyszenia lub zatwierdza na podstawie uchwały Walnego Zebrania o przekazaniu kompetencji w tym zakresie zarządowi w niektórych przypadkach.
6. Zarząd przygotowuje projekty uchwał dotyczące zmian w zapisach LSR Walnemu Zebraniu Członków Stowarzyszenia.
7. Aktualizacja Lokalnej Strategii Rozwoju dokonywana jest w zależności od potrzeb, jednak nie częściej niż jeden raz do roku i zatwierdzana uchwałą Walnego Zebrania

§ 5 Sposób realizacji aktualizacji LSR

3. Aktualizacja będzie się odbywać przy zachowaniu zasad planowania partycypacyjnego, przy udziale członków LGD i mieszkańców obszaru. Wnioski i postulaty mogą być zbierane na spotkaniach, drogą internetową i w inny wypraktykowany sposób w LGD. Każdorazowo, stosowne do zakresu zmian Zarząd przygotuje Plan konsultacji społecznych dot. aktualizacji LSR. Podczas aktualizacji LSR wykorzystana zostanie minimum 1 metoda partycypacyjna jak:
   - Grupy fokusowe – indywidualne podejście z grupami sektorowymi (SWOT, problemy, cele),
   - Spotkania konsultacyjne w gminach z przedstawicielami poszczególnych sektorów (warsztatowe, robocze, panelowe)
   - Dyskusje moderowane nastawione na wypracowanie rozwiązań,
   - Debaty typu open-space i World-cafe,
   - Badania ankietowe (tradycyjne i elektroniczne w tym wykorzystujące narzędzia on-line),
   - Bezpośredni kontakt z podmiotami i osobami indywidualnymi (telefoniczny, mailowy, pocztowy),
   - Partycypacyjne planowanie strategiczne opierające się na alternatywnych metodach badawczych (study case, ćwiczenia symulacyjne, debaty),
   - Stworzenia skrzynek kontaktowych w gminach ułatwiających prowadzenie konsultacji,
   - Inne adekwatne metody,

4. Podczas przeprowadzania procesu aktualizacji LGD będzie w głównej mierze opierało się na danych uzyskanych z wyników monitorowania i ewaluacji realizacji LSR oraz przeprowadzonych badań własnych.
5. Czas trwania konsultacji będzie uzależniony od jego zakresu. Aby jednak umożliwić poszczególnym beneficjentom pełny udział w konsultacjach zakładamy że będą trwały nie krócej niż 7 dni kalendarzowych i nie dłużej niż 2 miesiące.
6. Walne Zebranie będzie odpowiadać za przyjęcie zaktualizowanego dokumentu w drodze uchwały lub zarząd jak wskazano w § 4 pkt. 5;
7. Zaktualizowany dokument zostanie umieszczony na stronach internetowych LGD.
8. Aktualizacja LSR wynikająca ze zmian nie mających wpływu na zmiany zasadnicze LSR dot. celów, działań itp: np. zmian w składzie Rady, zapisów dot. ewaluacji czy dostosowania do zmian przepisów, wytycznych itp. (zmiany techniczne) nie wymaga konsultacji społecznych a jedynie zatwierdzenia przez Zarząd lub Walne Zebranie Członków.

Załącznik nr 2 Plan monitoringu wdrażania LSR 2014-2020

CO SIĘ BADA?	KTO WYKONUJE?	JAK SIĘ WYKONUJE?	KIEDY?	CO PODLEGA OCENIE?
Elementy podlegające monitorowaniu:				
I. Prawidłowość przeprowadzenia naboru. 1. Pytanie badawcze: *Czy proces naboru przebiegł prawidłowo?*	Pracownicy biura LGD - ocena własna	• analiza harmonogramu konkursów • analiza dokumentacji konkursowej • wyniki przeprowadzonego naboru • analiza przynależności wnioskodawców do grup wg. założeń LSR • analiza planu komunikacji	W trakcie oraz po zamknięciu naboru wniosków	• zgodność terminów ogłaszania konkursów z harmonogramem • zgodność dokumentacji konkursowej z wytycznymi i procedurą LGD • prawidłowość przeprowadzonej procedury naboru • zgodność planu komunikacji z wykonaniem dot. danego konkursu
II. Pracownicy biura LGD 1.Pytanie badawcze: *Czy zaplanowano pracę biura oraz jasno określono podział obowiązków, czy jest on zgodny z zakresem obowiązków wynikających z umowy, czy sprawowana jest kontrola wykonania?* 2.Pytanie badawcze: *Jak przebiegał proces doradztwa?*	Dyrektor biura i zarząd LGD – ocena własna	• plan pracy, zawierający informacje przyporządkowanie pracownika do konkretnego zadania, wykonanie terminowo i rzetelnie, kto sprawdzał i skontrolował wykonanie, wyniki kontroli bieżącej • zebranie opinie beneficjentów na temat przebiegu i organizacji procesu doradztwa • ankiety anonimowe, bieżące, badające poziom zadowolenia beneficjentów ze sposobu/przebiegu prowadzenia doradztwa w postaci szkoleń, doradztwa indywidualnego prowadzonego w sposób bezpośredni (w biurze lub z dojazdem do Beneficjenta w przypadku osób starszych czy niepełnosprawnych) oraz doradztwa elektronicznego	Ad. 1. Styczeń oraz lipiec danego roku w przypadku planów i wykonania planów pracy. Kontrola sprawowana na bieżąco. Ad. 2 Po każdym konkursie w zakresie doradztwa	• rzetelnie i terminowe wykonywanie założonych działań, wynikające z zapisów LSR, planu komunikacji, harmonogramu itd… • rodzaj, ilość, jakość świadczonego doradztwa • zgodność procesu doradztwa z założoną procedurą, wzorami dokumentów itd… • skuteczność procesu doradztwa • zindywidualizowanie procesu doradztwa
III. Rada 1.Pytanie badawcze: *Czy Rada dokonuje wyboru operacji zgodnie z procedurą oceny oraz regulaminem?*	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	• analiza protokołów z posiedzeń Rady • analiza list obecności • analiza oświadczeń dot. bezstronności • analiza rejestru interesów • analiza kart oceny wniosków • analiza weryfikacji kart oceny przez ustanowioną Komisję Prawidłowości przebiegu procesu oceny i wyboru, poprawności dokumentacji i zgodności formalnej • weryfikacja stopnia rozbieżności ocen • analiza ilości odwołań i ich przyczyn,	Zawsze po zamknięciu naboru wniosków	• zgodność i prawidłowość z Procedurą oceny oraz Regulaminem? • zachowanie sektorowości i wymaganych parytetów (sektorowych oraz grup interesów) • frekwencja na posiedzeniach i przyczyny absencji członków Rady • dokonywanie wyłączenia członków Rady z oceny i głosowania, adekwatnych do zapisów rejestru interesów • prawidłowość dokonywania oceny przez poszczególnych członków Rady • zrozumienie przez członków Rady kryteriów wyboru operacji • potrzeby szkoleniowe członków Rady związane z prawidłowością dokonywania oceny • prawidłowość funkcjonowania i pełnienia funkcji przez członków Prezydium Rady

				• prawidłowość funkcjonowania Komisji prawidłowości przebiegu procesu oceny i wyboru, poprawności dokumentacji i zgodności formalnej • prawidłowość uzasadnienia w sprawie odwołań od wyników konkursów
IV. Budżet LSR 1.Pytanie badawcze: *Czy stopień realizacji budżetu jest zgodny z planem i harmonogramem zawartym w LSR?*	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	• dane zebrane z przeprowadzonych konkursów • OFSA • dane ze sprawozdań i wniosków o płatność • dane dotyczące wydatków w ramach kosztów bieżących i aktywizacji • dane dotyczące wydatków w ramach projektów współpracy	Po każdym konkursie oraz styczeń i lipiec danego roku	• zgodność wydatkowanych środków z harmonogramem zawartymi w LSR • stopień i postęp wykorzystania budżetu w podziale na cele, przedsięwzięcia oraz wskaźniki, w podziale na projekty grantowe oraz konkursy w zakresach wskazanych w LSR – przyznane środki, zakontraktowane środki, stopień zakontraktowania, stopień refundacji • stopień i postęp wykorzystania budżetu na koszty bieżące i aktywizację - wydatkowanie • stopień i postęp wykorzystania budżetu na projekty współpracy – zakontraktowane środki, wydatkowanie, refundacja
V. Wskaźniki realizacji celów 1.Pytanie badawcze: *Czy stopień realizacji wskaźników jest zgodny z planem zawartym w LSR?*	Pracownik biura, któremu przypisano te kompetencję (ocena własna)	• dane zebrane od beneficjentów operacji i grantobiorców w ramach projektów grantowych (ankiety monitorujące, sprawozdania, etc.) • dane dotyczące realizacji projektów współpracy	Po każdym konkursie oraz styczeń i lipiec danego roku	• stopień i postęp osiągnięcia zaplanowanych wskaźników produktu i rezultatu w podziale na cele i przedsięwzięcia
VI. Potencjalni beneficjenci 1.Pytanie badawcze: *Które grupy beneficjentów zdiagnozowanych w LSR oraz ujętych w planie komunikacji skorzystały z doradztwa oraz złożyły wnioski i uzyskały dofinansowanie?*	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	• analiza kart doradztwa • analiza list obecności ze szkoleń i spotkań informacyjnych • analiza kontaktów i zapytań telefonicznych, mailowych, etc. • analiza treści informacji medialnych, ogłoszeń, przesyłanych pism i mailingu, informacji na stronach www, fanpage itp.	Na bieżąco oraz po zamknięciu naboru wniosków	• zgodność zakładanej w LSR struktury beneficjentów oraz planu komunikacji z faktycznym zainteresowaniem i uczestnictwem określonych grup Beneficjentów
VII. Plan komunikacji **1. Pytanie badawcze:** *Czy prowadzone działania komunikacyjne są zgodne z założeniami oraz jaki jest ich efekt?*	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	• dane z wykonania zadań wykazanych w planie komunikacji • dane ze strony www – liczba wejść na stronę • dane z fanpage na Fecebook – ilość wyświetleń, udostepnień, polubień • listy obecności ze spotkań • ilość osób korzystających z doradztwa i składających wnioski, • ilość informacji przekazanych wysyłkowo (np.; maile, poczta tradycyjna, rejestr rozmów telefonicznych) do liderów społeczności lokalnych, samorządów, członków LGD,	Na bieżąco	• zgodność realizowanych działań z założonym planem komunikacji zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym, • Wykorzystanie w pełnym stopniu możliwości dotarcia z informacją, zróżnicowanie kanałów dotarcia, rodzajów i form przekazu oraz różnorodności adresatów (grup),

Plan ewaluacji

LGD Partnerstwo Duch Gór zakłada poddanie ewaluacji istotnych elementów swojego funkcjonowania. Elementy te pozwolą sprawdzić, czy LGD funkcjonuje nie tylko poprawnie, ale i efektywnie. Do tej kategorii będą należały elementy takie jak: jakość i **efektywność** pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, realizacji planu komunikacji, wpływu działalności LGD na rozwój regionu, etc, ocena **przyczyn** w przypadku niepowodzenia, **poprawienia lub usprawnienia niektórych aspektów** oraz **zastosowania działań naprawczych i zaradczych**.

W przypadku oceny wdrażania LSR ocenie zostanie poddanych jak najwięcej elementów sprawdzających i analizujących proces wdrażania LSR. Elementy te umożliwią sprawdzenie, czy realizacja LSR przebiega zgodnie z założeniami oraz w jaki sposób można poprawić/usprawnić efektywność działań. Elementami tymi będą m.in.: stopień realizacji celów i wskaźników, ocena procesu doradczego i wyboru operacji, stopień realizacji wybranych operacji, ocena elementów mających wpływ na stopień osiągnięcia, wykorzystania budżetu, jakość i akceptacja stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, ocena sposoby realizacji konkursów itp. Najważniejsze z tych elementów ujęto w poniższej tabeli:

Plan ewaluacji

CO SIĘ BADA?	**KTO WYKONUJE?**	**JAK SIĘ WYKONUJE? POZYSK. DANYCH**	**KIEDY? – CZAS**	**CO PODLEGA OCENIE?**
Elementy procesu wdrażania LSR podlegające ewaluacji – ewaluacja wewnętrzna				
I. Cele i przedsięwzięcia, wskaźniki określone w LSR Pytanie badawcze: 1. Czy realizacja rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą? 2. W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiąganie wskaźników w zaplanowanym czasie? 3. Czy przyjęty system wskaźników dostarcza wszystkie potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencyjnej strategii? 4. Czy przyjęty system wskaźników dostarcza potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencji strategii?	Ocena wewnętrzna (pracownicy biura) Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej zgodnie z aktualnymi wytycznymi w tym zakresie	• desk-research, dane pierwotne i wtórne: dane z monitoringu, zawartych umów itp. • badania ankietowe (np. CAWI, CATI, PAPI) beneficjentów, mieszkańców • wywiady indywidualne z pracownikami LGD, członkami Zarządu i Rady, pracownikami gmin (IDI)	Ewaluacja on-going na początku każdego roku kalendarzowego (do końca lutego) za rok poprzedni zakończona warsztatem refleksyjno-analitycznym	• stopień realizacji i postępu poszczególnych celów, przedsięwzięć i wskaźników • bariery utrudniające realizację celów i przedsięwzięć: administracyjnych, organizacyjnych, ludzkich itd....
II. Budżet LGD Pytanie badawcze: 1. Czy realizacja finansowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?				• stopień realizacji i postępu budżetu w odniesieniu do poszczególnych celów, przedsięwzięć i wskaźników • bariery utrudniające realizację budżetu w odniesieniu do celów i przedsięwzięć: administracyjnych, organizacyjnych, ludzkich itd....
III. Procedura wyboru operacji, kryteria wyboru operacji 1. Pytanie badawcze: *Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?* 2. Pytanie badawcze: *W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?*				• zrozumienie przez wnioskodawców procedury wyboru operacji i kryteriów wyboru operacji • zrozumienie i umiejętności zastosowania kryteriów wyboru operacji przez członków Rady • ocena wpływu lokalnych kryteriów wyboru operacji na wybór projektów w największym stopniu zgodnych z celami i wskaźnikami LSR • bariery wnioskodawców • bariery członków Rady
IV. Funkcjonowanie biura LGD 1. Pytanie badawcze: Jaka jest skuteczność działania biura LGD tj. działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych? 2. Pytanie badawcze: Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?				• ocena rodzaju, ilości, jakości i efektywności świadczonego doradztwa • ocena organizacji i jakości prowadzonych działań szkoleniowych i zakresu aktywizacji lokalnej społeczności • ocena wykonania założeń planu komunikacji, • ocena efektywności zastosowanych metod i kanałów informacji w

				odniesieniu do grup beneficjentów • bariery w komunikacji z danymi grupami
Elementy procesu wdrażania LSR podlegające ewaluacji – ewaluacja zewnętrzna				
I. Ocena wpływu na główny cel LSR 1. Pytanie badawcze: Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?	Ocena zewnętrzna - zlecona zewnętrznym ewaluatorom, hybrydowa	• dane z ewaluacji wewnętrznych, dane pierwotne i wtórne • badania ankietowe (np. CAWI, CATI, PAPI) beneficjentów, mieszkańców LGD • wywiady indywidualne z pracownikami LGD, członkami Zarządu i Rady (IDI)	Ewaluacja ex-post, jednokrotnie w latach 2020-2022	• wskaźniki, cele • co należałoby zmienić w kolejnej strategii LSR w tym zakresie
II. Ocena wpływu na kapitał społeczny 1.Pytanie badawcze: Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne? 2. Pytanie badawcze: W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?				• Wpływ LSR na kapitał społeczny • co należałoby zmienić w kolejnej strategii LSR w tym zakresie
III. Przedsiębiorczość 1. Pytanie badawcze: W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości? 2. Pytanie badawcze: Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?				• Wpływ LSR na rozwój przedsiębiorczości • co należałoby zmienić w kolejnej strategii LSR w tym zakresie
IV. Turystyka i dziedzictwo 1. Pytanie badawcze: W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego? 2. Pytanie badawcze: W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjalu turystycznego?				• Wpływ LSR na lokalny potencjał w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego • co należałoby zmienić w kolejnej strategii LSR w tym zakresie
V. Grupy defaworyzowane 1. Pytanie badawcze: Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup? 2. Pytanie badawcze: Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego? 3. Pytanie badawcze: Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?				• Wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego • co należałoby zmienić w kolejnej strategii LSR w tym zakresie
VI. Innowacyjność 1. Pytanie badawcze: W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne? 2. Pytanie badawcze: Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?				• Wpływ LSR na innowacyjność • co należałoby zmienić w kolejnej strategii LSR w tym zakresie
VII. Projekty współpracy 1. Pytanie badawcze: Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy? 2. Pytanie badawcze: Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?				• Efekty projektów współpracy • co należałoby zmienić w kolejnej strategii LSR w tym zakresie
VIII. Ocena funkcjonowania LGD 1. Pytanie badawcze: Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR? 2. Pytanie badawcze: Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych?) 3. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?				• Wpływ partnerów w realizacji LSR • Skuteczność i efekty działań animacyjnych, doradczych i informacyjno-promocyjnych biura LGD • co należałoby zmienić w kolejnej strategii LSR w tym zakresie

Załącznik nr 3 Plan działania

Cel ogólny 1/2/3	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Program	
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EUR	PROW/RPO	Poddziałanie/ Zakres Programu
Cel ogólny I. Poprawa atrakcyjności i zrównoważenie rozwoju turystycznego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór, opartego na zasobach, przy udziale społeczności lokalnych poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.														
Cel szczegółowy 1.1. Poprawa dostępności do infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej, opartej na zasobach, innowacyjnej, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.														
I.1.1 Inwestycje w infrastrukturę turystyczną , rekreacyjną i kulturową, innowacyjną, opartą na zasobach, uwzględniającą ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej	9 szt	37,5	321 524,98	8 szt.	70,83	150.233,73	7	100	226 000,00	**24 szt.**	**697 758,71**	PROW	Realizacja LSR
	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej			0			56 188,20	0	0	0		56 188,20		Realizacja LSR – projekt grantowy
Razem cel szczegółowy 1.1				321 524,98			206.421,93			226 000,00		**753 946,91**		
Cel szczegółowy I.2. Poprawa promocji obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór do 2020(23) r.														
I.2.1 Promocja obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór.	Liczba sposobów promocji obszaru	0	0	0	2 szt	100	25 000,00	0	0	0	2 szt	25 000,00	PROW	Realizacja LSR – operacja własna LGD
I.2..2 Wspólne działania promocyjne całego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór.	Liczba działań promocyjnych	0	0	0	6 szt	100	65 641,44	~~0~~	0	**0**	6 szt	65 641,44	PROW	Realizacja LSR – projekt grantowy
I.2.3 Promocja międzynarodowa obszaru, produktów turystycznych, marki lokalnej, sieciujących tematycznie zasoby, usługi i produkty.	Liczba zrealizowanych konferencji partnerskich w ramach projektu międzynarodowego	1 szt	100	35 000,00	0	0	0	0	0	0	1 szt	35 000,00	PROW	Międzynarodowy projekt współpracy
	Liczba zrealizowanych rodzajów wydawnictw w ramach projektu międzynarodowego	10			0	0	0	0	0	0	10			
	Liczba wizyt studyjnych u partnerów	1 szt			0	0	0	0	0	0	1 szt			
Razem cel szczegółowy 1.2				35 000,00			90 641,44			~~0~~		125 641,44		
Razem cel ogólny I				**356 524,98**			**297.063,37**			**226 000,00**		**879 588,35**		

II. Wspieranie przedsiębiorczości i lokalnego rozwoju gospodarczego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór opartego na zasobach, poprzez innowacyjność, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.														
Cel szczegółowy II.1. Zwiększenie liczby nowych miejsc pracy na obszarze LGD, w oparciu o lokalne zasoby, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.														
II.1.1. Podejmowanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru	Liczba nowych utworzonych przedsiębiorstw	8 szt	**22,22**	388 523,79	18 szt	**38,30**	262 486,53	21 szt	100	**430 514,25**	47 szt	**1 081 524,57**	PROW	Realizacja LSR
	Liczba nowych utworzonych przedsiębiorstw przez osoby z grup defaworyzowanych	7 szt.	70		3 szt	100		0	0		10 szt			
II.1.2. Rozwijanie działalności gospodarczej, innowacyjnej, uwzględniającej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym w kluczowych kierunkach dla rozwoju obszaru	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	3	60	149 395,48	2	100	164 437,36	~~0~~	0	0	5 szt	313 832,84		
II.1.3 Inkubator przetwórstwa	Liczba inkubatorów przetwórstwa	0	0	0	0	0	0	1	100	125 000,00	1	**125 000,00**	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy II.1				537 919,27			426 923,89			**555 514,25**		**1 520 357,41**		
Cel szczegółowy II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, opartej na zasobach lokalnych, innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu do 2020(23) r.														
II.2.1. Wspieranie powstawania produktów i usług lokalnych, rozwijanie marki Karkonoska Marka Lokalna	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w zakresie Karkonoskiej Marki Lokalnej	0	0	0	0	0	0,00	1 szt	100	20 176,25	1 szt.	20 176,25	PROW	Projekt współpracy
II.2.2. Promocja miejsc i produktów certyfikowanych marką lokalną związanych z żywnością/ rzemiosłem	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	0	0	0	0	0	0,00	2 szt	0	196 673,75	2 szt	**196 673,75**	PROW	Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy II.2				0			0			216 850,00		**216 850,00**		
Razem cel ogólny II				**537 919,27**			**426 923,89**			**772 364,25**		**1 737 207,41**		

Cel szczegółowy: III.1. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój obszaru, z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych, z poszanowaniem środowiska i klimatu na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.															
III.1.1. Włączenie społeczne poprzez realizację Festiwalu Ducha Gór	Liczba nowych wydarzeń w ramach festiwalu	0	0	0	10	100	65 408,42	0	0	0	10	65 408,42	PROW	Realizacja LSR – projekt grantowy
III.1.2. Inicjatywy na rzecz wzmocnienia kapitału społeczności i organizacji, w tym edukacja w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu	Liczba inicjatyw na rzecz wzmocnienia kapitału (…)	0	0	0	10	100	43 760,96	0	0	0	10	43 760,96	PROW	Realizacja LSR- projekt grantowy
III.1.3. Inicjatywy na rzecz tożsamości i zachowania dziedzictwa kulturowego	Liczba inicjatyw na rzecz tożsamości i zachowania dziedzictwa kulturowego	0	0	0	10	100	39 384,86	0	0	0	10	39 384,86	PROW	Realizacja LSR- projekt grantowy
III.1.4 Smart Village	Liczba koncepcji Smart Village	0	0	0	0	0	0	5	100	5 000,00	5	5 000,00	PROW	Realizacja LSR- projekt grantowy
Razem cel szczegółowy III.1				0			148 554,24			5 000,00		**153 554,24**		
Cel szczegółowy: III.2. Wspieranie włączenia społecznego na obszarze LGD Partnerstwo Ducha Gór do 2020(23) r.															
III.2.1. Funkcjonowanie LGD oraz aktywizacja społeczności lokalnych	Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	200 osób/podmiotów	44,44	135 583,24	200 osób/podmiotów	44,44	180 215,84	50 osób/podmiotów	100	**165 820,92**	450 osób/podmiotów	**481 620,00**	PROW	Koszty bieżące i aktywizacja
	Liczba spotkań lub wydarzeń adresowanych do mieszkańców przedstawiających możliwości działania w ramach LSR	30 szt.	36,58		39 szt.	84,14		13 szt.	100		82 szt.			
	Liczba konferencji/targów/prezentacji (odbywających się poza terenem LGD) z udziałem przedstawicieli LGD)	6 szt.	37,5		5 szt	31,25		5 szt	100		16			
	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	~~47~~ 284 osobodni	100		0	100		0	100		~~47~~ 284			Koszty bieżące i aktywizacja
Razem cel szczegółowy III.2				135 583,24			180 215,84			**165 820,92**		**481 620,00**		
Razem cel ogólny III				135 583,24			**328 770,08**			**170 820,92**		**635 174,24**		
Razem LSR				**1 030 027,49**			**1 052 757,34**			**1 169 185,17**		**3 251 970,00**		

Załącznik nr 4 Budżet LSR 2014-2020

Budżet w EURO

Zakres wsparcia	PROW	Razem EFSI
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013) **19.2**	**2 518 500,00**	**2 518 500,00**
Współpraca (art. 35 ust.1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013) **19.3**	**251 850,00**	**251 850,00**
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013) **19.4**	**454 120,00**	**454 120,00**
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013) **19.4**	27 500,00	27 500,00
Razem	**3 251 970,00**	**3 251 970,00**

Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020 w EURO

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	1 602 521,55	915 978,45		**2 518 500,00**
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	0,00		0,00	0,00
Razem	1 602 521,55	915 978,45	0,00	**2 518 500,00**

Załącznik nr 5 Plan komunikacji

PLAN KOMUNIKACJI NA LATA 2016-2020

LGD PARTNERSTWO DUCHA GÓR - DLA OBSZARU LGD PARTNERSTWO DUCHA GÓR ŁĄCZNIE Z MIASTAMI POWYŻEJ 20 TYS. MIESZKAŃCÓW

termin realizacji	nazwa działania komunikacyjnego	zakładany wskaźnik	adresaci działania komunikacyjnego	środki/ narzędzia komunikacji/ przekazu	planowane efekty działań komunikacyjnych	uzasadnienie adekwatności działań komunikacyjnych i środków przekazu do celów i wskaźników realizacji tych działań	uzasadnienie adekwatności planowanych efektów działań komunikacyjnych do budżetu tych działań
ROK 2016							
I połowa 2016 r.	Spotkanie informacyjno-szkoleniowe dla członków i organów LGD nt. założeń LSR oraz szczegółowych zasad udzielania dofinansowania, oceny i wyboru oraz harmonogramu wdrażania LSR	1 szkolenie wstępne dot. PROW 2014-2020, LSR, oceny zgodności z LSR, z PROW oraz kryteria lokalne	Członkowie organów: rada oceniająca wnioski, zarząd, członkowie LGD	• wykład, dyskusja, prezentacja	Nabycie wiedzy przez członków LGD i członków organów LGD nt. założeń LSR oraz szczegółowych zasad udzielania dofinansowania, oceny i wyboru oraz harmonogramu wdrażania LSR	Spotkania informacyjno-szkoleniowe kierowane do członków i organów LGD są niezbędnym elementem budowania pozytywnego wizerunku LGD jako organizacji profesjonalnej i posiadającej wiedzę na temat realizowanej LSR 2014-2020 oraz szczegółowych zasad udzielania dofinansowania, oceny i wyboru oraz harmonogramu wdrażania LSR. Powtarzanie spotkań jest konieczne ze względu na odświeżanie informacji oraz zmieniające się otoczenie prawne i wzory dokumentacji aplikacyjnej.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco.
I połowa 2016 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Spotkania konsultacyjno –	7 spotkań (4 dla przedsiębiorców, 3 dla ngo)	Potencjalni wnioskodawcy mieszkańcy obszaru LGD, łącznie z miastami powyżej 20 tys. mieszkańców	• zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin • plakaty elektroniczne • zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych	Nabycie wiedzy o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR	Spotkania informacyjno-szkoleniowe kierowane do lokalnej społeczności są niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwiają nabycie wiedzy na temat możliwości otrzymania wsparcia zarówno przez osoby fizyczne, przedsiębiorców jak i organizacje pozarządowe.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat spotkań zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale

	szkoleniowe w gminach partnerskich LGD			• zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach • prezentacja,			społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
II połowa 2016 r.	Spotkanie informacyjno-szkoleniowe dla członków i organów LGD nt. założeń LSR oraz szczegółowych zasad udzielania dofinansowania, oceny i wyboru oraz harmonogramu wdrażania LSR	2 szkolenia: jedno dot. oceny i kryteriów oraz specjalistyczne dot. ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu	Członkowie organów: rada oceniająca wnioski, zarząd, członkowie LGD	wykład, dyskusja, prezentacja	Nabycie wiedzy przez członków LGD i członków organów LGD nt. założeń LSR oraz szczegółowych zasad udzielania dofinansowania, oceny i wyboru oraz harmonogramu wdrażania LSR	Spotkania informacyjno-szkoleniowe kierowane do członków i organów LGD są niezbędnym elementem budowania pozytywnego wizerunku LGD jako organizacji profesjonalnej i posiadającej wiedzę na temat realizowanej LSR 2014-2020 oraz szczegółowych zasad udzielania dofinansowania, oceny i wyboru oraz harmonogramu wdrażania LSR. Powtarzanie spotkań jest konieczne ze względu na odświeżanie informacji oraz zmieniające się otoczenie prawne i wzory dokumentacji aplikacyjnej.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco.
II połowa 2016 r.	Kampania informacyjna na temat LGD, obszaru LGD (łącznie z miastami pow. 20 tys. mieszkańców) i zakresu działania oraz dot. głównych założeń LSR, możliwości otrzymania wsparcia z budżetu LSR (o	1 kampania	Potencjalni wnioskodawcy mieszkańcy obszaru LGD, łącznie z miastami powyżej 20 tys. mieszkańców	• Artykuły i nagrania elektroniczne • Materiały drukowane	Kampania informacyjna na temat LGD, obszaru LGD (łącznie z miastami pow. 20 tys. mieszkańców) i zakresu działania oraz dot. głównych założeń LSR, możliwości otrzymania wsparcia z budżetu LSR (o terminach i zakresach ogłaszanych konkursów, spotkaniach,	Kampania informacyjna kierowana do lokalnej społeczności jest niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, upowszechnia wiedzę na temat możliwości otrzymania wsparcia zarówno przez osoby fizyczne, przedsiębiorców jak i organizacje pozarządowe.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Do rozpowszechnienia informacji na temat działań LGD, realizacji LSR oraz możliwości uzyskania wsparcia zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe).

	terminach i zakresach ogłaszanych konkursów, spotkaniach, szkoleniach, doradztwie)				szkoleniach, doradztwie)		
II połowa 2016 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Spotkania konsultacyjno – szkoleniowe w gminach partnerskich LGD	4 spotkania	Potencjalni wnioskodawcy	• zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin • plakaty elektroniczne • zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych • zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach • prezentacja,	Nabycie wiedzy o warunkach pomocy, zasadach oceny i wyboru operacji dotyczących naborów wniosków, terminach ogłoszonych naborów, puli środków przeznaczonych na dofinansowanie operacji oraz dokumentach niezbędnych w procesie aplikowania	Spotkania informacyjno-szkoleniowe kierowane do lokalnej społeczności są niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwiają nabycie wiedzy na temat możliwości otrzymania wsparcia zarówno przez osoby fizyczne, przedsiębiorców jak i organizacje pozarządowe.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat spotkań zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
II połowa 2016 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Szkolenia informacyjno-szkoleniowe	2 szkolenia: 1 dot. innowacji oraz 1 dot. ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu dla przedsiębiorców i potencjalnych przedsiębiorców	• Potencjalni wnioskodawcy • Członkowie LGD oraz członkowie organów LGD	• zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin • plakaty elektroniczne • zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych • zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Nabycie wiedzy oraz inspiracja dobrymi praktykami realizacji planowanych przedsięwzięć	Spotkania informacyjno-szkoleniowe kierowane do lokalnej społeczności są niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwiają nabycie wiedzy oraz zainspirowanie się dobrymi praktykami przy realizacji planowanych przedsięwzięć	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat spotkań zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).

II połowa 2016 r.	Doradztwo indywidualne	80 osób, którym udzielono doradztwa indywidualnego	Potencjalni wnioskodawcy	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Nabycie szczegółowych informacji przez potencjalnych beneficjentów	Doradztwo indywidualne kierowane do lokalnej społeczności jest niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwia nabycie wiedzy na temat możliwości otrzymania wsparcia, przede wszystkim zaś na temat wypełniania dokumentów aplikacyjnych zarówno przez osoby fizyczne, przedsiębiorców jak i organizacje pozarządowe.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Doradztwo oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat doradztwa zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
II połowa 2016 r.	Opublikowanie wyników naboru w Internecie Przesłanie wyników naborów do beneficjentów pocztą (e-mail i tardycyjną)	7 komunikatów	Potencjalni wnioskodawcy	komunikat dotyczący wyników zamieszczony na stronie www LGD i stronach gmin informacja przesłana pocztą e-mail i tradycyjną	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów o wynikach przeprowadzonych naborów	Publikacja wyników konkursów oraz informowanie wnioskodawców o wynikach oceny złożonych przez nich wniosków wynika z zobowiązań LGD wpisanych do umowy ramowej.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach.
ROK 2017							
I połowa 2017 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości	4 spotkania grup roboczych dot. projektu grantowego Festiwal	Potencjalni wnioskodawcy oraz konsultacje społeczne szczegółowych działań	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty elektroniczne zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i	Przygotowanie potencjalnych beneficjentów do aplikowania do projektów grantowych	Grupa Robocza złożona z przedstawicieli wszystkich partnerskich gmin oraz konsultacje społeczne angażują społeczność lokalną w proces realizacji działań zaplanowanych w LSR na lata 2014-2020 oraz umożliwiają	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. W celu zebrania przedstawicieli lokalnej społeczności do Grupy Roboczej oraz rozpowszechnienia informacji na temat trwających konsultacji społecznych zastosowano narzędzia przekazu dostosowane

	działania w ramach LSR: Grupa Robocza ds. projektów grantowych	Ducha Gór oraz projektu współpracy	w ramach projektu grantowego	portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,		partycypowanie już na etapie planowania.	zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
I połowa 2017 r.	Realizacja badań monitorujących	80 osób	Potencjalni wnioskodawcy mieszkańcy obszaru LGD, łącznie z miastami powyżej 20 tys. mieszkańców	ankieta monitorująca	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie	Badanie Monitorujące w formie ankiety zawierającej pytania wielokrotnego wyboru oraz pytania otwarte daje LGD możliwość pozyskania informacji zwrotnej na temat prowadzonych działań i ich weryfikacji, polegającej na wprowadzeniu niezbędnych usprawnień.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Przeprowadzenie badania w formie ankiety monitorującej jest możliwe do zrealizowania w ramach funkcjonowania biura LGD i nie generuje dodatkowych kosztów, jednocześnie daje możliwość dotarcia do szerszej grupy odbiorców – w kontakcie osobistym (wydruk ankiety) oraz w sieci internetowej (zawieszenie i rozesłanie elektronicznej wersji ankiety).
I połowa 2017 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Spotkanie informacyjno-szkoleniowe dla członków i organów LGD nt. założeń LSR oraz szczegółowych zasad udzielania dofinansowania, oceny i wyboru	1 szkolenie/ warsztat	Członkowie organów: rada oceniająca wnioski, zarząd, członkowie LGD	wykład, warsztat, dyskusja	Nabycie wiedzy przez członków LGD i członków organów LGD nt. założeń LSR oraz szczegółowych zasad udzielania dofinansowania, oceny i wyboru oraz harmonogramu wdrażania LSR	Spotkania informacyjno-szkoleniowe kierowane do członków i organów LGD są niezbędnym elementem budowania pozytywnego wizerunku LGD jako organizacji profesjonalnej i posiadającej wiedzę na temat realizowanej LSR 2014-2020 oraz szczegółowych zasad udzielania dofinansowania, oceny i wyboru oraz harmonogramu wdrażania LSR. Powtarzanie spotkań jest konieczne ze względu na odświeżanie informacji oraz zmieniające się otoczenie prawne i wzory dokumentacji aplikacyjnej.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco.

	oraz harmonogramu wdrażania LSR						
I połowa 2017 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Spotkania konsultacyjno – szkoleniowe w gminach partnerskich LGD	7 spotkań	Potencjalni wnioskodawcy mieszkańcy obszaru LGD, łącznie z miastami powyżej 20 tys. mieszkańców	zaproszenia- pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Nabycie wiedzy o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR	Spotkania informacyjno-szkoleniowe kierowane do lokalnej społeczności są niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwiają nabycie wiedzy na temat możliwości otrzymania wsparcia zarówno przez osoby fizyczne, przedsiębiorców jak i organizacje pozarządowe.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat spotkań zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
I połowa 2017 r.	Wpisy i artykuły na stronach LGD, portalach społecznościowych, artykuły w prasie lokalnej i innych mediach	1 kampania	Potencjalni wnioskodawcy mieszkańcy obszaru LGD, łącznie z miastami powyżej 20 tys. mieszkańców	Artykuły i nagrania elektroniczne Materiały drukowane	Kampania informacyjna na temat LGD, obszaru LGD (łącznie z miastami pow. 20 tys. mieszkańców) i zakresu działania oraz dot. głównych założeń LSR, możliwości otrzymania wsparcia z budżetu LSR (o terminach i zakresach ogłaszanych konkursów,	Kampania informacyjna kierowana do lokalnej społeczności jest niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, upowszechnia wiedzę na temat możliwości otrzymania wsparcia zarówno przez osoby fizyczne, przedsiębiorców jak i organizacje pozarządowe.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Do rozpowszechnienia informacji na temat działań LGD, realizacji LSR oraz możliwości uzyskania wsparcia zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe).

					spotkaniach, szkoleniach, doradztwie)		
I połowa 2017 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Szkolenia w gminach partnerskich LGD	4 szkolenia	Potencjalni wnioskodawcy	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Nabycie wiedzy o warunkach pomocy, zasadach oceny i wyboru operacji dotyczących naborów wniosków, terminach ogłoszonych naborów, puli środków przeznaczonych na dofinansowanie operacji oraz dokumentach niezbędnych w procesie aplikowania	Spotkania konsultacyjno-szkoleniowe kierowane do lokalnej społeczności są niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwiają nabycie wiedzy na temat możliwości otrzymania wsparcia zarówno przez osoby fizyczne, przedsiębiorców jak i organizacje pozarządowe.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat spotkań zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
I połowa 2017 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Szkolenia w gminach partnerskich LGD	2 szkolenia: 1 dot. innowacji oraz 1 dot. ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu	Potencjalni wnioskodawcy Członkowie LGD oraz członkowie organów LGD	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty elektroniczne zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych	Nabycie wiedzy oraz inspiracja dobrymi praktykami realizacji planowanych przedsięwzięć	Spotkania informacyjno-szkoleniowe kierowane do lokalnej społeczności są niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwiają nabycie wiedzy oraz zainspirowanie się dobrymi praktykami przy realizacji planowanych przedsięwzięć	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat spotkań zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).

				zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,			
I połowa 2017 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Grupy robocze	Spotkania grup roboczych dotyczących projektów grantowych: - 3 spotkania grupy roboczej dot. Dziedzictwa i Tożsamości - 2 spotkania dot. budowania Kapitału społecznego	Potencjalni wnioskodawcy oraz konsultacje społeczne szczegółowych działań w ramach projektu grantowego	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin plakaty elektroniczne zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Przygotowanie potencjalnych beneficjentów do aplikowania do projektów grantowych	Grupa Robocza złożona z przedstawicieli wszystkich partnerskich gmin oraz konsultacje społeczne angażują społeczność lokalną w proces realizacji działań zaplanowanych w LSR na lata 2014-2020 oraz umożliwiają partycypowanie już na etapie planowania.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. W celu zebrania przedstawicieli lokalnej społeczności do Grupy Roboczej oraz rozpowszechnienia informacji na temat trwających konsultacji społecznych zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
I połowa 2017 r.	Doradztwo indywidualne	50 osób, którym udzielono doradztwa indywidualnego	Potencjalni wnioskodawcy	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty zapowiedzi spotkań na	Nabycie szczegółowych informacji przez potencjalnych beneficjentów	Doradztwo indywidualne kierowane do lokalnej społeczności jest niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwia nabycie wiedzy na temat możliwości otrzymania wsparcia, przede wszystkim zaś na temat wypełniania dokumentów	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. doradztwo oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat doradztwa zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów

				stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,		aplikacyjnych zarówno przez osoby fizyczne, przedsiębiorców jak i organizacje pozarządowe.	tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
I połowa 2017 r.	Opublikowanie wyników naboru w Internecie Przesłanie wyników naborów do beneficjentów pocztą (e-mail i tardycyjną)	7 komunikatów	Potencjalni wnioskodawcy	komunikat dotyczący wyników zamieszczony na stronie www LGD i stronach gmin informacja przesłana pocztą e-mail i tradycyjną	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów o wynikach przeprowadzonych naborów	Publikacja wyników konkursów oraz informowanie wnioskodawców o wynikach oceny złożonych przez nich wniosków wynika z zobowiązań LGD wpisanych do umowy ramowej.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach.
II połowa 2017 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Spotkania konsultacyjno – szkoleniowe w gminach partnerskich LGD	5 spotkań	Potencjalni wnioskodawcy	zaproszenia- pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Nabycie wiedzy o warunkach pomocy, zasadach oceny i wyboru operacji dotyczących naborów wniosków, terminach ogłoszonych naborów, puli środków przeznaczonych na dofinansowanie operacji oraz dokumentach niezbędnych w procesie aplikowania	Spotkania konsultacyjno-szkoleniowe kierowane do lokalnej społeczności są niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwiają nabycie wiedzy na temat możliwości otrzymania wsparcia zarówno przez osoby fizyczne, przedsiębiorców jak i organizacje pozarządowe.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat spotkań zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).

II połowa 2017 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Szkolenia informacyjno-szkoleniowe	1 szkolenie – dotyczące wypełniania dokumentacji aplikacyjnej	Potencjalni wnioskodawcy Członkowie LGD oraz członkowie organów LGD	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin plakaty elektroniczne zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Nabycie wiedzy oraz inspiracja dobrymi praktykami realizacji planowanych przedsięwzięć	Spotkania informacyjno-szkoleniowe kierowane do lokalnej społeczności są niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwiają nabycie wiedzy oraz zainspirowanie się dobrymi praktykami przy realizacji planowanych przedsięwzięć	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat spotkań zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
II połowa 2017 r.	Doradztwo indywidualne	50 osób, którym udzielono doradztwa indywidualnego	Potencjalni wnioskodawcy	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Nabycie szczegółowych informacji przez potencjalnych beneficjentów	Doradztwo indywidualne kierowane do lokalnej społeczności jest niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwia nabycie wiedzy na temat możliwości otrzymania wsparcia, przede wszystkim zaś na temat wypełniania dokumentów aplikacyjnych zarówno przez osoby fizyczne, przedsiębiorców jak i organizacje pozarządowe.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. doradztwo oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat doradztwa zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).

II połowa 2017 r.	Opublikowanie wyników naboru w Internecie Przesłanie wyników naborów do beneficjentów pocztą (e-mail i tradycyjna)	7 komunikatów	Potencjalni wnioskodawcy	komunikat dotyczący wyników zamieszczony na stronie www LGD i stronach gmin informacja przesłana pocztą e-mail i tradycyjną	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów o wynikach przeprowadzonych naborów	Publikacja wyników konkursów oraz informowanie wnioskodawców o wynikach oceny złożonych przez nich wniosków wynika z zobowiązań LGD wpisanych do umowy ramowej.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach.
ROK 2018							
I połowa 2018 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Grupy robocze	6 spotkań grup roboczych dot. projektów grantowych	Potencjalni wnioskodawcy oraz konsultacje społeczne szczegółowych działań w ramach projektu grantowego	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty elektroniczne zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Przygotowanie potencjalnych beneficjentów do aplikowania do projektów grantowych	Grupa Robocza złożona z przedstawicieli wszystkich partnerskich gmin oraz konsultacje społeczne angażują społeczność lokalną w proces realizacji działań zaplanowanych w LSR na lata 2014-2020 oraz umożliwiają partycypowanie już na etapie planowania.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. W celu zebrania przedstawicieli lokalnej społeczności do Grupy Roboczej oraz rozpowszechnienia informacji na temat trwających konsultacji społecznych zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
I połowa 2018 r.	Realizacja badań monitorujących	80 osób	Potencjalni wnioskodawcy mieszkańcy obszaru LGD, łącznie z miastami powyżej 20 tys. mieszkańców	ankieta monitorująca	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie	Badanie Monitorujące w formie ankiety zawierającej pytania wielokrotnego wyboru oraz pytania otwarte daje LGD możliwość pozyskania informacji zwrotnej na temat prowadzonych działań i ich weryfikacji, polegającej na wprowadzeniu niezbędnych usprawnień.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Przeprowadzenie badania w formie ankiety monitorującej jest możliwe do zrealizowania w ramach funkcjonowania biura LGD i nie generuje dodatkowych kosztów, jednocześnie daje możliwość dotarcia do szerszej grupy odbiorców – w kontakcie osobistym (wydruk ankiety) oraz w sieci internetowej (zawieszenie i rozesłanie elektronicznej wersji ankiety).

I połowa 2018 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Spotkania konsultacyjno – szkoleniowe w gminach partnerskich LGD	7 spotkań	Potencjalni wnioskodawcy mieszkańcy obszaru LGD, łącznie z miastami powyżej 20 tys. mieszkańców	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Nabycie wiedzy o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR	Spotkania informacyjno-szkoleniowe kierowane do lokalnej społeczności są niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwiają nabycie wiedzy na temat możliwości otrzymania wsparcia zarówno przez osoby fizyczne, przedsiębiorców jak i organizacje pozarządowe.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat spotkań zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
I połowa 2018 r.	Wpisy i artykuły na stronach LGD, portalach społecznościowych, artykuły w prasie lokalnej i innych mediach	1 kampania	Potencjalni wnioskodawcy mieszkańcy obszaru LGD, łącznie z miastami powyżej 20 tys. mieszkańców	Artykuły i nagrania elektroniczne Materiały drukowane	Kampania informacyjna na temat LGD, obszaru LGD (łącznie z miastami pow. 20 tys. mieszkańców) i zakresu działania oraz dot. głównych założeń LSR, możliwości otrzymania wsparcia z budżetu LSR (o terminach i zakresach ogłaszanych konkursów, spotkaniach, szkoleniach, doradztwie)	Kampania informacyjna kierowana do lokalnej społeczności jest niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, upowszechnia wiedzę na temat możliwości otrzymania wsparcia zarówno przez osoby fizyczne, przedsiębiorców jak i organizacje pozarządowe.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Do rozpowszechnienia informacji na temat działań LGD, realizacji LSR oraz możliwości uzyskania wsparcia zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe).

I połowa 2018 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Szkolenia informacyjno-szkoleniowe	3 -szkolenia: 1 dot. innowacji 1 dot. ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu oraz 1 dotyczące wypełniania dokumentacji aplikacyjnej	Potencjalni wnioskodawcy Członkowie LGD oraz członkowie organów LGD	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin plakaty elektroniczne zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Nabycie wiedzy oraz inspiracja dobrymi praktykami realizacji planowanych przedsięwzięć	Spotkania informacyjno-szkoleniowe kierowane do lokalnej społeczności są niezbędnym elementem komunikacji z lokalną społecznością i skutecznej, efektywnej realizacji LSR 2014-2020, umożliwiają nabycie wiedzy oraz zainspirowanie się dobrymi praktykami przy realizacji planowanych przedsięwzięć	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. Spotkanie oparte na kontakcie osobistym daje możliwość zadawania pytań i wyjaśniania wszelkich wątpliwości na bieżąco. Do rozpowszechnienia informacji na temat spotkań zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
I połowa 2018 r.	Opublikowanie wyników naboru w Internecie Przesłanie wyników naborów do beneficjentów pocztą (e-mail i tardycyjną)	7 komunikatów	Potencjalni wnioskodawcy	komunikat dotyczący wyników zamieszczony na stronie www LGD i stronach gmin informacja przesłana pocztą e-mail i tradycyjną	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów o wynikach przeprowadzonych naborów	Publikacja wyników konkursów oraz informowanie wnioskodawców o wynikach oceny złożonych przez nich wniosków wynika z zobowiązań LGD wpisanych do umowy ramowej.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach.
II połowa 2018 r.	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Grupy robocze	4 spotkania grup roboczych dot. projektów grantowych	Potencjalni wnioskodawcy oraz konsultacje społeczne szczegółowych działań w ramach projektu grantowego	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty elektroniczne zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych	Przygotowanie potencjalnych beneficjentów do aplikowania do projektów grantowych	Grupa Robocza złożona z przedstawicieli wszystkich partnerskich gmin oraz konsultacje społeczne angażują społeczność lokalną w proces realizacji działań zaplanowanych w LSR na lata 2014-2020 oraz umożliwiają partycypowanie już na etapie planowania.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. W celu zebrania przedstawicieli lokalnej społeczności do Grupy Roboczej oraz rozpowszechnienia informacji na temat trwających konsultacji społecznych zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono

				zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,			również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
2019							
I połowa 2019	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Grupy robocze	5 spotkań grup roboczych dot. projektów grantowych oraz projektów współpracy	Wnioskodawcy projektów grantowych oraz konsultacje społeczne szczegółowych działań w ramach projektu współpracy	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty elektroniczne zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Przygotowanie potencjalnych beneficjentów do aplikowania do projektów grantowych	Grupa Robocza złożona z przedstawicieli wszystkich partnerskich gmin oraz konsultacje społeczne angażują społeczność lokalną w proces realizacji działań zaplanowanych w LSR na lata 2014-2020 oraz umożliwiają partycypowanie już na etapie planowania.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. W celu zebrania przedstawicieli lokalnej społeczności do Grupy Roboczej oraz rozpowszechnienia informacji na temat trwających konsultacji społecznych zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).
II połowa 2019	Spotkania lub wydarzenia adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR: Grupy robocze	5 spotkań grup roboczych dot. projektów grantowych oraz projektów współpracy	Wnioskodawcy projektów grantowych oraz konsultacje społeczne szczegółowych działań w ramach projektu współpracy	zaproszenia-pisma kierowane do sołtysów, radnych, gmin, parafii plakaty elektroniczne zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Przygotowanie potencjalnych beneficjentów do aplikowania do projektów grantowych	Grupa Robocza złożona z przedstawicieli wszystkich partnerskich gmin oraz konsultacje społeczne angażują społeczność lokalną w proces realizacji działań zaplanowanych w LSR na lata 2014-2020 oraz umożliwiają partycypowanie już na etapie planowania.	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach. W celu zebrania przedstawicieli lokalnej społeczności do Grupy Roboczej oraz rozpowszechnienia informacji na temat trwających konsultacji społecznych zastosowano narzędzia przekazu dostosowane zarówno do odbiorców mediów tradycyjnych (lokalne media) jak i internetowych (strony www i portale społecznościowe), założono również przekazywanie informacji w sposób bezpośredni przez przedstawicieli społeczności lokalnej (sołtysi i proboszczowie).

2020							
I połowa 2020	Spotkania lub wydarzenia lub webinaria adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR, realizacji i rozliczeń projektów: Grupy robocze	5 spotkań lub webinariów grup roboczych dot. projektów grantowych oraz projektów współpracy	Wnioskodawcy projektów grantowych oraz konsultacje społeczne szczegółowych działań w ramach projektu współpracy	zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Przygotowanie potencjalnych beneficjentów do aplikowania do projektów grantowych, realizacji i rozliczenia	Grupa Robocza złożona z przedstawicieli wszystkich grantiobiorców	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach.-
II połowa 2020	Spotkania lub wydarzenia lub webinaria adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR, realizacji i rozliczeń projektów: Grupy robocze	5 spotkań lub webinariów grup roboczych dot. projektów grantowych oraz projektów współpracy	Wnioskodawcy projektów grantowych oraz konsultacje społeczne szczegółowych działań w ramach projektu współpracy	zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach prezentacja,	Przygotowanie potencjalnych beneficjentów do aplikowania do projektów grantowych, realizacji i rozliczenia	Grupa Robocza złożona z przedstawicieli wszystkich grantobiorców	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach.
2021							
I połowa 2021	Spotkania lub wydarzenia lub szkolenia/webinaria adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR, realizacji	2 spotkania lub webinaria dot: warunków dostępu i kryteriów	Wnioskodawcy projektów konkursowych	zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach,	Przygotowanie potencjalnych beneficjentów do aplikowania do projektów konkursowych	Liczba spotkań i zakres są wystarczające do wprowadzenia do konsultacji indywidualnych wnioskodawców	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach.

	projektów konkursowych	oceny; wypełnianie WOPP i biznesplan		prezentacja			
II połowa 2021	Spotkania lub wydarzenia lub szkolenia/webinaria adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR, realizacji projektów konkursowych	2 spotkania lub webinaria dot: warunków dostępu i kryteriów oceny; wypełnianie WOPP i biznesplan	Wnioskodawcy projektów konkursowych	zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach, prezentacja	Przygotowanie potencjalnych beneficjentów do aplikowania do projektów konkursowych	Liczba spotkań i zakres są wystarczające do wprowadzenia do konsultacji indywidualnych wnioskodawców	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach.
2022							
I połowa 2022	Spotkania lub wydarzenia lub szkolenia/webinaria adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR, realizacji projektów konkursowych	2 spotkania lub webinaria dot: warunków dostępu i kryteriów oceny; wypełnianie WOPP, biznesplan, warunków dostępu i kryteriów oceny Smart Village	Wnioskodawcy projektów konkursowych i grantowych Smart Village	zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach, prezentacja	Przygotowanie potencjalnych beneficjentów do aplikowania do projektów konkursowych i grantowych	Liczba spotkań i zakres są wystarczające do wprowadzenia do konsultacji indywidualnych wnioskodawców	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach.

II połowa 2022	Spotkania lub wydarzenia lub szkolenia/webinaria adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR, realizacji projektów konkursowych	2 spotkania lub webinaria dot: warunków dostępu i kryteriów oceny; wypełnianie WOPP, biznesplan, warunków dostępu i kryteriów oceny Smart Village	Wnioskodawcy projektów konkursowych i grantowych Smart Village	zapowiedzi spotkań na stronach Internetowych i portalach społecznościowych zapowiedzi spotkań w lokalnych mediach, prezentacja	Przygotowanie potencjalnych beneficjentów do aplikowania do projektów konkursowych i grantowych	Liczba spotkań i zakres są wystarczające do wprowadzenia do konsultacji indywidualnych wnioskodawców	Założone narzędzia komunikacyjne dają najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach.

Tabela: Wskaźniki komunikacji 2014-2020(23)

CEL **Zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat LSR, przygotowanie beneficjentów do korzystania ze środków dostępnych za pośrednictwem LGD oraz wzmocnienie partycypacji społecznej.**								
Obszar / Działanie	Wskaźnik produktu				Wskaźnik rezultatu			
	Nazwa	ednostk a miary	Wartość na koniec 2023 r.	Źródło danych/sposób pomiaru	Nazwa	ednostka miary	Wartość na koniec 2023 r.	Źródło danych/sposób pomiaru
Kampania informacyjna na temat LGD, obszaru LGD (łącznie z miastami pow. 20 tys. mieszkańców) i zakresu działania każdego roku oraz dot. głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości otrzymania wsparcia z budżetu LSR (o terminach i zakresach ogłaszanych konkursów, spotkaniach i szkoleniach, doradztwie dot. danego zakresu) poprzez publikacje w prasie lokalnej, artykuły na stronie internetowej LGD, wpisy na portalach społecznościowych.	Liczba kampanii informacyjnych (łącznie z miastami pow. 20 tys. mieszkańców)	zt.	3	Dokumentacja własna/artykuły, print-screeny stron, plakaty, ulotki, prezentacje, zdjęcia itp...	Liczba osób, do których potencjalnie dotrze informacja	osoba	25 000	Dokumentacja własna/Nakład gazet, liczba odsłon na stronach, zasięg danego narzędzia itd…
Spotkania lub wydarzenia lub webinaria adresowane do mieszkańców przedstawiające możliwości działania w ramach LSR, realizacji i rozliczeń projektów	Liczba spotkań lub wydarzeń	szt.	82	Dokumentacja własna / listy obecności/listy uczestników/print screeny	Liczba osób spotkań lub wydarzeń	osoba	400	Dokumentacja własna / listy obecności/listy uczestników/print screeny
Badanie opinii dotyczącej prowadzonych działań informacyjnych	Liczba przeprowadzonych badań	zt.	5	Dokumentacja własna	Liczba uzyskanych opinii	soba	1120	Dokumentacja własna/ankiety
Badanie opinii dotyczącej spotkań lub wydarzeń adresowanych do mieszkańców przedstawiających możliwości działania w ramach LSR	Liczba przeprowadzonych	zt.	5	Dokumentacja własna	Liczba uzyskanych opinii	soba	1120	Dokumentacja własna/ankiety
Badanie opinii dotyczącej doradztwa LGD prowadzonego dla mieszkańców miast pow. 20 tys. mieszkańców	Liczba przeprowadzonych badań	szt.	5	Dokumentacja własna	Liczba uzyskanych opinii	soba	200	Dokumentacja własna/ankiety